

สารบัญ

ฎีกาโหรคำนวณพระฤกษ์	หน้า ๑
เตรียมการพระราชพิธี	„ ๔
งานบรมราชาภิเษก –	
(ก) พิธีเบื้องต้น	„ ๒๑
(ข) พิธีบรมราชาภิเษก	„ ๓๒
(ค) พิธีเบี่ยงปลาย	„ ๕๖
เลียบเมือง	„ ๗๔
น่านาประเทศแสดงอักษมาสัย	„ ๘๑
ภาคผนวก –	
(ก) คำถวายชัยมงคลและพระราชดำรัสตอบ	„ ๘๘
(ข) บัญชีพระสงฆ์ที่เข้างาน	„ ๑๔๒
(ค) คำประกาศเทวดาในพระที่นั่งไพศาล ทักษิณ	„ ๑๕๒

วันนั้นสมบุรณ์ได้ขังทุกประการซึ่งจะหาพระฤกษ์วันใดมาเทียบเทียม
มิได้ ในคำภีร์กล่าวว่า สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจักรทรงพระเจริญ
ตะบะเดชะเกริกไกรพระราชกฤษฎาภินิหารไพศาลไปในทิศานุทิศ
ราชศัตรูเมื่อบีจามิตรภายนอกภายในจักพ่ายแพ้พระบรมเดชา
นุภาพทุกเมื่อ อีกพระบรมวงศานุวงศ์แลสมณชีพราหมณ์ไพร่ฟ้า
ข้าแผ่นดินทั้งหลาย จักรมเย็นเป็นสุขโดยพระบรมโพธิสมภาร.
ปกเกล้า ฯ ท้าวพระราชอาณาจักรสยาม

เพราะฉะนั้น ขอพระราชทานกราบบังคมทูลพระกรุณาว่าวัน
พฤหัสบดีที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๘ ตรงกับ
เดือน ๔ ขึ้น ๑๔ ค่ำ ได้มหาศุภมงคลพระฤกษ์เวลา ๘ นาฬิกา
กับ ๕๓ นาที ๕๒ วินาทีก่อนเที่ยง ขอพระราชทานอัญเชิญเสด็จ
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จสู่ พระแท่นสรงทรงแปรพระพักตร์สู่
เบื้องมหามงคลทิศอีสานพราหมณ์จะได้ถวายน้ำกลดแล่นน้ำพระ
มหาสังฆชำระพระองค์ ทรงเครื่องพระมูรธาภิเษกสนานตาม
จารีต แบบ อย่าง สมเด็จพระบรมมหารัชมังคลาจารย์ราชเจ้า
สืบ ๆ มา

ครั้นถึงเวลา ๑๐ นาฬิกากับ ๕๒ นาที ๕๒ วินาทีก่อนเที่ยง
เป็นประณมพระฤกษ์ ขอพระราชทานเชิญเสด็จสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัวเสด็จเถลิงพระแท่น ภัทรบิฐไปจน ถึง เวลา ๑๑ นาฬิกา

กับ ๑๒ นาฬิกา ๕๒ วินาทีก่อนเที่ยงเป็นที่สุดแห่งพระฤกษ์
เพื่อทรงพระเจริญพระราชสิริสวัสดิพิพัฒนามงคล เมื่อนี้ดล
สกลราชศัตรุกัญ

กรรมิกวรแล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ
ข้าพระพุทธเจ้า

(เขื่อนนาม) เสวกโท พระยาโหราธิบดี
เสวกตรี พระญาณเวท
รองเสวกเอก หลวงโลกที่ป
รองเสวกโท หลวงไทรเพทพิสัย
รองเสวกโท ขุนโลกพยากรณ์

เตรียมการพระราชพิธี

วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๖๘ (วัน ๕ ๖ ๓ คำ
ปลุก) กำหนดสวดมนต์จารึกพระสุพรรณบัฏในพระอุโบสถ
วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ตั้งโต๊ะจำลองลายปิดทองบนธรร-
มาสน์ศิลาหน้าบุษบกพระมหามณเฑียรต้นปฎิมากร ประดิษฐาน
แผ่นทองคำสำหรับจารึกพระสุพรรณบัฏบรมนามาภิไธยและแผ่น
ทองคำที่จะจารึกพระดวงพระชนมพรรษาและงาคลังสำหรับแกะ
พระราชลัญจกรสำหรับแผ่นดิน ประดิษฐานบนพานทองสองชั้น
สำหรับใหญ่ตั้งบนโต๊ะนั้น มีเครื่องนมัสการทองใหญ่กับพระแท่น
ทรงกราบตรงหน้าธรรมาสน์ศิลาออกมา และตั้งอาสน์สงฆ์
ข้างผนังด้านเหนือในพระอุโบสถ ที่ขาลาหน้าพระอุโบสถตั้ง
ศาลบูชาเทวดาคู่หนึ่ง เวลา ๕ ล.ท. พระเจ้าบรมวงศ์เธอ
กรมหมื่นวิวัชรพรรณาปรีชา เสด็จยังในพระอุโบสถ ทรงจุดเทียน
เครื่องนมัสการแทนพระองค์ พระสงฆ์ราชาคณะ ๑๐ รูป มี
พระธรรมวโรดมเจ้าอาวาสวัดพระเชตุพนเป็นประธาน เจริญ
พระพุทธมนตร์โหรบูชาเทวดา

วันรุ่งขึ้นเจ้าพนักงานได้ตั้งโต๊ะจำลองลายปิดทอง ตรงประ-
ตูกกลางในพระอุโบสถตั้งบายศรีแก้ว ทอง เงิน สำหรับใหญ่

พร้อมด้วยเครื่องสำหรับเวียนเทียนสมโภช และบายศรีตอง
 ทองทอ) ขาวขาวซ้ายคู่หนึ่ง กับมะพร้าวอ่อนสี่ระยะสุกซ้ายขวา
 คู่หนึ่ง สำหรับบูชาพระฤกษ์ เวลา ๑๐ ก.ท. พระเจ้าบรม
 วงศ์เธอ กรมหมื่นวิจิตรวรณปริชา เสด็จมาทรงจุดเทียนเครื่อง
 นมัสการ พระราชาคณะ ๑๐ รูปถวายพรพระ ครั้นเวลาใกล้
 พระฤกษ์ ทรงจุดเทียนทองรูปเงินที่โต๊ะทองสำหรับจารึกซึ่ง
 ตั้งอยู่ตรงหน้าอาสน์สงฆ์ตอนต้นเรียงกันอยู่ ๓ โต๊ะ โต๊ะสำหรับ
 จารึกพระสุพรรณบัฏพระบรมนามาภิไธยอยู่กลาง โต๊ะสำหรับ
 จารึกพระดวงพระชนมพรรษาอยู่ด้านเหนือ ต่อ หน้า อาสน์สงฆ์
 โต๊ะสำหรับแกะพระราชลัญจกรอยู่ข้างด้านทิศทักษิณ ผู้จารึก
 แต่งตัวนุ่งห่มขาวห่มผ้าเฉียงบ่า นมัสการพระมหามณเฑียรต้น
 ปฎิมากรแล้วบ้ายหน้ากราบถวายบังคมสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแล้ว
 พาด้ายสายสิญจน์คล้องคอด้านหน้าสู่มณฑลทิศอีสาน ไห
 บูชาพระฤกษ์ ถึงเวลาพระฤกษ์ ๑๐. ๓๔ ก.ท. พระยาโหราธิบดี
 ถิ่นมั่งชัย พระสงฆ์สวดชัยมงคลคาถา พรหมณ์เป่าสังข์
 พนักงานประโคมแตงสังข์ดุริยางคดนตรี จางวางโท พระยา
 มหานามราช (หม่อมราชวงศ์จ้านง นพวงศ์ ณอยุธยา) เปรียญ
 ปลัดพระมูรธาธรในหน้าที่สมุหพระอักษรถวายจารึกพระสุพรรณบัฏ
 พระบรมนามาภิไธยลงในแผ่นทองคำเนื้อ ๘ กว้าง ๖ นิ้วฟุต

ยาว ๑๖ นิ้วฟุต ทองหนัก ๓ ตำลึง ๓ บาท ๔๖ กรัม อำมาตย์ตรี
 พระญาณวิจิตร (สิทธิ โจนนานนท์) เปรียญ ราชบัณฑิต
 จารึกดวงพระชะตาพระชนมพรรษาลงในแผ่นทองคำเนื้อ ๘ กว้าง
 ๖ นิ้วฟุต - ยาว ๑๒ นิ้วฟุต หนัก ๓ ตำลึงถ้วน ว่าที่รอง เสวกตรี
 จำรัส ทิพโยชา ข่างและกรมศิลปากร และพระราชลัญจกร
 ประจักษ์กาล เมื่อจารึกและแกะเสร็จแล้ว กรมหมื่นวิวิ
 วัฒนปรีชา ทรงประเคนอาหารภัตตา์เลี้ยงพระสงฆ์ เสวกโท
 พระยาโหราธิบดี (แหยม วัชรโชติ) เสวกตรี พระญาณเวท
 (สุข สุขโชติ) โหรถวายเจิมจุมน์ พรหมณ์ มหาเสวกตรี
 พระราชครูวามเทพมุนี (หว่าง รังสีพรหมณกุล) เสวกเอก
 พระสิทธิชัยบดี (อิน ศิริพรหมณกุล) หลังน้ำสังข์ที่พระ
 สุปรรณบัฏ และแผ่นทองคำจารึกพระดวง พระชนมพรรษา และ
 ที่พระราชลัญจกร จึงพระราชครูวามเทพมุนีพรหมณ์พิธี ม้วน
 แผ่น พระสุพรรณบัฏ พันไหม เบญจพรรณ และ พันผ้า แพรแดง
 พระยาโหราธิบดีม้วนแผ่นทองจารึกดวงพระชะตาพระชนมพรรษา
 พันด้วยไหมเบญจพรรณและพันผ้าแพรแดง เชิญถวายกรมหมื่น
 วิวัฒนปรีชา ทรงรับบรรจุในพระราชกรณีย์ทองคำจำลอง
 ลงยาราชาวดีทั้งสองนั้น แล้วเชิญลง รวมในพระหีบทองคำลงยา
 สวมถุงไหมคลุมประจักษ์ไว้ แล้วเชิญประดิษฐานบนพานทอง

สองชั้นสำหรับใหญ่ปิดคลุมพื้นตาดับกั้นเลื่อม พระยาอุทัย
 ธรรมภูมาลาเชิญขึ้นประดิษฐาน บนโต๊ะ จ้าลักปิดทอง เห็นอ
 ษรมาสน์ศิลา กรงหมื่นวิจิตรวรรณปรีชา ทรงประเคนเครื่อง
 ไทยธรรมแก่พระสงฆ์ ๆ ๑๐ รูปถวายอนุโมทนากลับไป พระภุมณ์
 เบิกแว่นเวียนเทียน ข้างมูลอองธูพระบาทรับแว่นเวียนเทียน
 สมโภชและเจิมจุนแล้ว คงประดิษฐานพระสุพรรณบัฏและ
 ดวงพระชนมพรรษาไว้ในพระอุโบสถ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

ในวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๖๔ นี้ ที่หัวเมือง
 มณฑลต่าง ๆ ในพระราชอาณาจักรได้ตั้งพิธีเชก่นำมูรธาภิเษกคือ

๑ มณฑลอยุธยา ตั้งที่พระพุทธรบาท

๒ มณฑลพิษณุโลก ตั้งที่วิหารพระพุทธชินราช วัดพระ
 มหาธาตุ จังหวัดพิษณุโลกแห่ง ๑ ที่วัดพระมหาธาตุ จังหวัด
 สวรรคโลกอีกแห่ง ๑

๓ มณฑลนครชัยศรี ตั้งที่พระปฐมเจดีย์

๔ มณฑลนครศรีธรรมราช ตั้งที่พระมหาธาตุ จังหวัด
 นครศรีธรรมราช

๕ มณฑลพายัพ ตั้งที่พระธาตุหริภุญชัย วัดพระมหาธาตุ
 จังหวัดนครลำพูน

๖ มณฑลอุดร ตั้งที่พระธาตุพนม จังหวัดนครพนม

- ๗ มณฑลมหาสารคาม ตั้งที่พระธาตุข่อยแฮ จังหวัดแพร่
 ๘ มณฑลร้อยเอ็ด ตั้งที่บึงพระลานชัย จังหวัดร้อยเอ็ด
 -๙ มณฑลราชบุรี ตั้งที่วัดพระมหาธาตุ จังหวัดเพชรบุรี
 ๑๐- มณฑลนครสวรรค์ ตั้งที่วัดพระบรมธาตุ จังหวัด

ชัยนาท

- ๑๑ มณฑลปราจีน ตั้งที่วัดโสธร จังหวัดฉะเชิงเทรา
 ๑๒ มณฑลนครราชสีมา ตั้งที่วัดกลาง จังหวัดนครราชสีมา
 ๑๓ มณฑลอุบล ตั้งที่วัดศรีทอง จังหวัดอุบลราชธานี
 ๑๔ มณฑลจันทบุรี ตั้งที่วัดพลับ จังหวัดจันทบุรี
 ๑๕ มณฑลสุราษฎร์ ตั้งที่วัดพระมหาธาตุ จังหวัดไชยา
 ๑๖ มณฑลปัตตานี ตั้งที่วัดตานีนรสโมสร จังหวัดปัตตานี
 ๑๗ มณฑลภูเก็ต ตั้งที่วัดพระทอง จังหวัดถลาง

รวม ๑๗ มณฑล ๑๘ แห่ง ในวันนี้ได้มีประชุมสงฆนายก
 ในมณฑลนั้นเป็นประธาน พร้อมด้วยอุปราชสมุหเทศาภิบาล
 ในมณฑลนั้นๆ และข้าราชการทุกหมู่เหล่าแต่งกายด้วยเครื่อง
 เต็มยศขาว พระสงฆนายกประกาศเทวดาแล้วจุดเทียนชัย
 พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนตร์ และสวดภาณวาร จนเสร็จการ
 พระราชพิธี

กระรูงขึ้นเลี้ยงอาหารภักดีแก่พระสงฆ์ พระสังฆานายก
 ดับเทียนชัย พระสังฆนายกในมณฑลนั้น ๆ เชิญน้ำพระพุทธ
 มนต์เจือลงในน้ำที่เข้าพระราชพิธีด้วยอีกครั้ง ๑ แล้วมอบให้
 ผู้เป็นประธานในมณฑลนั้นจัดการเวียนเทียน สมโภชอีกตอน
 หนึ่ง เสร็จแล้วจัดให้ข้าราชการเชิญน้ำพระพุทธมนตร์เข้ามา
 กรุงเทพพระมหานครคอยวันพระราชพิธี

วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๖๘ เวลา ๕ นาฬิกา ๓๐ นาที
 หลังเที่ยง สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเครื่องขาว เสด็จออก
 พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลประจำวัน
 ตามราชประเพณี แล้วเสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตร
 เทียร ทรงจุดเทียนทอง เงิน มีพานทองประดับดอกไม้สด
 ด้วย ๖ สำหรับ กราบถวายบังคมพระบรมอัฐิ พระบาทสมเด็จพระ
 พระเจ้าอยู่หัว และพระราชินีในพระราชวงศ์จักรี ๓ รัชกาล กับ
 พระอัฐิสมเด็จพระปฐมบรมมหาชนกด้วย เป็นเคารพในการที่จะ
 เสด็จเข้าพระราชพิธีบรมราชาภิเษก แล้วเสด็จขึ้นสู่พระวิมานที่
 ประดิษฐานพระบรมอัฐิ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สมเด็จพระ
 พระบรมชนกนาถ และพระราชินีทั้งสองรัชกาล แล้วจึงเสด็จ
 พระราชดำเนินสู่พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ทรงบำเพ็ญพระราช
 กุศลทรงจุดเทียนทอง เงิน มีพานดอกไม้สดกราบถวายบังคม

คู่ ๑ มีเทียนเท่าพระองค์ในตู้วาชัยคู่ ๑ มีต้นไม้ทองเงิน
สองข้างคู่ ๑ ต่อดอกมาทอดเครื่องนมัสการพานทองสองชั้น
และพระแท่นทรงกราบ

พระที่นั่งมหาเศวตฉัตรลาดด้วยหนังไกรสรราชสีห์ทั้งพื้น มี
ศิรัษะและมียืนออกมาที่เก็จ ตั้งพระที่นั่งพุดตาลทองคำ
รัตนสิงหาสน์บนแผ่นหนังไกรสรราชสีห์ ที่ประทับเสด็จออก
ทรงรับคำถวายชัยมงคล มีโถ้ทองสำหรับตั้งเครื่องราชูปโภค
อยู่ข้างบนนั้นทั้งสองข้าง ที่มุมพระแท่นลารองพระที่นั่งมหา
เศวตฉัตรตั้งต้นไม้ทองเงินสี่มุมๆ ละต้นเป็น ๒ คู่ พระมหา
นพปฎลเศวตฉัตรลดลงแต่งใหม่ ทอดไว้บนขาทรายเบื้องหลัง
ข้างตัวนอก เพื่อจะยกขึ้นพร้อมกันกับพระฤกษ์ทรงพระมูรธา
ภิเษก

ตั้งเครื่องสูง หักทองขวางห้าชั้น หน้าเสาตอนข้างหน้าพระ
ที่นั่งมหาเศวตฉัตร ๔ คู่ หน้าเสาตอนข้างหลังพระที่นั่งมหา
เศวตฉัตรตั้งชุมสายเป็นคู่กัน ๒ คู่ ตั้งพระราชบัลลังก์ตรงหน้า
พระที่นั่งมหาเศวตฉัตร เป็นที่เสด็จออกประทับ พระบรม
วงศานุวงศ์ ข้าทูลลอองธุลีพระบาทเฝ้า ทอดเครื่องพาน
พระจันทร์หมากสำหรับใหญ่ มีพระแสงง้าว พระแสงปืนทอด
ราวข้างหลังพระราชบัลลังก์

พระบรมศพอีกเป็นพิเศษ เพื่อเคารพในการที่จะเสด็จเข้าพระราชพิธีบรมราชาภิเษกเสร็จแล้วเสด็จกลับ

พระราชพิธีบรมราชาภิเษก

การแต่งตั้งวันที่ วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๖๕ ตรงกับ (วัน ๑ ๖ ๔ ค่ำ ปีมถุ จ.ศ. ๑๒๘๓) เป็นวันตั้งน้ำวงด้าย เริ่มการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกเฉลิมพระราชมนต์เขียร ซึ่งตั้งการที่พระมหามณเฑียร คือ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย พระที่นั่งไพศาลทักษิณ และพระที่นั่งจักรพรรดิพิมาน อันเป็นสถานที่ได้กระทำพระราชพิธีบรมราชาภิเษกมาแต่ก่อน

ในพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย เชิญพระสัมพุทธพรรณี พระมณีรัตนปฏิมากรแก้วมรกตน้อยประดิษฐานในพระที่นั่งบุษบกมาลา มีเทียนทอง เทียนเงิน หนักเล่มละ ๘ บาท ตั้งในบุษบกทั้ง ๔ มุม ๒ คู่ ที่เกวียนข้างบุษบกทั้งสองข้างตั้งโต๊ะทองรองพานทองสองชั้น สำหรับใหญ่มีพุ่มดอกไม้สดทั้งสองข้างคู่ ๑ ที่ฐานชั้นลดลงมามีเทียนทอง เทียนเงิน หนักเล่มละ ๘๐ บาท ๒ คู่ หน้าพระที่นั่งบุษบกตั้งโต๊ะทองจำลองมีพานทองจัดดอกไม้สดตามลำดับชั้นเป็นหลั่นลงมา มีเทียนพระมหามงคล

พระบรมศพอีกเป็นพิเศษ เพื่อเคารพในการที่จะเสด็จเข้าพระราชพิธีบรมราชาภิเษกเสร็จแล้วเสด็จกลับ

พระราชพิธีบรมราชาภิเษก

การแต่งตั้งวันที่ วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๖๘ ตรงกับ (วัน ๑ ฯ ๔ ค่ำ ปีมถุ จ.ศ. ๑๒๘๑) เป็นวันตั้งน้ำวงด้าย เริ่มการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกเฉลิมพระราชมณเฑียร ซึ่งตั้งการที่พระมหามณเฑียร คือ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย พระที่นั่งไพศาลทักษิณ และพระที่นั่งจักรพรรดิพิมาน อันเป็นสถานที่ได้กระทำพระราชพิธีบรมราชาภิเษกมาแต่ก่อน

ในพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย เชิญพระสัมพุทธพรรณี พระมณีรัตนปฏิมากรแก้วมรกตน้อยประดิษฐานในพระที่นั่งบุษบกมาลา มีเทียนทอง เทียนเงิน หน้าเล่มละ ๘ บาท ตั้งในบุษบกทั้ง ๔ มุม ๒ คู่ ที่เกรินข้างบุษบกทั้งสองข้างตั้งโตะทองรองพานทองสองชั้น สำหรับใหญ่มีพุ่มดอกไม้สดทั้งสองข้างคู่ ๑ ที่ฐานชั้นลดลงมามีเทียนทอง เทียนเงิน หน้าเล่มละ ๘๐ บาท ๒ คู่ หน้าพระที่นั่งบุษบกตั้งโตะทองจำลักลายมีพานทองจัดดอกไม้สดตามลำดับชั้นเป็นหลั่นลงมา มีเทียนพระมหามงคล

คู่ ๑ มีเทียนเท่าพระองค์ในตู้ขาวซ้ายคู่ ๑ มีต้นไม้ทองเงิน
สองข้างคู่ ๑ ต่อออกมาทอดเครื่องนมัสการพานทองสองชั้น
และพระแท่นทรงกราบ

พระที่นั่งมหาเสวตฉัตรลาดด้วยหนังไกรสรราชสีห์ทั้งสี่ มี
ศิริมะและม่อยื่นออกมาที่เก็จ ตั้งพระที่นั่งพุดตาลทองคำ
รัตนสิงหาสน์บนแผ่นหนังไกรสรราชสีห์ ที่ประทับเสด็จออก
ทรงรับคำถวายชัยมงคล มีโตะทองสำหรับตั้งเครื่องราชูปโภค
อยู่ข้างบนนั้นทั้งสองข้าง ที่มุมพระแท่นลารองพระที่นั่งมหา
เสวตฉัตรตั้งต้นไม้ทองเงินสี่มุมๆ ละต้นเป็น ๒ คู่ พระมหา
นพปฎลเสวตฉัตรลดลงแต่งใหม่ ทอดไว้บนขาทรายเบื้องหลัง
ข้างตัวนอก เพื่อจะยกขึ้นพร้อมกันกับพระฤกษ์สร้างพระมูรธา
ภิเษก

ตั้งเครื่องสูงหักทองขวางห้าชั้น หน้าเสาตอนข้างหน้าพระ
ที่นั่งมหาเสวตฉัตร ๔ คู่ หน้าเสาตอนข้างหลังพระที่นั่งมหา
เสวตฉัตรตั้งชุมสายเป็นคู่กัน ๒ คู่ ตั้งพระราชบัลลังก์ตรงหน้า
พระที่นั่งมหาเสวตฉัตร เป็นที่เสด็จออกประทับ พระบรม
วงศานุวงศ์ ข้าราชการองครักษ์พระบาทเจ้า ทอดเครื่องพาน
พระจันทร์หมากสำหรับใหญ่ มีพระแสงง้าว พระแสงปืนทอด
ราวข้างหลังพระราชบัลลังก์

พระสุทรสายเลื่อนติดตรงเสาคู่หน้าพระที่นั่งมหาเศวตฉัตร
เพื่อสำหรับไขพระสุทรเวลาเสด็จออกทรงรับคำถวายชัยมงคล

ทั้งพระแท่นเป็นเตียงพระสงฆ์สวดภาณวารด้านเหนือชิดกับ
พระทวารกลาง มีพระราชาคณะนั่งปรกอยู่ข้างทิศตะวันออก
แห่งพระแท่นเตียงสวดภาณวาร ราชบัณฑิตยถือสายสัญญาณ
ชักลูกประคำข้างเตียงสวดด้านตะวันตก ตั้งกระโจมเทียบชัย
จึงผ้าขาวบางปักทองแรงตรงหน้าพระแท่นเตียงสวดภาณวาร

ตั้งอาสน์สงฆ์หน้าเสานอกเครื่องสูงห้าชั้นหักทองขวางกับ
ระหว่างเสา และที่พระเฉลียงหลังเสาด้วยเป็น ๔ แถว

ตั้งที่พระบรมวงศานุวงศ์เฝ้าทูลลอองธุลีพระบาทตรงพระ
ที่นั่งมหาเศวตฉัตรณพระเฉลียงและที่มุขทิศปัจฉิม ข้างทูล
ลอองธุลีพระบาทในพระราชสำนัก และทหารมหาดเล็ก
ราชองครักษ์ยืนเฝ้า ที่พระเฉลียงทิศตะวันออกตรงพระที่นั่งมหา
เศวตฉัตร ระหว่างกลางพระที่นั่งหน้าพระราชบัลลังก์ ข้างทูล
ลอองธุลีพระบาทเป็นสองหมู่สำหรับเสนาอำมาตย์เฝ้า มีช่องทาง
เดินกลาง และหน้าอาสน์สงฆ์เป็นสองทาง บนเพดานมีพวง
ดอกไม้ร้อยกรองเป็นระย้าขนาดใหญ่ ระหว่างระย้าโคมแก้ว
เป็นสองแถว ๆ ละ ๕ พวง พวงระย้าร้อยกรองด้วยดอกไม้
ขนาดย่อม ที่ช่องพระบัญชรและช่องพระทวารทุกช่อง

ในพระที่นั่งไพศาลทักษิณ ตั้งพระแท่นมณฑลที่ริมผนัง
 ด้านตะวันออกทางมุมผนังข้างเหนือ มีโต๊ะหมู่จำลองของ
 ประดิษฐานพระพุทธรูปปฏิมากร พระพุทธรูปนูนองค์ใหญ่
 และองค์น้อย พระชัยวัฒน์ประจำรัชกาลทั้ง ๖ รัชกาล พระ
 ชัยเนาวโลของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระ
 นิรันดร์ยาบ พระเรือนแก้ว พระแก้วอุมบาตร์ พระเจดีย์ลังกา
 บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ พระธรรมคัมภีร์ พระสุพรรณบัฏ
 กับดวงพระชนมพรรษา ซึ่งได้เชิญแห่มาจากพระอุโบสถวัด
 พระศรีรัตนศาสดาราม และเครื่องราชกกุธภัณฑ์ เครื่อง
 พระบรมราชาภรณ์และเครื่องราชูปโภค รูปเทวดาเชิญหีบ
 พระราชลัญจกร และเชิญพระแสง ตั้งพระจันทร์หยก พระ
 กรอบพระกริ่ง พระมหาสังข์ มีเชิงเทียน ทอง เงิน หนักเล่ม
 ละ ๘ บาทตั้งสำหรับพระราชพิธี กับประดับพระแสงสำหรับ
 แผ่นดิน พระแสงประจำรัชกาล พระแสงอัญญาวุธ ที่ราว
 หลังในพระแท่นมณฑล ที่เสาพระแท่นมณฑลมีพระมหา
 เสวตฉัตรพระกัณทิมย์ ธงชัยราชกระบี่คู่ พระครุฑพ่าห์
 ธงมหาราช ธงมหาไพชยนต์ พระเต้าน้ำพระพุทธรูปมนตร์ต่าง ๆ
 เหมบั๊กแว่นเวียนเทียน และเทียนทอง เทียนเงิน หนัก
 เล่มละ ๘ บาท ที่เตียงลารองพระแท่นมณฑล มีเทียนพระ

มหามงกุฎ ๑ มีเชิงเทียนทอง เทียนเงิน หนักเล่มละ ๘ บาท
 สุลักษณ์หม้อน้ำพระพุทธรมณตรี และพานทองจัดดอกไม้ ๖ คู่
 มีตู้เทียนเท้าพระองค์อยู่เบื้องขวา เบื้องซ้ายพระแท่นมณฑล ๑
 หน้าพระแท่นมณฑลตั้งเครื่องนมัสการลงยาราชาวดี มีพระ
 แท่นทรงกราบ วงด้ายสายสิญจน์สพานจากพระแท่นมณฑล
 แยกเลียบไปตามบัวผนังเหนือช่องพระบัญชาทั้งสองด้าน ไป
 ออกช่องพระทวารเทวราชมเหศวร์ตรงพระที่นั่งบุษบกมาลา แล้ว
 แยกไปตามเสาพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัยทั้งสองข้าง แล้วแยก
 เลี้ยวเข้าที่กระโจมเทียนชัยและพระแท่นเตี้ยสวดภาณวาร โยง
 สายสิญจน์จากสพานมายัง อาสน์สงฆ์เจริญพระพุทธรมณตรีใน
 พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย และพระที่นั่งไพศาลทักษิณ พระที่นั่ง
 จักรพรรดิพิมานทุกสายตามสถานที่เจริญพระพุทธรมณตรี แล้ว
 โยงสายสิญจน์ไปวงรอบพระราชมณเฑียรที่ท่าพระราชพิธี และ
 วงไปยังพระมณฑปพระกระยาसनาสรงพระมูรธาภิเษก และ
 วงต่อออกไปยังพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดารามด้วย

พระที่นั่งอัฐทิศอุทุมพรราชอาสน์ มีพระบวรเศวตฉัตร
 บั๊กอยู่ท่ามกลาง ตั้งอยู่ตรงหน้าพระทวารที่ลงจากหอพระสุราลัย
 พิมาน มีตั้งอัฐทิศทำด้วยไม้ ใผ่สีสุกพันผ้าขาวปูผ้าขาวตั้งเทวรูป
 อธิไทโพธิบศ และเทวรูปนพเคราะห์ประจำทิศ มีเต้าน้ำศิลา

พระถวาศิลาจาริกอักษรคลุมตาด และกรดสังข์ของพรหมณ์
มีเครื่องนมัสการถว้ถว้เชิงจัดพุ่มดอกไม้สด ตามสี่เทวดา
นพเคราะห์ และมีเทียนทอง เทียนเงินคู่ ๑ ทั้ง ๘ ทิศ เทวรูป
พระเกตุตั้งอยู่เหนือตั่งไม้สี่สูกพันผ้าขาวปูผ้าขาวบนพระแท่น
ลาข้างหน้าพระที่นั่งอัฐทิศมีเครื่องบูชา ทิศกลางเทียนทอง
เทียนเงิน นกเล้มละ ๘ บาท บูชาพระเศวตฉัตรคู่ ๑ ทั้ง
๓ วัน ถึงวันเสด็จขึ้นอัฐทิศย้ายเทวรูปเทวดาองค์อื่นมารวม
อยู่บนตั่งข้างหน้า วันเจริญพระพุทธรมณตร์ ๓ วัน ตั้งบัดยอด
มณฑปจำลองลายปิดทองโหรบุชานพเคราะห์ และมีขันพระสาคร
เงินน้ำพระพุทธรมณตร์สำหรับโหรจุดเทียนติดบุชานพเคราะห์อยู่
ข้างหน้าด้วยพระขัน ๑

พระที่นั่งภัทรบิฐ มีพระบวรเศวตฉัตรประดิษฐานอยู่ตรง
หน้าพระทวารที่ลงจากหอพระธาตุมณเฑียร มีโตะตั้งข้างพระ
ที่นั่งภัทรบิฐ ทั้งสองข้างสำหรับตั้งเครื่องราชูปโภค มีพานทอง
จัดพุ่มดอกไม้ ขวดทองปักดอกไม้คู่ ๑ เทียนทองเทียนเงิน
นกเล้มละ ๘ บาทคู่ ๑ ตั้งบนพระแท่นลารองพระที่นั่งภัทรบิฐ
บูชาพระบวรเศวตฉัตรนั้น

ตั้งโตะปักจัน เครื่อง ลายक्रम ที่ บูชา ณ ที่ประดิษฐาน พระ
สยามเทวาธิราช ตรงลับแลพระทวารเทวราชมเหศวร ตั้งโตะ

เครื่องบูชาต่อมาข้างหน้าอีกโต๊ะ ๑ มีเทียน ทอง เงินหนัก
๓ ตำลึงคู่ ๑

ในพระที่นั่งไพศาลทักษิณนี้ มียันต์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า
อักขระขอมตัวทองแขวนห้อยอยู่กับระย้าแก้วไฟฟ้าตรงหน้าโต๊ะ
ที่บูชาพระสยามเทวาธิราช มีสายสัญญาณต่อจากสพานมาที่ยันต์
ห้อยลงมาสำหรับพระราชคณะผู้ใหญ่ถือเวลาประกาศเทวดา มี
ยันต์ พระอริยสาวก อัครคาถาตัวทองแขวนที่ผนังตามแนวลวด
บัวประจำทิศทั้ง ๘ ต่อสายสัญญาณจากสพานมาผูกที่ยันต์ทั้ง
๘ ยันต์ เพดานพระที่นั่งมีพวงดอกไม้ระย้ากรองเป็นระย้าสอง
แถวๆ ละ ๑ มีพวงมาลัยเปื้อนผูกห้อยที่พระบวรเศวตฉัตร พระ
ที่นั่งอิฐทิศ และพระที่นั่งภัทรบิฐโยงด้ายสายสัญญาณจากสพาน
มายังพระบวรเศวตฉัตรทั้งสองแห่ง และมีพวงระย้า ดอกไม้
ขนาดย่อม ห้อยตาม พระบัญชรและพระทวาร

ทอดพระราชบัลลังก์ที่ประทับต่อหน้าพระที่นั่งอิฐทิศออก
มาตามผนังด้านทักษิณช่องที่สาม ทอดเครื่องพานพระจันทร์หมาก
ทองคำลงยาราชาวดี และพระแสงง้าว พระแสงปืนทอดราว
อยู่หลังพระราชบัลลังก์

ตั้งอาสน์สงฆ์ ข้างแนวผนัง ด้านเหนือหน้าพระแท่นมณฑล

ออกมาเป็นสองแถว ต่อจากพระทวารเทวราชมเหศวร์ข้าง
วันตกแถวเดียว

พระบรมวงศานุวงศ์ และข้าราชการที่ได้รับพระราชทาน
พานทองเฝ้าทูลลอองธุลีพระบาท หน้าแถวอาสน์สงฆ์ตอน
วันตก ผันหน้าไปยังที่ประทับทิศตะวันออก

หลังพระที่นั่งภัทรบิฐและที่พระเจ้าน้องนางเธอที่ประทับ เป็น
ที่มหาดเล็กและเจ้าพนักงานกรมต่าง ๆ ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับพระ
ราชพิธีเฝ้าทูลลอองธุลีพระบาท

ขานพักทอ้งพระโรงหน้าพระที่นั่งจักรพรรดิพิมาน เป็นที่
พระบรมวงศานุวงศ์ฝ่ายในเฝ้าทูลลอองธุลีพระบาท ท้าวนาง
เถ่าแก่เฝ้าตามพระเจ้าน้องนางเธอที่ประทับสองข้าง

พระที่นั่งจักรพรรดิพิมาน ตั้งพระแท่นบรรทมในพระฉาก
ด้านตะวันออกตอนข้างเหนือมีนพปฎลเศวตฉัตรแขวนลอยบน
เพดานเหนือพระแท่นบรรทม ลดแต่งใหม่ทอดอยู่บนขาทราย
โยงด้ายสายสิญจน์ผูกไว้ เมื่อเวลาพระมหามงคฤกษ์สงพระ
มูรธาภิเศกสนานจะได้ยกขึ้นแขวน บนพระแท่นลดพระยี่ภู่
พับคลุมเย็บระบับไว้พร้อมด้วย พระเชนย ทองบนพาน แว่นฟ้า
บน พระแท่นบรรทม ตั้ง ม้าหมู่เชิญพระชัยเนาวโลหรัชกาลที่ ๕
ประดิษฐานพร้อมด้วยพานทองประดับดอกไม้สดและเทียนทอง

เงินหนัก ๘ บาท ๒ คู เครื่องสักการบูชา มีเครื่องเฉลิมพระ
 ราชมณเฑียรตั้งอยู่พร้อมคือ ศิลาบตโมรา พรรณพืช เข้า
 เปลือก ถั่ว งา เมล็ดพรรณผักกาด เมล็ดฝ้าย วัลาร้แต่ง
 ประดับด้วยเครื่องทองฝังเพชรพลอย ปลูกดอกสนบนพระแท่น
 บรรณสำหรับพระราชอาสนะ ๕ รูปเจริญพระพุทธรณ์บนพระ
 แท่น ตั้งเครื่องนมัสการเครื่องแก้วเจียรไนบนหน้าพระแท่น
 บรรณปูราชอาสน์นมัสการ มีพระฉากัน ห้องกลาง ทอด
 พระราชอาสน์ที่ประทับทรงสดับพระราชอาสนะ ๕ รูปเจริญพระ
 พุทธรณ์ ทอดเครื่องพานพระศรีลงยาราชาวดีของเดิม มี
 พระมณฑปพระมहांมกลสำหรับทรงเมื่อเวลาพระราชอาสนะเจริญ
 พระพุทธรณ์และลาดทรงพระพักตร์ มีขันพระนพในเวลา
 พระสงฆ์ราชอาสนะเจริญพระพุทธรณ์เมื่อน้ำพระพุทธรณ์ทั้ง
 ๓ วันนั้นด้วย

ในพระฉากตอนใต้ห้องทรงเครื่อง ตั้งพระแท่นลาดราช
 อาสน์ ตั้งเครื่องทรงพระพักตร์และเครื่องพระสำอางพร้อม
 มีนพปฎลเศวตฉัตรแขวนลอยเหนือพระแท่น ลดแต่งใหม่
 ทอดอยู่บนขาทราย โยงด้ายสายสิญจน์มาผูกไว้ จะได้ยก
 ขึ้น เมื่อเวลา พระมहांมกล พระฤกษ์ ทรงพระมูรธาภิเษกสนาน
 พร้อมกัน และมีฉากห้องทรงต่อเนื่องกัน

มณฑปพระกระยาसन

มณฑปพระกระยาसन ปลุกที่ชาลวหน้าชานพักด้าน
 ด้านออกยกพื้นชั้นหนึ่ง ตั้งพระมณฑปพื้นขาว ยอดพื้นขาว
 มีนาคชูงอ้อยช่อตั้ง กระ จังปัดทอง มีเฟืองอุบะจำปาทองรอบ
 เพดานผ้าขาวปิดทองชำลุลายมีอุบะจำปาทองห้อยกลาง มีพระ
 สุธรรมาทองแผ่ลวดลายแย่งทรงเข้าบิณฑ์ทั้ง ๔ ด้าน ตั้งตั้งไม้
 อุทุมพรบนลาดทองในมณฑป วันสงพระมูรธาภิเษกสนาน
 จะได้ตั้งลาดทองเครื่องสงพระพัคตร์ลงยาราชาวดีมีพระครอบ
 มูรธาภิเษกสนาน และมีใบตะขบซึ่งเป็นใบไม้กาลกิณีสำหรับ
 ทรงเหยียบ และที่ยกพื้นฐานพระมณฑปมีราชวัตรพื้นขาวลาย
 ดวงทองมีเครื่องสูงทองแผ่ลวด ๑ ชั้นพื้นไหมดสี ทอง นาก เงิน
 บั๊กทั้ง ๔ มุมๆ ละ ๓ องค์ ที่ราชวัตรประดับผูกตั้นกล้วย ต้น
 อ้อย จันทน์หมาก จันทน์มะพร้าว มีช่องทางขึ้นทั้ง ๔ ด้าน

ตั้งบุษบกน้อยลายสลักปิดทองสำหรับตั้งพระชัยเนาวโลก
 ทิศบูรพา ตั้งบุษบกน้อยลายสลักปิดทอง สำหรับตั้งพระพิฆ
 เนศทิศปัจจิม สำหรับเวลาเชิญนำเสด็จสู่ที่พระมณฑปสง
 พระมูรธาภิเษกสนานจะได้ประดิษฐานในมณฑป มีศาลเทวดา
 บุษบาณูกษ์จตุโลกบาลทั้ง ๔ ศาลพระอินทร์อยู่กลาง มณฑป
 โหรเริ่มบูชาตั้งแต่วันที่ ๒๒ ที่ ๒๓ ที่ ๒๔ ทั้ง ๓ วัน ถึงวัน

ที่ ๒๕ จะได้เสด็จสู่พระแท่นสรงพระมูรธาภิเษกสนาน เจ้าพนักงานจึงย้ายศาลพระอินทร์ ไปตั้งที่ศาลาหน้ามณฑปวิศนุบูรพา ส่วนศาลาจุโลกบาลทั้ง ๔ ย้ายไปเข้าตั้งตามราชวัตรทั้ง ๔ มุมเวียนช่องทางขึ้น ลงให้เป็นการสะดวก กับตั้งโต๊ะเครื่องสังเวย เทวดา กลางหาวที่หลังศาลพระอินทร์ ที่ศาลาวิศนุบูรพา มีกระถางรูปและเทียนทองเงินหนักเล่มละ ๖ บาทคู่ ๑

และ ปลุกประรำ มี ยกพื้น ข้าง พระเจดีย์ พระมหามณเฑียรด้านตะวันออก เป็นที่ประทับพระบรมวงศานุวงศ์ฝ่ายในเฝ้าเวลาสรงพระมูรธาภิเษกสนาน

ปลุกประรำมียกพื้นข้างพระเจดีย์พระมหามณเฑียรด้านตะวันตก เป็นที่ขาทูลฉลองคู่พระบาทภรรยาข้าราชการเฝ้า

โรงพระราชพิธีพราหมณ์

มีโรงพระราชพิธีพราหมณ์ ที่ริมกำแพงนอกถนนทางข้างพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัยด้านตะวันออก กับด้านทิศตะวันตก แห่งพระที่นั่งบรมพิมาน พื้นหน้าโรงพระราชพิธีไปทางทิศใต้ มีข้อฟ้าใบระกาทางหงษ์ทำด้วยไม้จริงปิดท่อน้ำตะโก หลังคาตาดผ้าขาว เพดานผ้าขาว ฝ้าบุผ้าขาว มีไม้โขนทวาร บักราชวัตรดูชะแลงทาขาวมีฉัตรธงกระดาด ๕ ชั้น ประดับ

ด้วยต้นกล้วย ต้นอ้อย จันทน์หมาก จันทน์มะพร้าว ตั้งเตียง
มณฑลเล็กประดับกระจกในโรงพระราชพิธี มีโต๊ะทองตั้ง
พระอิสริยยศ พระอุมมา พระนารายณ์ พระลักษมี พระมเหศวรี
พระพรหม พระมหาพินธุเศ กับตั้งโต๊ะเทวดานพเคราะห์
และตั้งโต๊ะเบญจครุฑ ตั้งหม้อกุนทาส ๕ หม้อ อยู่เบื้องขวา
เตียงมณฑล ตั้งเตาโหมกุนทาอยู่เบื้องซ้ายไว้พร้อม

ในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม มีเทียนพระมหา
มงคลวันละคู่ ๑ เทียนเท่าพระองค์วันละคู่ ๑ มีเครื่องนมัส
การพานทองใหญ่สำหรับบูชาในวันพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนตร์
วันที่ ๒๒ วันที่ ๒๓ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ขึ้นด้วยทั้ง ๓ วัน

งานบรมราชาภิเษก

(ก) พิธีเบื้องต้น วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๖๘ เวลา
๖ ล.ท. สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเครื่อง
เครื่องยศทหารบก เสด็จออกเกยหน้าพระที่นั่งบรมพิมานประทับ
พระราชยานกง เสด็จโดยขบวนราบแต่เกยหน้าพระที่นั่งบรม
พิมาน หัวหมั้นพระยามานพวิศรี มหาเดเล็กเชิญพระแสง
ฝักทองเกลี้ยงตามเสด็จ และเป็นผู้เชิญตามเสด็จต่อไปทุกเวลา
ทหารมหาดเล็กรักษาศรีพระองค์ ตั้งกองเกียรติยศหน้ากระทรวงวัง

พร้อมด้วยแถววงธงประจำกอง เทียบพระราชยานที่เกยหน้า
 พระทวารเทเวศรรักษา เสด็จในพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย พระ
 บรมวงศานุวงศ์ ข้าราชการเฝ้าทูลลอองธุลีพระบาทโดยลำดับ
 ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการบูชาพระสัมพุทธพรรณี พระพุท
 ธม์รัตนปฏิมากรน้อย ซึ่งประดิษฐานอยู่ณพระที่นั่งบุษบกมาลา
 แล้ว เสด็จทางพระทวารเทวราชมเหศวร์ เข้ากรมพระตำรว
 หลวงนำเสด็จ มหาเด็กเชิญเครื่องและจางวางมหาเด็กตาม
 เสด็จขึ้นประทับในพระที่นั่งไพศาลทักษิณ ประทับพระราช
 บัลลังก์ เจ้าพนักงานประโคมแตรสังข์ดุริยดนตรี สังฆการี
 อาราธนาสมเด็จพระราชาคณะพระราชาคณะ ๓๐ รูป มีพระเจ้า
 วรวงศ์เธอ กรมหมื่นชินวรสิริวัฒน์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้าเป็น
 ประธาน ซึ่งจะได้เจริญพระพุทธมนต์ตั้งน้าวด้ายเข้าทางประตู
 สนามราชกิจ พระบรมวงศานุวงศ์ และข้าราชการชั้นได้รับ
 พระราชทานพานทอง และผู้มีหน้าที่เข้าไปเฝ้าทูลลอองธุลี
 พระบาท พร้อมกับพระสงฆ์ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงจุด
 เทียนเครื่องนมัสการหน้าพระแท่นมณฑล สมเด็จพระสังฆราช
 เจ้าถวายศีลแล้ว พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ ทรงจุดเทียน
 ทอง เงิน บูชาพระบวรเศวตฉัตรที่พระแท่นอัฐทิศ และเทียน
 ที่โต๊ะเครื่องบูชาพระสยามเทวาธิราช และเทียน ทอง เงิน

บูชาพระเศวตฉัตรที่พระที่นั่งภัทรบิฐแล้วประทับพระราชบัลลังก์
พระราชครูวามเทพมุนี เจ้ากรมพราหมณ์ พิธีถวายน้ำพระมหา
สังข์ พราหมณ์เป่าสังข์ เมื่อพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนตร์จบ
สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายพระพรลา เวลา ๙.๔๐ ล.พ. สมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัวเสด็จกลับโดยขบวนราบตามทางเดิมขึ้นประทับพระ
ที่นั่งบรมพิมาน

วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ เวลาเช้าพระสงฆ์ได้มานั่งณอาสน์
สงฆ์ พร้อมอยู่ในพระที่นั่ง อมรินทร์ วินิจฉัย เข้าพระราชพิธี รวม
๘๐ รูป เวลา ๙.๔๐ ก.ท. สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเครื่องครึ่ง
ยศทหารบกประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์เสด็จพระราชดำเนิน
โดยขบวนราบแต่หน้าพระที่นั่งบรมพิมานเข้าสู่พระที่นั่งอมรินทร์
วินิจฉัย พระบรมวงศานุวงศ์ และข้าราชการเฝ้าตามตำแหน่ง
จึงทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการพระ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า
ถวายศีล ถึงเวลาอุดมมหาราชกาลฤกษ์ ๑๐.๐๔ ก.ท. สมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัวทรงจุดเทียนทองชนวนด้วยไฟฟ้าทรงตั้งสัตยาธิษฐาน
แล้วถวายเทียนทองแด่สมเด็จพระสังฆราชเจ้าทรงจุดเทียนชัย
พระสงฆ์ ๘๐ รูปพร้อมกันสวดคาถาจุดเทียนชัย พระยาโหรา
ธิบดีถือนมอภัย พราหมณ์เป่าสังข์ กรมแสงในขับไม้บันฑะว
ณัฏกานประโคมแตรสังข์เครื่องดุริยดนตรี เมื่อจุดเทียนชัย

แล้ว ทรงจุดเทียนชนวนเครื่องสังเวท ให้มหาดเล็กกองตั้ง
 เครื่อง เชิญเครื่องสังเวทไปตั้งสังเวท ตามสถานที่สำคัญ
 ต่าง ๆ คือ ๑. ที่พระสยามเทวาธิราชในพระที่นั่งไพศาลทักษิณ
 ๒. ที่พระที่นั่งเศวตฉัตรในพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัยนี้ ๓. ที่พระ
 มหาเศวตฉัตรในพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ๔. ที่พระมหา
 เสวตฉัตรในพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท ๕. ที่พระมหาเศวตฉัตร
 ในพระที่นั่งอนันตสมาคม ๖. ที่พระนเรศวรเป็นเจ้าแห่งห้องกุษา
 มาลา ๗. ที่เทวสถานพระอิศวร ๘. ที่เทวสถานพระนารายณ์
 ๙. ที่เทวสถานพระกณेश ๑๐. ที่เทวรูปนหอเชือก ๑๑. ที่พระ
 หลักเมือง ๑๒. ที่พระเสื้อเมือง ๑๓. พระกาฬชัยศรี ๑๔. พระ
 เพลิง ๑๕. พระเจดีย์ ๑๖. ที่เทวรูปนหอแก้วพระภูมิกับ
 ๑๗. เทวรูปที่ดึกดิน สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงประเคนไตรเพร
 ยัมแพรลายก้านแย่งทรงเข้าบิณฑภัตแก่พระสงฆ์พร้อมด้วยเหรัญญ
 บรมราชาภิเษก ทำด้วยโลหทองแดงเป็นที่ระลึกแก่พระสงฆ์
 พระราชาคณะ ๘๐ รูปแล้ว เสด็จขึ้นพระที่นั่งไพศาลทักษิณ เจ้า
 กรมพระตำรวจหลวงทั้ง ๔ คือพระยามหาเทพ พระยามหานันตรี
 พระอินทรเทพ พระพิเรนทรเทพ นำเสด็จขึ้นทางพระทวาร
 เทวราชมเหศวร สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จขึ้นพระที่นั่งไพศาล
 ทักษิณ ประทับพระราชบัลลังก์ เจ้าพนักงานสังฆการีอาราธนา

พระสงฆ์ ๓๐ รูป ที่จะได้เจริญพระพุทธมนตร์ไปในพระที่นั่ง
ไพศาลทักษิณ อีก ๕๐ รูปนั้นรับพระราชทานฉันในพระที่นั่ง
อมรินทรวินิจฉัย ครั้นเสร็จ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จ
ออกพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการบูชา
พระธรรมที่พระแท่นเตี้ยงสวด พระราชาคณะชั้นเตี้ยงนั่งปรก
๑ รูป ขึ้นพระแท่นสวดภาณวาร ๔ รูป เริ่มสวดภาณวารตั้งแต่
วันนี้เป็นต้นไปจนตลอดการพระราชพิธี เวลา ๑๑.๑๕ ก.ท.
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินโดยขบวนวิชัยกลับขึ้นสู่
พระที่นั่งบรมพิมาน

ครั้นเวลา ๖ ก.ท. สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเครื่องเต็มยศ
จอมพลทหารบก ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ทรงสาย
สพายมหาวชิรมงกุฎ เสด็จโดยขบวนราบมายังพระที่นั่งอมรินทร
วินิจฉัย บรรดาข้าราชการบริพารแต่งเต็มยศสวมครุยตามฐานันดร
ศักดิ์ให้นำตามเสด็จ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวประทับพระราช
บัลลังก์ในพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย พระบรมวงศานุวงศ์ และ
ข้าราชการเฝ้าทูลลอองธุลีพระบาทตามตำแหน่ง สมเด็จพระเจ้า
บรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช พร้อมด้วย
ที่ปรึกษาอภิมานันดรอันมีศักดิ์รามธิบดี กราบบังคมทูลถวาย
เครื่องราชอิสริยาภรณ์เสนางคบิดันมีศักดิ์ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ทรงรับแล้วเสด็จในพระสุตฺร ทรงสายสพายงามาธิบดิ์แล้วเสด็จ
 ออก ทรงจุดเทียนเท่าพระองค์ในตู้ทั้ง ๒ ซึ่งตั้งอยู่ซ้ายขวา
 แห่งพระที่นั่งบุษบกมาลา ทรงจุดเทียนนมัสการพระแล้ว ทรง
 จุดเทียนชนวนด้วยไฟฟ้า พระราชทานพระเจ้าบรมวงศ์เธอ
 กรมหมื่นวิจิตรวรณปริชา เสด็จไปทรงจุดในพระอุโบสถวัด
 พระศรีรัตนศาสดาราม เจ้ากรมพระตำรวจหลวง ๔ นายนำ
 เสด็จขึ้นพระที่นั่งไพศาลทักษิณ ทรงจุดเทียนเท่าพระองค์ใน
 ตู้ทั้ง ๒ ข้างพระแท่นมณฑลแล้ว ประทับพระราชบัลลังก์
 พระยามานพวิเศษเจิญพระแสงฝักทองเกลี้ยงขึ้นอยู่หลังพระราช
 บัลลังก์ พระราชาคณะที่จะเจิญพระพุทธรูปขึ้นเข้าทางประตู
 สนามราชกิจ เข้านั่งยังอาสน์ในพระแท่นบรรทม ๕ รูป ในพระ
 ที่นั่งไพศาลทักษิณ ๓๐ รูป มีสมเด็จพระสังฆราชเจ้าเป็น
 ประธาน และเจิญพระพุทธรูปในพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย
 ๔๕ รูป สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ
 ที่หน้าพระแท่นมณฑลพระที่นั่งไพศาลทักษิณทรงศีลแล้ว ทรงจุด
 เทียนทอง เงิน รูปเครื่องบูชาที่โต๊ะพระสยามเทวาธิราช และ
 เทียนทอง เงิน บูชาที่พระที่นั่งอัฐทิศ กับพระที่นั่งภัทรบิฐ
 พระสาสนโสภณวัดเทพศิรินทราวาส ขึ้นบนผ้าขาวลาดอาสน์
 ที่หน้าโต๊ะพระสยามเทวาธิราช ทรงได้ขึ้นด้นพระสัมมาสัมพุทธ

เล่า จับด้ายสายสิญจน์ซึ่งโยงมาจากสายสพานมาที่ยันต์ อ่าน
ประกาศเทวดา พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนตร์ พระราชครู
วามเทพมนูเจ้ากรมพระมหมณเฑียรถวายน้ำพระมหาสังข์ พรหมณ
เฑียรสังข์ แล้วถวายใบไม้สมิท ๓ อย่างพันด้วยผ้าขาวขึงตัน
สำหรับทรงจับมัดพระองค์ คือใบมะม่วง ๒๕ ใบ สำหรับทรง
มัดได้แก่ยันตราย ใบทอง ๓๒ ใบ สำหรับได้แก่อุบิวัน
ตราย ใบตะขบ ๘๖ ใบ สำหรับได้แก่โรคันตราย สมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัวทรงรับมัดพระองค์ทั้ง ๓ อย่าง • แล้วพรหมณ
พระราชครูวามเทพมนูรับพระราชทานกลับไปกระทำศาสตรปฤชา
ชุบโหมเพลิงยังโรงพระราชพิธี พระบรมวงศานุวงศ์ และ
ข้าราชการ ที่ทรงนับว่าเป็นราชบัณฑิตได้เข้าบูชาทิศนพระที่นั่ง
อิทธิศุภรทั้ง ๘ ทิศ (ดังรายนามปรากฏข้างหน้า) พระเจ้า
บรมวงศ์เธอ กรมหมื่นวิจิตรวรณปรีชาทรงบูชาทิศกลางด้วย
แล้วโหรบูชาเทวดาไฟไทธิบาทและบูชาเทพเคราะห์ สมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัวเสด็จประทับในพระที่นั่งจักรพรรดิพิมาน เจ้า
กรมพระตำรวจ ๔ นำ มหาเดเล็กเชิญเครื่องตามเสด็จประทับ
ในห้องพระบรรทม ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการแก้วเจียรนัย
แล้วประทับพระราชอาสน์ห้องกลาง ทรงพระมหามงคลสดับ
พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนตร์ เมื่อพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนตร์

ที่ในพระแท่นบรรทมจบ ทรงเปลื้องพระมหามงคฺล เสด็จออก
ประทับพระที่นั่งไพศาลทักษิณ สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวาย
พระพรลากลับแล้วเสด็จออกพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ทรงจุด
เทียนเครื่องนมัสการบูชาพระธรรมที่พระแท่นเตี้ยงสวดภาณวาร
พระราชทานนั่งปรกและสวดภาณวารต่อไป เสด็จออกเกย
หน้าพระทวารเทเวศร์รักษา ประทับพระราชยานกลับทางเดิม
เวลา ๗.๕๐ ล.ท. ในระหว่างสวดมนตร์วันนั้นทรงพระกรุณา
โปรดเกล้า ฯ พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ปฐมจุลจอม
เกล้าวิเศษ แต่พระมเหสีหม่อมเจ้ารำไพพรรณี

วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเครื่อง
เครื่องยศทหารเรือประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เวลา ๑๐.๑๐ ก.ท.
เสด็จโดยขบวนราบเหนือพระราชยานสู่พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย
ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการพระแล้ว ดำรง ๔ นำเสด็จ
ขึ้นประทับพระที่นั่งไพศาลทักษิณ พระราชทาน ๓๐ รูป
กระทำภักตฤตย์ ทรงจุดเทียนทองเงินที่พระที่นั่งอัฐทิศและ
ที่โต๊ะบูชาพระสยามเทวาธิราช ที่พระที่นั่งภัทรบิฐ พระสงฆ์
รับพระราชทานฉันแล้ว ถวายอนุโมทนาถวายพระพรลากลับ
สมเด็จเจ้าอยู่หัว เสด็จออกพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ทรง
จุดเทียน เครื่องนมัสการบูชาพระธรรมที่พระแท่นสวดภาณวาร

พระราชคณะนั่งปรกและสวดภาณวารต่อไป แล้วเสด็จกลับ
โดยขบวรราบเวลาเที่ยงวัน

เวลา ๖ ล.ท. สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเครื่องเต็มยศมหาม
น้ำนครราชสีมา ทรงประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์. ทรงสาย
สพายมหาปรมารณช้างเผือก ทรงพระคทาจอมพล ประทับ
พระราชยานยาดราชบวรราบมาพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัยประทับ
พระราชบัลลังก์ พระบรมวงศานุวงศ์ และข้าราชการเฝ้า
ทูลลอองธุลีพระบาท มหาเสวกโทพระยาเทโวสรวงษ์วิวัฒน์
สมุหพระราชมณเฑียร กราบบังคมทูลพระกรุณาเบิกอุปราช
สมุหเทศาภิบาลเฝ้าทูลลอองธุลีพระบาท นายพลตรีพระยา
พระกฤษณรักษ์ปลัดทูลฉลองกระทรวงกระทรวงมหาดไทย เเบิก
ข้าราชการฝ่ายเสนาที่รับราชการอยู่หัวเมือง มหาอำมาตย์โท
พระยาศรีธรรมราช ปลัดทูลฉลองกระทรวงมหาดไทย เเบิก
ข้าราชการฝ่ายอำมาตย์ ซึ่งรับราชการอยู่หัวเมืองแล้ว สมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัว ทรงจุดเทียนเท่าพระองค์ทั้งสองคู่ และเทียน
พระมหามงคลเทียนทอง เงินบนพระที่นั่งบุษบกมาลา กับทรงจุด
เทียนเครื่องนมัสการแล้ว ทรงเทียนชนวนพระราชทานแก่
พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นวิจิตรวรณปรีชา เสด็จไปทรง
จุดเทียนในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดารามเหมือนวันก่อน

ดำรวจ ๕ นำเสด็จขึ้นพระที่นั่งไพศาลทักษิณ ทรงจุดเทียนเท่า
 พระองค์ในตู้เบื้องซ้ายขวาพระแท่นมณฑลแล้วประทับพระราช
 บัลลังก์ พ้นงานประโคมเตร่สังข์เครื่องดุริยดนตรี จึงพระ
 ราชาคณะข้านั่งอาสน์ในพระที่นั่งจักรพรรดิพิมาน ๕ รูป ใน
 พระที่นั่งไพศาลทักษิณ ๓๐ รูป กองเจริญพระพุทธมนต์ใน
 พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ๔๕ รูป สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรง
 จุดเทียน พระมหามงคลที่พระแท่นมณฑล และ เครื่องนมัสการ
 หน้าพระแท่นมณฑลในพระที่นั่งไพศาลทักษิณทรงศีล แล้วทรง
 จุดเทียนทองเงินที่โต๊ะบูชาพระสยามเทวาธิราช และที่พระ
 บวรเศวตฉัตรพระที่นั่งอัฐทิศ พระที่นั่งภัทรบิฐแล้ว พระ
 ศาสนโสภณประกาศเทวดา พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์
 พระราชครูวามเทพมุนีพราหมณ์ถวายน้ำพระมหาสังข์ พราหมณ์
 เป่าสังข์ แล้วถวายใบไม้สมิทธิทรงบัตพระองค์อย่างวันก่อน
 ทรงบัตพระองค์แล้ว พราหมณ์รับพระราชทานกลับไปกระทำ
 ศาสตร์ปณยาชูปโหมเพลิง ราชบัณฑิตเข้าบูชาอัฐทิศ ไห
 บูชาเทวดาไฟไถ้บาต และเทวดานพเคราะห์ สมเด็จพระ
 เจ้าอยู่หัว เสด็จประทับในพระที่นั่งจักรพรรดิพิมานห้อง
 บรรทม ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการพระแล้ว พระราชาคณะ
 ๕ รูปเจริญพระพุทธมนต์ ประทับพระราชอาสน์ทรงสดับ

พระพุทธมนตร์ เหมือนวานนี้ ครั้นเสร็จเสด็จออกประทับ
พระที่นั่งไพศาลทักษิณ และอมรินทรวินิจฉัยโดยนัยดังวันก่อน
เป็นเสร็จการ เวลา ๙.๐๕ ล.ท. เสด็จพระราชดำเนินกลับพระ
ที่นั่งบรมพิมาน

วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ เวลา ๑๑ นาฬิกาก่อนเที่ยง สมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัว ทรงเครื่องครึ่งยศทหารบกประดับเครื่องราช
อิสริยาภรณ์เสด็จบำเพ็ญพระราชกุศล เช่นวันก่อนทุกประการ
เวลาเที่ยงวันเสด็จพระราชดำเนินกลับโดยขบวนราบตามทางเดิม

ครั้นเวลา ๖ ล.ท. สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเครื่องเต็มยศ
ทหารปืนใหญ่ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ทรงสายสพาย
จักรบรมราชวงศ์ ประทับพระราชยานบาตราขบวนราบมาสู่
พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ปลัดทูลฉลองกระทรวงกระทรวงมหาด
การบมัยคมทูลพระกรุณาเบิกนายทหารที่รับราชการ อยู่หัวเมือง
เฝ้าทูลลอองธุลีพระบาท แล้วทรงกระทำราชสักการตามราช
ประเพณีและทรงเทียบชนวนพระราชทาน พระเจ้าบรมวงศ์
เธอ กรมหมื่นวิจิตรวรณปรีชา เสด็จไปทรงจุดเทียนในพระ
อุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม แล้วเสด็จขึ้นพระที่นั่งไพศาล
ทักษิณ และพระที่นั่งจักรพรรดิพิมาน บำเพ็ญพระราชกุศล
เจริญวัตรดุจวันก่อนทุกประการ เสด็จกลับเวลา ๙.๕๐. ล.ท.

ในเวลาสวดมนต์รัตนพระที่นั่งไพศาลทักษิณ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่เชิดชูยิ่ง มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก แต่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วดีวงศ์

(ข) พิธีบรมราชาภิเษก วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๖๘ ตรงกับวัน ๕๖๕ ค่ำ ปีมุสสัปปตศก ในวันนี้มีฝนตกโปรยปรายมาตั้งแต่ ๑.๒๕ ก.ท. ครั้นใกล้จะถึงอุตุมฤกษ์ สรงพระมุรธาภิเษกฝนหยุด ไปจนเสด็จออกทรงรับคำถวายพระชัยมงคลแล้ว ฝนได้ตกอีก ครั้นจวนใกล้จะเสด็จพระราชดำเนินโดยขบวนพยุหยาตราออกไปทรงกระทำสักการนมัสการพระมหามณีรัตน์ปฎิมากรวัดพระศรีรัตนศาสดาราม โดยเดชะพระบารมี ฝนหยุดลงอีกเป็นมหัศจรรย์

เวลา ๘.๑๕ ก.ท. สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเครื่องเต็มยศ ทหารเรือประทับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ทรงสายสพายนพรัตน์ราชวรภรณ์ เสด็จโดยขบวนราบแต่พระที่นั่งบรมพิมานมาสู่พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการพระแล้ว เสด็จขึ้นประทับพระที่นั่งไพศาลทักษิณ เจ้าพนักงานสังฆการี

อาหารนาพระสงฆ์ณะพะเอะ ๕ รูป คือ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า
 สมเด็จพระพุทฺธโฆษาจารย์ สมเด็จพระวันรัต สมเด็จพระ
 พุฒาจารย์ พระพรหมมุนี เข้านั่งณอาสน์ในพระที่นั่งไพศาลทักษิณ
 (อีก ๓๐ รูปไปนั่งในพระที่นั่งจักรพรรดิพิมาน เพื่อ
 รับพระราชทานอาหารบิณฑบาต) ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ
 ในพระที่นั่งไพศาลทักษิณ สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายศีลแล้ว
 เสด็จขึ้นประทับณหออพระสุรลัยพิมาน ปลัดทรงเสวตพัสดร์
 สพักขาวขลิบทองแผ่ลวด ครั้นถึงอุดมฤกษ์โหรบูชาเทวดา
 พระฤกษ์ ที่ศาลทั้ง ๕ ณพระมณฑปมูรธาภิเษกสถาน มีศัริยะ
 สุกกร มะพร้าวอ่อน บายศรีตองทั้ง ๕ ศาล เวลา ๙.๕๓ ก.ท.
 เปนปฐมฤกษ์ พระราชครูวามเทพมุนีเจ้ากรมพราหมณ์พิธิ
 กราบบังคมทูลอัญเชิญเสด็จสู่พระมูรธาภิเษกสถาน เสด็จลง
 จากหออพระสุรลัยพิมานทางพระทวารทิศใต้ รวบรวมนำเสด็จคือ

ซ้าย

ขวา

๑. หลวงเทพาจารย์

หม่อมเจ้าพร้อม

พราหมณพฤติباس

ราชบัณฑิต เชิญ

เชิญพระพิฆเนศ

พระชัยเนาวโลหะ

๒. พราหมณสุก

เป้าสังข์ขุดตราวัฏ

พราหมณลไม

โกมลเวทิน

รัตนพราหมณ

๓. พราหมณเพย เป้าสังขอตุตตราวัฏ พราหมณดาต

เศตพราหมณ

จารุเสน

๔. หลวงสุริยาเทเวศร เป้าสังข์ทักษิณาวฏ พระครูสุตถัมภ์มน

๕. หลวงราชมนี่ โปรบเข้าตอก พระครูอภัยจารย

๖. พระสิทธิชัยบดี พระราชครูวามเทพมน

เจ้ากรมพราหมณพฤติบาศ

เจ้ากรมพราหมณพิธิ

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงจุดเทียนสังเวทกลางหาวแล้ว

เสด็จขึ้นประทับตั้งม้อทุมพรพ่นผ้าขาว ทรงเหยียบใบไม้ตะขบ

พันพระพักตร์สู่มงคลทิศอีสาน หม่อมเจ้าพร้อมเชิญพระชัย

เนาโลหะประดิษฐานในบุษบกตัวนอก หลวงเทพาจารย์

เชิญพระพิฆเนศประดิษฐานในบุษบกทิศปัจจิม พระยาโหรา

ธิบดีลั่นฆ้องชัย พนักงานประโคมสังข์แตรเครื่องดุริยดนตรี

ทหารกองแก้วจินดา ยิงปืนมหาฤกษ์ มหาไชย มหาจักร มหา

ปราบยุค เป็นพระฤกษ์ พระยาอุทัยธรรมถวายเครื่องพระกายะ

สนานและไชยสัสตรา พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นชินวร

สิริวัฒนถวายน้ำพระพุทธมนตร์ด้วยพระครอบพระกริ่ง ที่พระ

อภัยและพระหัตถ์ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรม

พระยาภาณุพันธุ์วงศ์วรเดช ถวายพระเต้าเบญจकरण้อย สม

เด็จพระเจ้าพี่ยาเธอ เจ้าฟ้ากรมหลวงนครสวรรค์วรพินิต ถวาย

พระเต้าหยก พระยาอุทัยธรรมถวายพระเต้าน้ำพระพุทธมนตร์
 ต่างๆ พระยาอภัยนริศรียมถวายพระเต้าประทุมนิมิตร์น้ำ
 พระพุทธรมนตร์ ทอง นาก เงิน พระยาโหราธิบดีถวายน้ำด้วย
 พระเต้าบุพเคราะห์ พรหมณ์ถวายน้ำด้วยพระมหาสังข์ นาก
 ทองเงิน และพระครอบไสยศาสตร์ พระยาอุทัยธรรมถวายพระ
 มหาสังข์ทรงเสร็จแล้วเสด็จขึ้น พระยวงศาภรณ์ภักดีถวาย
 ทรงกลมขับน้ำ พระยาบริหารราชมานพสวดฉลองพระบาท
 ถวายแล้ว เสด็จขึ้นจากพระมณฑปทรง ขึ้นสู่หอพระสุราลัย
 พิมาน ขณะเมื่อทรงพระมูรธาภิเษกนั้น พระบรมวงศานุวงศ์
 และผู้แทนพระราชาธิบดี และประธานาธิบดีนานาชาติ
 ละพะงานพระบรมราชาภิเษก ๘ นาย เฝ้าอยู่ที่ชานพักท้อง
 พระโรงหน้าพระที่นั่งจักรพรรดิพิมาน เมื่อเสด็จขึ้นจากพระ
 มณฑปทรงแล้ว พระบรมวงศานุวงศ์ทูตานุทูตผู้แทนนา
 ประเทศ ได้ไปคอยเฝ้าอยู่ในพระที่นั่งไพศาลทักษิณ

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเครื่องบรมราชาภิเษก เสด็จ
 จากหอพระสุราลัยพิมานลงสู่พระที่นั่งไพศาลทักษิณ หม่อมเจ้า
 พร้อมเชิญพระชัยเนาวโลหะนำเบี่ยงขวา หลวงเทพาจารย์
 พรหมณ์พฤติباسเชิญพระพิฆเนศนำเบี่ยงซ้าย ประทับพระ
 ราชอาสน์พระที่นั่งอัฐทิศภายใต้พระบวรเศวตฉัตร ผันพระ

พักตร์^๔มิ่งกลทีศบุรพา พระยาอุทัยธรรมทูลเกล้า ฯ ถวาย
 พระเต้า^๕เบญจกรรภ สำหรับทรงรับน้ำอภิเษกของราชบัณฑิต
 และพราหมณ์ผู้ถือพรต พระบรมวงศานุวงศ์ ผู้แทนพระราชา
 ธิบดีและประธานาธิบดีนานาชาติ และข้าราชการผู้ใหญ่
 ตั้งแต่ชั้นสายสพายเฝ้าทูลลอองธุลีพระบาทอยู่ในพระที่นั่งไพศาล
 ทักษิณทางแฉกหน้าด้านเหนือ เมื่อประทับพระที่นั่งอัฐทิศแล้ว
 พราหมณ์เข้าประจำทิศเพื่อถวายน้ำสังข์ พระบรมวงศานุวงศ์
 และข้าราชการซึ่งนับว่าเป็นราชบัณฑิตกับพราหมณ์ นั่งหันหน้า
 หมอบเฝ้าทูลลอองธุลีพระบาทประจำอยู่ตามทิศเป็นคู่ ๆ กัน

จึงพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นวิจิตรวรณปริชา ราชบัณฑิต
 ประจำทิศบุรพาประทับคู่พระชนม์กราบบังคมทูลถวายน้ำอภิเษก
 เป็นมคธภาษาแล้วกล่าวแปลเป็นสยามภาษาอีกเคารพหนึ่งดังนี้

ยคุเฒ เทโว ชยั วตุคฺ

รชฺชาภิมังคคฺคฤาย

ปฺรคฤตาภิมุโขทานิ

คณฺนิพฺพุทฺธา จ เย เทสา

คฺคฺคฺติ เคสํ ปสาเรนฺโต

ภิชฺโย อิทฺธณฺจิมํ วัณฺฐุ

ภิชฺโย• ปชณฺจ ปาเลนฺโต

ชนฺชานาคฺ โน อิศ

ปฺนปปี อภิสฺติณฺจิโต

นิสฺสินฺโน ราชปรีธุเก

เย ปาณา คณฺนิวาลิโน

ชาณํ วตุเตตฺ ราชกํ

ภิชฺโย จ• พุทฺธสาสนํ

อชฺฌมาวสฺสํ เมทฺธิ

จิ๋ว รัชเช ปติฏฐาตุ

สมิทธี ปาปนุโต

ปรตุถาธิปตี ฉาชา

ธรรฐมณฺฑลํ เทว

ปรตุถิเม ทิสสาภาเค

ธพเพ เต ธตฺตโว ธมฺมา

ธพฺพโรควิชฺชิต

ชีวตุ ธฺวโทตฺถํ

ชฺชรญฺโจะติ วิสฺสํโต

อภิปาเตตุ ธาทรํ

เย เต อนฺตฺตถกาการกา

เทโว ชยตุ เตชสา ฯ

คำแปล

ขอเดชะฝ่าล่องธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อมขอเทวดา
 (ใต้ฝ่าล่องธุลีพระบาท) จงทรงพระบรมราชานุญาตให้ข้า
 พระพุทธเจ้ากล่าวถวายชัยมงคลแด่ใน พระองค์ทรงพระบรม
 ราชากิเษกใหม่ เพื่อประโยชน์แก่การมงคลยิ่งในราชสมบัติ
 เสด็จประทับบนพระราชนิเวศน์ ผืนพระพัทธรัตนพิเศทสิบุรพา
 ณบัดนี้ ประเทศทั้งหลายเหล่าใดซึ่งตั้งประจำอยู่ทิศนั้นก็ดี
 สัตว์ทั้งหลายเหล่าใดที่อาศัยอยู่ในทิศนั้นก็ดี • ขอพระองค์จง
 ทรงแผ่ความปกครองและยังพระราชอาณาให้ไปทั่วประเทศ
 และสัตว์ทั้งหลายเหล่านั้น ขอพระองค์จงทรงรักษาแว่นแคว้นนี้
 กับทั้งพระพุทธศาสนาและประชาราษฎร์ ปกครองเมตตให้
 สำเร็จโดยภักดีโดยภาพ ขอพระองค์จงเสด็จสถิตย์อยู่ในราชสมบัติ

สิ้นกาลนาน ปราศจากสรรพโรคาพาธ ทรงบัลลุผลสำเร็จ มี
พระชนมชีพยืนนานตลอดร้อยสรทกาล (ปี) ขอพระราชผู้
เป็นอธิบดีในบุรพทิศซึ่งปรากฏพระนามว่า ชตรฐ จงอภิบาล
รักษาเทวดา (ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท) พร้อมกับรัฐมณฑล
โดยเอื้อเฟื้อ ศัตรูทั้งหลายเหล่าใดผู้ใคร่กระทำอนัตถพินาศใน
ปรัตถิมทิศภาค (ทิศบูรพา) ขอเทวดา (ใต้ฝ่าละอองธุลีพระ
บาท) จงทรงชำระปวงอริราชศัตรูเหล่านั้นด้วยดีโดยพระบรม
เดชาานุภาพ.

แล้วถวายน้ำ เสกด้วยคาถาดังนี้

รัตนตฺตยานุภาเวน	อวดีตฺเตน วารินา
ดีทฺธมตฺถุ ดีทฺธมตฺถุ	ดีทฺธมตฺถุ ยถากถํ

คำแปล

ด้วยพระรัตนตฺตยานุภาพและน้ำมูรชาวดีต ขอจงเป็นผลสำเร็จ จง
เป็นผลสำเร็จ จงเป็นผลสำเร็จ ตามคำที่ข้าพระพุทธเจ้าถวายพระพร
จึงมีพระราชดำรัสตอบว่าดังนี้ -

มงฺคตํ เม ภณเณ วุตฺตํ	ราชัน หทยงฺคมํ
วรํ เท สัมปฏิจฺจามิ	ตถา โหตุ ยถา วโจ
ปฺรตฺตภาขํ จ เย เทสา	เย ปาณา ตณฺนิวาดีโน

คุตติ เสด็จ ปดาเนโต	อาณั วตุเทมิ ราชกั
ภยโย อิทฺตณฺณิมิ รฏฺฐั	ภยโย จ. พุทธสาธน์
ภยโย ปชณฺจ. ปาเดนโต	อชฺฌณาวสาณิ เมทนั

คำแปล

ดูกรพนาย คำมงคลที่ถึงพระหทัยของพระราชาทั้งหลายที่เจ้ากต่าง
แก่เรา เราได้รับพรของเจ้าขอจงเป็นดังวาจา ประเทศเหล่าใดที่ตั้งอยู่ใน
ทิศบูรพาทิศ ดั้วทั้งหลายเหล่าใดที่อาศัยอยู่ในทิศนั้นก็ดี เราจะปกแผ่
คุ้มครองและยังพระราชอำนาจให้เป็นไปแก่ประเทศและดั้วเหล่านั้น เรา
จะรักษาปกครองแคว้นแคว้นนี้ กับทั้งพระพุทศำสนาและประชาราษฎร์
และเมทนัตลอดให้สำเร็จผลโดยภยโยภาพ

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นวิวิธวรรณปรีชา รับพระ
บรมราชโองการว่า

สาธุ เทว

คำแปล

ดีแล้ว ขอเดชะ

ลำดับนี้พราหมณ์ที่ยื่นประจำหัวเป่าสังข์ จึงพระราชครูวาม
เทพมนัซึ่งประจำทิศบูรพาถวายนำพระมหาสังข์ พระสิทธิไชยบดี

เจ้ากรมพราหมณ์พฤติบาลถวายน้ำพระครอบสำฤทธด้วย แล้ว
 คลานเวียนตามไปถวายทุกทิศ เมื่อทรงรับน้ำแล้ว พราหมณ์
 เป้าสังข์ ผันพระองค์ไปโดยทักษิณาวฏ์ ประทับราชอาสน์ทิศ
 อากเนย์ ราชบัณฑิตและพราหมณ์ประจำทิศถวายน้ำอภิเชก
 ทรงรับและปฏิบัติโดยนัยเดียวกันกับทิศบูรพาจนรอบพระที่นั่ง
 อัฐทิศโดยลำดับตามรายชื่อต่อไปนี้

ทิศ	ราชบัณฑิต	พราหมณ์
อากเนย์	หลวงธรรมนิเทศทวยหาญ	พระครูธัญญาจารย์
ทักษิณ	พระยาวชิตรธรรมปริวัตร	พระครูสถานันทมุนี
หริดี	พระราชาภิรมย์	หลวงเทพมุนี
บาศิม	พระยามหานามราช	หลวงราชมุนี
พายัพ	พระญาณวิจิตร	หลวงสุริยาเทเวศร
อุดร	เจ้าพระยายมราช	พราหมณ์นำค โกมลเวทิน
อีสาน	พระยาปริยัติธรรมธาดา	พราหมณ์พล เสดะพราหมณ์

จึงเสด็จผันพระองค์คืบมาประจำทิศบูรพา พระเจ้าบรม
 วงศ์เธอ กรมหมื่นวิจิตรวรณปรีชา กราบบังคมทูลถวายพระพร
 รวบยอดอีกครั้งหนึ่งว่า—

ทิศา จตฺตํได้ วิทิศา จตฺตํได้
 อุตฺตํ อโห ทส ทิศา อิมาย

สัพเพสุ ภาเคสุ มรुकคเนหิ
 สุมมาภิกุโต ปรมินทญโต
 เขมิ ปตีโต จ หตนุตราโย
 ที่มายุกถุยานธมังกิฏโต
 ราชิตุเทเชน อโนปเมน
 ชมเมเน ปาเรตุ สियามรฏฐิ

คำแปล

ทิศทั้งหลาย ๑๐ คือ ทิศใหญ่ ๔ ทิศน้อย ๔ ทิศเบื้องบน ๑ ทิศ
 เบื้องต่ำ ๑ เหล่านี้ ขอพระบาทสมเด็จพระปรมินทร อันहु่เทพดา
 ในทิศภาคทั้งปวงคุ้มครองโดยชอบแล้ว จงทรงพระเกษมเปรมปรีดิ์
 ปราศจากอันตราย มีพระชนมายุยืนนาน พร้อมพรังด้วยกถยานคุณ
 ทรงอภิบาลสยามรัฐโดยธรรมด้วยพระราชฤทธิและพระราชเดช อัน
 หาสิ่งเปรียบปานมิได้

จึงมีพระราชดำรัสตอบว่าดังนี้—

กถยานิ โว ภณะ วุฑฺฒิ	สัพพราชาธิปตฺติถิ
ยถา วุฑฺฒิ ตถาโหตุ	สทา เม ชยมนฺตํ
เขมิ จาหิ สทา โหนฺโต	ยถากถิ ยถารหิ
อิทฺธํ นิตฺตจิมิ ฏฐิ	ปาเดมิ สยามพนฺตํ

คำแปล

ตกรพนาย ฉ้อยคำอันงามซึ่งพระราชหัตถ์ทรงปรากฏอย่างยิ่ง
ที่เจ้าทั้งหลายนั่งแล้วฉันใด จงเป็นฉันนั้น ขอชัยมงคลจงมีแก่เรา
ทุกเมื่อ ขอเราจงเป็นผู้มีความเกษมสำราญทุกเมื่อตามกาลตามสมควร
เราจะปกครองสยามรัฐมณฑลให้บังเกิดผลสำเร็จและไพศาล

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นวิจิตรวรณปริษา รับพระ
บรมราชโองการว่า—

เฮว เทว

คำแปล

อย่างนั้น ขอเดชะ

เสด็จจากพระที่นั่งอัฐทิศวงไปโดยทักษิณาวัด มาตามทาง
ลาดพระบาทไปพระที่นั่งภัทรบิฐ

รื้อนำเสด็จเดินเป็น ๒ สาย

ซ้าย

ขวา

๑. หลวงเทพาจารย์

หม่อมเจ้าพร้อม ราช-

พราหมณ์พิฤติบาศ

บัณฑิต เชิญพระชัย-

เชิญพระพิฆเนศ

เนาโลหะ

๒. ภูษามาลา

จับไม้บันฑะวี่

ภูษามาลา

๓. ภูษามาลา ขับไม้บันฑาะว ภูษามาลา
 ๔. พราหมณ์สุก เป้าสังข์อุตตราวัฏ พราหมณ์ลไม รัตน-
 โกมลเวทิน พราหมณ
 ๕. พราหมณ์เผย เป้าสังข์อุตตราวัฏ พราหมณ์ตาด จารุเสน
 เสตพราหมณ
 ๖. หลวงสุริยา เป้าสังข์ทักษณาวัฏ พระครูสถานันทมุนี
 เทเวศร
 ๗. หลวงราชมนี่ ไปรยเข้าตอก พระครูอัมภาจารย์
 ๘. พระสิทธิชัยบดี พระราชครูวามเทพมุนี
 เจ้ากรมพราหมณ์พฤตนิบาศ เจ้ากรมพราหมณ์พิธิ
 รัวขบวรเชิญเครื่องตามเสด็จเป็น ๔ สาย
 นุ่งเกี้ยวลายสรวมครุย

ซ้าย

ขวา

๑. เชิญพระ เชิญพระ เชิญพระ เชิญพระมหา
 เสวตฉัตร สังวาลย์ สุพรรณบัตร พิชัยมงกุฏ
 มหาเสวกตรี พราหมณ์ ฐรา จางวางโท มหาเสวกโท
 พระยาเทวา ร่องเสวกเอก พระยามหา พระยาอุทัย
 ธิราช หลวงญาณ นามราช ธรรม
 สยัมภู

๒. เชิญทาน	เชิญพระ	เชิญพระ	เชิญพระแสง
พระกร	สังวาลย์	สังวาลย์นพ	ขรรค์ชัยศรี
จางวางตรี	พระนพ	รัตนราชวรา	ห้วหมื่น พระ
พระยา	มหาเสวกตรี	ภรณ์ เสวกโท	ยามานพนริศร์
บริหาร	พระยาวงษา	พระยาราชา	
ราชมานพ	ภรณ์ภูษิต	โกษา	

๓. เชิญพัด	เชิญพระแสง	เชิญพระแสง	เชิญฉลอง
วาพวัชนี่	จามรี รอง	หางช้างเผือก	พระบาท
รองหุ้มแพร	หุ้มแพรผัน	รองหุ้มแพรบุญ	รองหุ้มแพร
ม, ล, เขาวน	จิตรภักดี	ผลพันธิน	เลื่อน วิจารณ
ปาลกวงศ์			บุตร
ณอยุธยา			

๔. เชิญทานพระ	เชิญพระ	เชิญพระ	เชิญพระแสง
กรเทวรูป	ธำมรงค์	ธำมรงค์รัตน	ผักทองเกลี้ยง
รองห้วหมื่น	วิเชียรจินดา	วราวุธ เสวก	รองห้วหมื่น
จมนมหาด	เสวกโทพระยา	เอก พระยาประ	หลวงศักดิ์
เล็ก	อภิมณฑรราชา	ชุมมมงคลการ	นายเวร

๕. เชิญพระ เชิญพานพระ เชิญพระ เชิญพระเต้า
 สุพรรณศรี ขันหมาก มณฑป รong ทักขิโนทก
 บัวแฉก รongหุ้มแพร หุ้มแพร นพ รongหุ้มแพร
 หุ้มแพรแจ่ม กุญ พง์บารมี วิเศษเนียม เอิบ ยอดบุตร
 เงินยวง

๖. เชิญพระแสง เชิญพระแสง เชิญพระแสง เชิญพระแสง
 ดาพเชลย จักร รongหุ้ม ตรี รongหุ้ม หอกเพ็ชรรัตน
 รongหุ้มแพร แพร ม, ร, ว, แพร ม, ร, ว, รongหุ้มแพร
 นายรongสุ ธนาชาติ ศรี อนุศักดิ์ หัศ นายรongเสนอ
 จินดา ธวัช ฌอยุทธยา ดิน ฌอยุทธยา งานประภาษ

๗. เชิญพระแสง เชิญพระแสง เชิญพระแสง เชิญพระแสง
 ของ้าวแสน ดาพเขน ธน มหาดเล็ก ปืนข้ามแม่น้ำ
 พลพ่ายมหาด มหาดเล็กสำ สำรong สม สโตง รongหุ้ม
 เล็กสำรong รong กระสินธุ์ สวาท โชติก แพร นายรong
 ม,ร,ว, สล้า อนาคตยกุล เสถียร สมองราช
 ทดาวัลย์ บรรหาร
 ฌอยุทธยา

เมื่อเสด็จประทับพระที่นั่งภัทรบิฐ ขบวรหันหน้าเข้าที่
ประทับและหมอบอยู่สองข้างทางลาดพระบาท ทรงพระที่นั่ง
ภัทรบิฐออกมา ผู้เชิญเครื่องตามเสด็จแยกทางอ้อมไปขึ้น
เชิญเครื่องอยู่ข้างหลังพระที่นั่งภัทรบิฐ ข้างละสองสายตามขวา
และซ้าย

เมื่อสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ประทับพระที่นั่งภัทรบิฐเป็น
ปรกติแล้ว พระราชครูวามเทพมุนี ร่ายเวทसरเสริญไกรลาส
จบ พราหมณ์เป่าสังข์ ๓ ลาแล้ว จึงกราบบังคมทูลด้วยมคธ
ภาษาเฉลิมพระปรมาภิไธยถวายเครื่องราชกกุธภัณฑ์ และ
เครื่องบรมราชาภรณ์เครื่องประดับอิสริยยศด้วยมคธภาษาว่า

ยคุเช เม เทโว โอภาสํ กโรตุ ๑ ยโต จ โห เทโว
มฤตยาคิโต มหาราชา ตูยามานมินโท โหติ เตน มยํ สัมมคคา
หตุวา เทวสฺส ตูวณฺณปฏฺเฐ ยถาติชิตํ อภิเชยฺยํ กโรม อิสฺสริยานุ
รูปานิ จ ราชกกุธภณฺฑานิ นิยาเทม ๑ ตาสุ เทโว เตน อภิเชยฺเยน
วิสฺสํโต โหตุ อิมานิ จ ราชกกุธภณฺฑานิ ปฏิกุณฺหาตุ ๑ ตถา กตุวา
ราชภาริ วหฺนโน พหฺโน ชนสฺสํ อตุถาย หิตาย ตูชาย ชมฺเมน
เดฺหมน ราชํ กาเรตุ ๑

มีพระราชดำรัสตอบด้วยมคธภาษาว่า เหวํ พฺราหฺมณ ๑

แล้วพระราชครูวามเทพมุนีกราบบังคมทูลเป็นคำสยামอีกครั้ง ๑
ว่า

ขอเดชะฝ่าล่องธูลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม ขอได้
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานพระบรมราชวโรกาส
แก่ข้าพระพุทธเจ้า ฯ ด้วยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้
ทรงรับพระมูรธาภิเษกเป็นบรมราชาธิราช เป็นเจ้าเป็นใหญ่
ของประชาชนชาวสยาม เหตุฉะนั้นข้าพระพุทธเจ้าทั้งพระ
บรมวงศานุวงศ์ ข้าทูลล่องธูลีพระบาทมีท่านเสนาบดีเป็น
ประธาน และสมณพราหมณาจารย์ทั้งปวง พร้อมเพรียงมี
น้ำใจเป็นอันเดียวกัน ขอขนานพระปรมาภิไธยถวายพระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ดังได้จารึกไว้ในพระสุพรรณบัฏนั้น
และขอมอบถวายเครื่องราชกกุธภัณฑ์อันสมพระราชอิสริยยศ ฯ
ขอได้ทรงเฉลิมพระปรมาภิไธยโดยกำหนดนั้น และทรงรับ
เครื่องราชกกุธภัณฑ์นั้น ครั้นแล้วขอได้ทรงราชภาระดำรงราช
สมบัติโดยธรรมสม่ำเสมอ เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและสุขแห่ง
มหาชน สืบไป ขอเดชะ ฯ

ทรงรับด้วยคำสยามอีกครั้งหนึ่งว่า ขอพระพราหมณ์ ฯ

แล้วพราหมณ์เป่าสังข์ พระยาโหราธิบดีตั้งหม้อสังข์ กรม
แสงในจับไม้บัณเฑาะว์ ชาวประโคม ฯ สังข์ เตร มหรธีก

เครื่องดุริยดนตรี แตรวงทหารที่ตั้งแถวกองได้บรรเลงเพลง
สรรเสริญพระบารมี ยิ่งปี่นมहाฤกษ์ มหาชัย มหาจักร มหา
ปราณยุคอีก ๑๕ นั้ดตามกำลังวัน ทหารบกทหารเรือได้ยิ่งปี่น
ใหญ่เฉลิมพระเกียรติยศแห่งละ ๑๐๑ นั้ด พระสงฆ์ในพระ
อารามทั้งหลายได้ย่ำระฆังถวายพระพรชัยมงคลอารามละ ๑ ลา
เพื่อประชาชนทั้งหลายได้สดับ เป็นที่หมายว่า สมเด็จพระเจ้า
อยู่หัวได้เถลิงถวัลยราชสมบัติบรมราชาภิเษกแล้วณวันนี้ ผู้
เชิญเครื่องได้เชิญเข้าไปส่งให้พระราชครูวามเทพมุนีถวายโดย
มีลำดับดังต่อไปนี้ —

(๑) พระสุพรรณบัฏ ทรงรับแล้ว พระยามหานามราช
รับต่อพระราชหัตถ์ มาเชิญขึ้นอยู่ข้างพระที่นั่งภัทรบิฐ

(๒) พระสังวาลย์พราหมณ์สุร่า ทรงรับแล้ว ทรงสวม
พระองค์เฉียงซ้าย

(๓) พระสังวาลย์นพรัตนราชวราภรณ์ ทรงรับแล้ว ทรง
สวมพระองค์เฉียงขวา

(๔) พระสังวาลย์พระนพ ทรงรับแล้ว ทรงสวมพระ
องค์เฉียงขวา

(๕) พระมหาพิชัยมงกุฎ ทรงรับมาทรงสวมแล้ว ผู้เชิญพานไปยื่นข้างท้ายพระที่นั่งภัทรบิฐ ด้านแฉกใน

(๖) พระขรรค์ชัยศรี ทรงรับแล้ว ทรงวางบนโต๊ะข้างพระที่นั่งภัทรบิฐเบื้องซ้าย

(๗) ทานพระกร ทรงรับแล้ว ทรงวางบนโต๊ะข้างพระที่นั่งภัทรบิฐเบื้องขวา

(๘) พัดวาลวชนี ทรงรับแล้ว ทรงวางบนโต๊ะข้างพระที่นั่งภัทรบิฐเบื้องขวา

(๙) พระแสงจามรี ทรงรับแล้ว ทรงวางบนโต๊ะข้างพระที่นั่งภัทรบิฐเบื้องซ้าย

(๑๐) พระแสงหามช้างเผือก ทรงรับแล้ว ทรงวางบนโต๊ะข้างพระที่นั่งภัทรบิฐเบื้องซ้าย

(๑๑) พระธำมรงค์วิเชียรจินดา ทรงรับมาทรงสวม ผู้เชิญพานไปยื่นอยู่ท้ายพระที่นั่งภัทรบิฐ ด้านใต้แฉกนอก

(๑๒) พระธำมรงค์รัตนวราวุธ ทรงรับมาทรงสวม ผู้เชิญพานไปยื่นท้ายพระที่นั่งภัทรบิฐ ด้านเหนือแฉกนอก

(๑๓) ฉลองพระบาทเชิงอน พระราชครูวามเทพมุนี สอดถวาย ผู้เชิญพานไปยื่นท้ายพระที่นั่งภัทรบิฐ ด้านใต้ต้นแฉกนอก

(๑๔) พระแสงผักทองเกลี้ยง ทรงรับแล้ว ผู้เชิญรับไป
เชิญอยู่ท้ายพระที่นั่งภัทรบิฐ ด้านเหนือแถวใน

(๑๕) ทานพระกรเทวรูป ทรงรับแล้ว ผู้เชิญรับไปยืน
ท้ายพระที่นั่งภัทรบิฐ ด้านใต้แถวใน

(๑๖) พระสุพรรณศรีบัวแฉก } ผู้เชิญเชิญเข้าไปตั้งบน
(๑๗) พานพระจันทร์หมอก }
โต๊ะข้างพระที่นั่งภัทรบิฐเบื้องขวา

(๑๘) พระมณฑป } ผู้เชิญเชิญเข้าไปตั้งบนโต๊ะ
(๑๙) พระเต้าทักษิโณทก }
ข้างพระที่นั่งภัทรบิฐเบื้องซ้าย

แล้วพระราชครูวามเทพมุนี ถวายพระแสงอัฐมาวุธต่อไป
ผู้เชิญได้เชิญเข้ามาส่งคือ

(๒๐) พระแสงหอกเพชรรัตน์ ทรงรับแล้ว ผู้เชิญรับไป
เชิญอยู่ตามที่

(๒๑) พระแสงดาพชเลข

(๒๒) พระแสงตรี

(๒๓) พระแสงจักร

(๒๔) พระแสงเขนมีดาพ

(๒๕) พระแสงธนู

(๒๖) พระแสงของ้าวพลพ่าย

(๒๗) พระแสงปืนคาบชุดข้ามแม่น้ำสโตง

ทรงรับแล้วมหาดเล็กผู้เชิญ รับไปยื่นเชิญอยู่ข้างหลังพระที่นั่งภัทรมุขีด้านเหนือ และด้านใต้ ตามระเบียบที่ได้เชิญตามเสด็จมาแล้วนั้นตามเดิมแล้วหยุดประโคม

จึงพระสิทธิชัยบดีเจ้ากรมพราหมณ์พฤฒิาศกราบบังคมทูลถวายขนพพดูลมหาเสวตฉัตรด้วยคำมคธภาษาว่า

ยคุเช เม เทโว โอกาสํ กโรตุ ฯ ยโต จ โช เทโว
มฤตยาสิตโต มหาราชา สยามานมินุโธ โหติ เตน มยิ เสตจุนคฺติ
เทวสุตฺถ นียยาเทม ฯ สารุ เทโว อิมํ ปฏิคฺคเหตฺวา อมฺหากํ อุมฺปฺริราชกํ
อาณํ ปสาเรตฺวา นาโถ หุตฺวา ชมฺมิกํ รกฺขาวรณคฺคฺติ สํวิทฺหตุ ฯ

ทรงตอบด้วยมคธภาษาว่า เอวํ พฺราหฺมณ ฯ

แล้วกราบบังคมทูลด้วยคำสยามอีกว่า

ขอเดชะฝ่าล่องธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม ขอ
ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานพระบรมราชวโร-
กาสแก่ข้าพระพุทธเจ้า ด้วยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้
ทรงรับพระมรุธาภิเษก เป็นบรมราชาธิราช เป็นเจ้าเป็นใหญ่
ของประชาชนชาวสยาม เหตุตั้งนั้น ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย
ทั้งพระบรมวงศานุวงศ์ ข้าทูลล่องธุลีพระบาทมีท่านเสนาบดี

เป็นประธานและสมณะพราหมณาจารย์ทั้งปวง ขอมอบพระ
เศวตฉัตรนี้ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ ขอได้ทรง
รับแล้วแผ่พระราชอาณาปกเกล้า ฯ ข้าพระพุทธเจ้าทั้งปวง
ตลอดถึงอาณาประชาราษฎร์ เป็นบรมนารถทรงจัดการคุ้มครอง
รักษาป้องกันอันเป็นธรรม สืบไป ขอเดชะ

ทรงรับด้วยคำสยามอีกว่า ขอพระพรหมณ์ ฯ

พระสิทธิชัยบดีเจษฎนพปฎลมหาเศวตฉัตรถวาย ในขณะที่
นั้นพราหมณ์เป่าสังข์ โห่ลั่นฆ้องชัย เจ้าพนักงานประโคม
แตรสังข์ บัณเฑาะว์ มหรธึก เครื่องดุริยดนตรี เมื่อทรงรับ
แล้ว ผู้เชิญรับไปเชิญยืนอยู่ท้ายพระที่นั่งภัทรวิสุทธิ์ด้านใต้ ต้น
แถวโดยปรกติแล้ว จึงหยุดประโคม พระครูอัญญาจารย์กล่าว
อนุญญาคีมณตร์ หลวงราชมนูกล่าวอนุญญก วิษณุมนตร์
ถวายพระพรชัยเสร็จ แล้วพระราชครูวามเทพมนีถวายชัยทั้ง
สองภาษาดังนี้

ชยโต ปฐวี สัพพํ ชยโต อรโย สทา

ปฐมิโนโต มหาราชา รชสํ กาวเรติ โย อธิ ฯ

แล้วกราบทูลความไทยตามความแห่งคำมครว่า

ขอเดชะฝ่าล่องธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม ข้า
พระพุทธเจ้าทั้งหลายขอถวายชัย ขอพระบาทสมเด็จพระ

ปรมินทรมหาปราชชิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว อันเสด็จ
 เถลิงถวัลยราชสมบัติ ในสยามรัฐมหามณฑลนี้ ทรงขำนะ
 ท้าวปฐพีพิศล ทรงขำนะเหล่าชนอริราชศัตรู ทุกเมื่อเทอญ ฯ

จึงมีพระบรมราชโองการเป็นประณมด้วยคำมครว่า

อิทานาห์ พราหมณ์ ราชภาร์ วหนโต พหุโน ชนลัส อตุบาย
 หิตาย ดุชชาย ชมุเมณ สเมน ราชย์ กาเรมิ ชมุหากัม สปริคคหิตานัม
 อุปริ ราชกัม อาณัม ปตฺวาเรตฺวา นาโก หุตฺวา ชมุมิกัม รกฺขาวรณคฺคตฺติ
 ดัวิทฺหามิ วิสฺสยฺจฺจา หุตฺวา ยถาสฺมึ วิหเรถ ฯ

จึงพระราชครู รับพระบรมราชโองการเป็นประณมด้วย
 คำมครดังนี้ ว่า

โอม เทวสฺส อิมํ ปฐุมํ โองการภูตํ สุตฺตึหนาท์ สมุปฺปิจฺฌามิ ฯ

แล้วจึงมีพระบรมราชโองการเป็นคำไทยตามความภาษามคร
 ดังนี้

คุกรพราหมณ์ บัดนี้เราทรงราชภาระ ครองแผ่นดินโดย
 ธรรมสมาเสมอ เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและสุขแห่งมหาชน
 เราแผ่ราชอาณาจักรเหนือท่านทั้งหลายกับโลกสมบัติ เป็นที่พึงจัด
 การปกครองรักษาป้องกันอันเป็นธรรมสืบไป ท่านทั้งหลาย
 จงวางใจอยู่ตามสบาย เทอญ ฯ

พระราชครูรับพระบรมราชโองการเป็นประณมว่า

ข้าพระพุทธเจ้า ขอรับพระบรมราชโองการ พระมัตตทุ
สรุสังหนาทประณมธรรมิกราชาจา ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม
ขอเดชะ

เสร็จแล้ว พราหมณ์เป่าสังข์ ชาวประโคนฯ ดังเช่นครั้ง
ก่อนๆ แล้วทรงหลังพระเต้าทักษิโณทก ทรงตั้งสัตยาธิษฐาน
ตั้งพระราชหฤทัยดำรงทศพิธราชธรรมจักรวรรดิวัตรจรรยาและ
อื่นๆ ตามพระบรมราชประสงค์ทรงโปรยดอกพิกุลเงิน พิกุล
ทอง และเงินสีลึง พระราชทานแก่พราหมณ์ ซึ่งเฝ้าทูล
ลอองธุลีพระบาท ฉะเพาะหน้าที่นั้นนั้นเป็นประณม เสร็จแล้ว
ทรงเปลื้องพระมหาพิชัยมงกุฎ พระธำมรงค์วิเชียรจินดา พระ
ธำมรงค์รัตนวราวุธ ผู้เชิญฯ พานทองเข้าไปรับกลับมายืนอยู่
ตามที่ เสด็จจากพระที่นั่งภัทรบิฐไปตามทางลาดพระบาท ทรง
โปรยดอกพิกุลทองพิกุลเงินและเงินสีลึงตามทางเสด็จขึ้นพระ
ที่นั่งจักรพรรดิพิมานเบื้องบัลลังก์ มหาดเล็กเชิญเครื่องตาม
ทรงประเคนไทยธรรมแก่พระสงฆ์ราชาคณะ ๘๐ รูป ที่เจริญ
พระพุทธมนต์ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งนี้แล้ว พระ
สงฆ์ถวายอนุโมทนา สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรกพิเศษ
เป็นประณมฤกษ์ว่า

พุทธานุภาโว ปริณิหุตมहाปชาธิปกั มหาราชํ อภิรทชตุ
 ชมนุภาโว ปริณิหุตมहाปชาธิปกั มหาราชํ อภิรทชตุ
 ดัชฌานุภาโว ปริณิหุตมहाปชาธิปกั มหาราชํ อภิรทชตุ ฯ

พุทธานุภาวํ นิลุตตํ ปริณิหุตมहाปชาธิปกโก महाराजा
 पुच्छादन्ति उपलभ्येते जिवं रथे पट्टिञ्चत्तु ฯ

ชมนุภาวํ นิลุตตํ ปริณิหุตมहाปชาธิปกโก महाराजा
 रञ्जं อภิปาदेते เตषु पट्टเคहि विकञ्चत्तु ฯ

ดัชฌานุภาวํ นิลุตตํ ปริณิหุตมहाปชาธิปกโก महाराजा
 पञ्च पदादेते เตषु पट्टिञ्चत्तु เตषु คथिञ्चत्तु ฯ

พุทธานุภาเวน ปริณิหุตมहाปชาธิปกัสส महाराजัสส เตโช ภวत्तु ฯ
 ชมนุภาเวน ปริณิหุตมहाปชาธิปกัสส महाराजัสส อิทธี ภวत्तु ฯ
 ดัชฌานุภาเวน ปริณิหุตมहाปชาธิปกัสส महाराजัสส อัสสัทธิโย ภวत्तु ฯ

ขอถวายพระพร เจริญพระราชสิริสวัสดิ์ พื้พัฒมงคลพระ
 ชนมสุขทุกประการ จงมีแต่สมเด็จบรมบพิตรพระราชสมภาร
 พระองค์สมเด็จพระปรมินทรมหาปราชชิปก . พระปกเกล้า
 เจ้าสยามบรมมิกมหาราชาทิราช ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ
 เวลานี้สมควรแล้ว อาตมภาพทั้งปวงขอถวายพระพรลา แต่
 สมเด็จพระบรมบพิตรพระราชสมภารพระองค์ ผู้ทรงพระคุณอัน
 ประเสริฐ ขอถวายพระพร ฯ และสวดถวายพระพร สมเด็จ

พระพุทธโฆษาจารย์ถวายพระพรลากลับ ออกจากพระที่นั่ง
จักรพรรดิพิมาน สมเด็จพระสังฆราชเจ้ากับพระราชาคณะ
สงฆ์ ๓๐ รูป ซึ่งเจริญพระพุทธมนต์ในพระที่นั่งไพศาลทักษิณ
เข้าประจำอาสน์ในพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย พระสงฆ์ทั้งนั้น
สวดคาถาดับเทียนชัย สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ดับเทียนชัย
แล้ว เป็นเสร็จการพระราชพิธีสงฆ์

(ก) พิธีบวงสรวง เจ้าพนักงานได้เทียบพระยาช้างต้นผูก
เครื่องพร้อมมาผูกเทียบอยู่ที่เกยหน้าพระที่
นั่งดุสิตาภิรมย์ด้านตะวันตก พระยาม้าต้นอยู่ที่สนามหญ้าหน้า
พระที่นั่งจักรีองค์ตะวันออก พระที่นั่งราชนทรยานเทียบอยู่ที่
เกยพระที่นั่งดุสิตาภิรมย์ด้านเหนือและเตรียมสิ่งอื่นๆ ไว้พร้อม
สรรพ

เวลา ๑ ล.ท. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเครื่อง
บรมราชภูษิตาภรณ์ ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ทรงฉลอง
พระองค์ครุย เหมือนเมื่อบรมราชาภิเษก เสด็จออกทางพระ
ทวารเทวราชมเหศวร์ ออกพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย กุมพระ
แสงพรรค์ชัยศรี เสด็จสถิตย์เหนือรัตนสิงหาสน์พระราชบัลลังก์

พุดตาลทองคำบนพระแท่นมหาเศวตฉัตรทรงพระมหาพิชัยมงกุฏ
 ครันได้เวลาอุดมฤกษ์ พนักงานร่ำกรับ ขวมน้ำไชพระสูตร
 เลื่อนสาย พระยาราชมานุษุพุ่มดอกไม้ทองขึ้นเป็นสัญญาชาว
 ประโคมกระทั้งมหรธึก แตร คังข์ กลองชนะ ทหารกองเกียรติ
 ยศกระทำวันทยาวัธ แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี
 พระบรมวงศานุวงศ์ฝ่ายหน้า ผู้แทนพระราชบิดาและพระราชม
 หาริบดีกับคณะทูตานุทูต และข้าทูลลอองธุลีพระบาทฝ่ายเสน
 อำมาตย์ราชเสวกเฝ้าทูลลอองธุลีพระบาทตามตำแหน่ง เมื่อ
 สดเสียงประโคมแล้ว สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้า
 กรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช กราบบังคมทูลพระกรุณาแสดง
 ความจงรักภักดี และถวายพระพรชัยแทนในนามแห่งสมันนิบาต
 นั้น มีพระบรมราชโองการดำรัสตอบขอบใจทั่วกัน พระ
 ราชทานอนุญาตให้ดำรงตำแหน่งราชการสืบไปทุกคน ตาม
 ราชประเพณีและพระราชทานอารักขาด้วย สมเด็จพระเจ้าบรม
 วงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช รับพระบรมราช
 โองการใส่เกล้า ฯ เปนฤกษ์ พนักงานร่ำกรับ ขวมน้ำชังพระ
 สูตรเลื่อนสายปิด มีสัญญาและประโคมตามพระเกียรติยศ

ลำดับนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่ ทรงพระชฎามหา
 กลี้นทรงพระแสงขรรค์เนาวโลหะ เสด็จขึ้นพระที่นั่งไพศาล

ทักษิณ ประทับพระที่นั่งภัทรบิฐ พระบรมวงศานุวงศ์ และ
 เจ้าทูลดองธูลีพระบาทฝ่ายในตลอดถึงสตรีบรรดาศักดิ์นอกพระ
 ราชฐานเฝ้าทูลดองธูลีพระบาทโดยลำดับกัน หม่อมเจ้ารำไพ
 พรรณีประทับพระราชอาสน์ทางทิศเหนือพระที่นั่งภัทรบิฐตามที่
 เจ้าพนักงานได้ทอดไว้ จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ
 ให้พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระดำรงราชานุภาพ เสนาบดี
 กระทรวงมรุทธาธร อ่านประกาศกระแสพระบรมราชโองการ
 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สถาปนา หม่อมเจ้ารำไพพรรณี
 ขึ้นเป็นสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี จบแล้ว
 ทรงหลั่งน้ำพระมหาสังข์ทรงเจิมพระราชทานสมเด็จพระนางเจ้า
 รำไพพรรณีพระบรมราชินี แล้วพระราชทานเครื่องราชอิสริยา
 ภรณ์มหาจักรีบรมราชวงศ์ กับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่พระ
 ราชวราภรณ์อันเป็นโบราณมงคล อีกทั้งเครื่องราชูปโภคสำหรับ
 ตำแหน่งด้วย ในขณะนั้นพนักงานประโคมได้ประโคม น้อยชัย
 สังข์แต่แรก และขับไม้บันฑิตเหาะว่ เครื่องดุริยดนตรี เมื่อสุด
 เสียงประโคมแล้ว พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าณภาพร
 ประภา ทรงรับฉันทานุมัติแทนในนามของสตรีสันนิบาตถวาย
 พระพรชัย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชดำริส
 ตอบแล้ว เสด็จพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี ทรงไป

ดอกพิกุลทองพิกุลเงิน และเงินส้างตามทางเสด็จขึ้นหอพระ
สุราลัยพิมาน

เวลาบ่ายเจ้าพนักงานได้เชิญพระโกษฐพระบรมอัฐิ พระ
บาทสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ พระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ๑ พระ
โกษฐพระบรมอัฐิพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๒ พระพุทธ
เลิศหล้านภาลัย ๑ พระโกษฐพระบรมอัฐิพระบาทสมเด็จพระ
พระรามาธิบดีที่ ๓ พระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ๑ พระโกษฐพระ
บรมอัฐิพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๔ พระจอมเกล้าเจ้า
อยู่หัว ๑ พระโกษฐพระบรมอัฐิพระบาทสมเด็จพระรามา
ธิบดีที่ ๕ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ๑ พระโกษฐพระบรม
อัฐิสมเด็จพระปฐมบรมมหาชนก ๑ พระโกษฐพระบรมอัฐิ
สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ ๑ รวม ๗ พระโกษฐ
ขึ้นประดิษฐานยังพระแท่นมหาเศวตฉัตรประดับมุกข์ในพระที่
นั่งดุสิตมหาปราสาท.

จัดตั้งขบวนแห่โดยขบวนพยุหยาตรา ๔ สาย คือ ประตุน้ำ
พระยาพิทักษ์ภูบาลเบื่องขวา พระยาเวียงในนฤมลเบื่องซ้าย
ถึงนายท้ายช้างเชิญธงหักทองขวาง ๓ ชาย เดินขวาเดินซ้าย
คู่ ๑๐ นำริ้ว พระยาภูบาลบรรเทิงเบื่องขวา พระยาบำรุงราชฐาน
เบื่องซ้าย มีมหรธกส์เดินเรียงขวาง ๔ มีคนหาม ๑๖ ผู้ตี

มหรธีฏ ๑ หลวงคชศักดิ์ ๒ หลวงศรีวังราช ๓ หลวงอักษร
 สุรรพกิจ ๔ หลวงสิทธิบรรณการ สารวัดคุมหลวงวิสุทธิเสวก
 รื่นนอก ดำรงหลวงคู่กับมหาดเล็กเดินเปน ๒ สาย เดิน
 ข้างขวา ๔๖ คู่ เดินข้างซ้าย ๔๖ คู่ รื้อในกลองชนะทอง ๔๐
 กลองชนะเงิน ๔๐ เดินขวา ๒ สายเดินซ้าย ๒ สาย ระหว่าง
 กลางมีจำปี ๒ จ่ากลอง ๒ พระรามเฝ้าผู้กำกับ กับนายทหาร
 รักษาวังอีก ๒ รวมผู้กำกับเปน ๓ ต่อจากกลองชนะถึงแตรฝรั่ง
 ๒๐ แตรงอน ๓๒ สังข์ ๔ เดินเรียงขวา ๒ สาย เดินเรียงซ้าย
 ๒ สาย สารวัดแตร ขุนเสน่ห้กำกับ ๑ เครื่องสูงหน้า ๕
 ชั้น ๖ เจ็ดชั้น ๒ บังแขก ๔ เดิน ๒ ข้างมหาดเล็กเชิญพระแสง
 หว่างเครื่องข้างหน้า ๖ พระพินิจนนทิสาส์ ๑ กับพระสมบัต
 ยาศิบาล ๑ คุมเครื่อง แล้วถึงพระเสมาธิบติ ๑ พระฉัตรชัย ๑
 พระเกวพาหนะ ๑ เดินขวางเปน ๓ ผู้บอกสัญญาพระยาราช
 มานู ๑ ผู้ถือกรับพวงงาให้สัญญาพระยาเสถียรสุรประเพณี ๑
 พรหมณ์เป่าสังข์คู่ ๑ นายทหารราชองครักษ์ เชิญธงกระบี่ธูช
 ฆพระครุฑพ่าห์นำเสด็จถึงพระที่นั่งราชนทรยานทรงประทับพระ
 ราชปริมาณกำกับพระที่นั่ง ภูษามาลาถวายอยู่งานพระกลด
 พัสโบก พนักงานอภิรมถวายอยู่งานบังพระสุริย์ คู่เคียงเข้า
 ประจำที่ คือ

คู่ที่ ๑ จางวางเอก พระยารวรพงศ์พิพัฒน์ (ม,ร,ว. เป็น
อิสริเสนา ฅอยุธยา) จางวางเอก พระยาบุรุษรัตนราชพัลลภ
(นพ ไกรฤกษ์)

คู่ที่ ๒ มหาเสวกเอก พระยาบริบูรณ์ราชสมบัติ (ม,ร,ว.
มุล ตารากร ฅอยุธยา) มหาเสวกโท พระยาพจนปรีชา
(ม,ร,ว. สำเริง อิศรศักดิ์ ฅอยุธยา)

คู่ที่ ๓ มหาอำมาตย์โท พระยาศรีธรรมมาชิราช (เจิม
บุญรัตน์) จางวางโท พระยาไพศาลศิลปศาสตร์ (รื่น ศยา-
มานนท์)

คู่ที่ ๔ มหาอำมาตย์โท พระยาสวัสดิ์วรวิถิ (ม,ร,ว.
สายหยุด สนิทวงศ์ ฅอยุธยา) มหาอำมาตย์โท พระยาอิศร
พันธุ์โสภณ (ม,ร,ว. ชม อิศรางกูร ฅอยุธยา)

คู่ที่ ๕ จางวางโท พระยามหานามราช (ม,ร,ว. จำนง
นพวงศ์ ฅอยุธยา) มหาอำมาตย์โท พระยาไมตรีวิรัชกฤตย์
(พุ่ม บุณนาค)

คู่ที่ ๖ นายพลเรือตรี พระยาดำรงราชพลขันธ์ (คอน
บุณนาค) นายพลตรี พระยาพระกฤษณรักษ์ (สวาสดี บุณนาค)

คู่ที่ ๗ มหาอำมาตย์ตรี พระยาสรรพกิจเกษตรการ (แก้ง
หุดสิงห์) มหาอำมาตย์ตรี พระยาราชสมบัติ (เอิบ บุณนาค)

เตรียมเข้าประจำที่พร้อม แล้วถึงเครื่องสูงหลัง เจ็ดชั้น ๒
 ทำชั้น ๔ บั้งแซล ๒ ชุมสาย ๔ มหาเด็กละเข็ญพระแสงหว่าง
 เครื่องข้างหลัง ๔ พระแสงรายดินทอง ๔ พระแสงตาม ๘ มหา
 เด็กละเข็ญเครื่องตาม ๔๐ แพทย์ท้ายกระบวรคือ พระรัตนแพทย์
 พระชัยแพทย์ ประตูลัง พระยาสิทธิโชคชุมนุม จมื่นราช
 นาคาคู่ ๑. ทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ ๒๐๐ แขนงข้างตาม
 เสด็จข้างละ ๒ แถว และมีนายทหารบรรยายทางสองข้างทาง
 ตลอดไป เจ้าพนักงานได้เตรียมการและจัดตั้งขบวนไว้พร้อม

ครั้นเวลา ๔ ล. ท. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรง
 เครื่องบรมราชกุฎีตาภรณ์ เสด็จพระราชดำเนินทางข้างในออก
 พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ประทับพระที่นั่งดุสิตาภิรมย์ ทรง
 เปลื้องพระมหามาลาเส้าสูง ทรงพระมหาพิชัยมงกุฎ เสด็จ
 ออกเฝ้าประทับพระที่นั่งราชนทรยาน เจ้าพนักงานผู้ให้
 สัญญารับรับพวงมาลัย พนักงานกระทั้งแต่ราชวงศ์มหรรณพ
 กลองชนะทองเงิน ทหารกองเกียรติยศกระทำวันทยาหวัตร
 วงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี เคลื่อนขบวนแต่เกยหน้า
 พระที่นั่งดุสิตาภิรมย์ไปตามถนนอมรวิถี เลี้ยวออกประตูพิมาน
 ชัยศรีไปตามถนนจักรจักรณย์ เลี้ยวไปเทียบพระที่นั่งราชนทร
 ยาน ที่เกย พลับพลา เปลื้อง เครื่อง ประตูลัง วัด พระสุริรัตน

ศาสดาราม เสด็จขึ้นประทับในพลับพลา อัครราชทูตทูต
 นทูตผู้แทนรัฐบาลนานาประเทศ พร้อมกันเฝ้าอยู่ที่ศาลาสหทัย
 สมาคม ได้เดินเข้าไปในวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ขึ้นไป
 คอยเฝ้าอยู่ในพระอุโบสถ ทั้งพระบรมวงศานุวงศ์ และข้า
 ทูลลอองธุลีพระบาทผู้ใหญ่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 ทรงเปลื้องพระมหาพิชัยมงกุฎ ทรงพระมหามาลาเส้าสูง เสด็จ
 พระราชดำเนินด้วยขบวนตำรวจหลวงรักษาพระองค์ ราชองค
 รักษ์ มหาเด็กละเจ็ดเครื่องตามเสด็จพระราชดำเนินโดยทาง
 ลาดพระบาทขึ้นประทับในพระอุโบสถ ทรงจุดเทียนทองเงิน
 ถวายต้นไม้ทองเงินขนาดสูงประมาณสองศอก บูชาพระพุท
 ทมหายนรัตนปฏิมากร แล้วทรงจุดเทียนทองเงินถวายต้นไม้
 ทองเงินขนาดย่อม บูชาพระพุทธรูปอดฟ้าจุฬาโลก พระพุท
 ธิ์เศกหลันกาลาย ทรงจุดเทียนทองเงินบูชาพระธรรมคำภีร์ ซึ่ง
 หอดอยู่บนพานทองสองชั้นเหนือธรรมาสน์ศิลา ทรงจุดเทียน
 เครื่องนมัสการพระแล้ว พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นชินวรสิริ
 วัฒน์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายศีลทรงศีลแล้ว ทรงประกาศ
 พระองค์เป็นศาสนูปถัมภกในพระบรมพุทธรศาสนา ดังนี้ ยโคท
 ญญะ สทโท ปถมนโน เตน เตน วิริยา ติสรณโคโต อิทานิ จ รชเช
 อภิสสิโคโต; เคนาหิ พุทธัสส ธมมัสส สัมมัสส อตฺตมณิ นิยยาเทมิ

พุทธเจ้าผู้สูงสุด ธมฺมิกัมม รุกขาวรรณคฤคิ ลัทธิทหามิ: ธรรมุ ภาณเต ธรรมุ
 พุทธเจ้าผู้สูงสุดมฤคิ มัม ธรรมุ. สมเด็จพระราชาคณะ พระ
 ราชาคณะซึ่งชุมนุมเฝ้าอยู่ทั้ง ๘๐ รูปนั้น สาธุพร้อมๆ กัน ๓ ครั้ง
 แล้วสมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก พระสงฆ์รับด้วย
 โสอัทธัทธ ๑ ล ๑ ภาวะตุสัพพ ๑ สมเด็จพระวันรัตถวาย
 พระพรตกลับทางในกลางทางข้างหลังพระอุโบสถ แล้ว
 มานั่งยังอาสน์สงฆ์ในพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท พระบาท
 สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จออกจากพระอุโบสถโดยขบวนตาม
 ทางเดิมขึ้นประทับพลับพลาประตูหลังวัดพระศรีรัตนศาสดาราม
 ทรงพระมหาพิชัยมงกุฎ เสด็จออกเฝ้าประทับพระที่นั่งรา-
 เชนทรยาน เจ้าพนักงานได้เคลื่อนขบวนเสด็จพระราชดำเนิน
 กลับเข้าประตูพิมานชัยศรีเลี้ยวไปเทียบพระราชนทรยานที่เฝ้า
 หน้าพระที่นั่งอาภรณ์พิโมกขปราสาท เปลื้องพระมหาพิชัย
 มงกุฎ เสด็จในพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ทรงเครื่องทอง
 น้อยเครื่องราชสักการถวายบังคมพระบรมอัฐิและพระบรมศพ
 กับด้วยสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี และ
 ทรงทอดผ้าไตรสดับปกรณ์พระบรมอัฐิพระโกษฐละ ๑ ไตร ผ้า
 ขาวพับพระโกษฐละ ๕ พับเป็น ๑๐ และผ้าไตรที่พระบรมศพอีก

๑๐ ไตร พระสงฆ์ราชาคณะ ๘๐ รูป สดับปกรณ์แล้ว เสด็จขึ้น
ทางข้างในพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี ทรงโปรยพิกุลทอง
พิกุลเงินเหรียญสลึงตลอดทางเสด็จพระราชดำเนิน มีขบวน
ข้างในเชื้อพระวงศ์เชิญเครื่องตามเสด็จคือ พระสุพรรณศรี
หม่อมเจ้ารำไพประภา ในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้า
กรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช พานพระศรี หม่อมเจ้าดวงจิต
ในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์
พานพระiosk หม่อมเจ้าแหวไขจรัส ในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์
เธอ กรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการ พานพระกลอง หม่อมเจ้า
พวงรัตนประไพ ในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา
เทวะวงศ์วโรปการ

เวลา ๖ นาฬิกาหลังเที่ยง เจ้าพนักงานได้ตั้งบายศรีแก้ว
ทองเงิน ที่พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย พราหมณ์เบิกแว่นเวียน
เทียนเจ้าพนักงานฝ่ายหน้า และข้าราชการฝ่ายใน เวียนเทียน
สมโภชพระราชมณฑิรสถาน การเฉลิมพระราชมณฑิร
ตามจัดตียราชประเพณี

ครั้นค่ำใกล้พระฤกษ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จ
พระราชดำเนินจากพระที่นั่งบรมพิมานโดยทางในทรงโปรยพิกุล
ทองพิกุลเงินและเงินสลึงตามทางเสด็จพระราชดำเนินขึ้นประทับ

พระที่นั่งจักรพรรดิพิมานในพระมหามณเฑียร มีพระราชวงศ์
ฝ่ายในเชิญเครื่องเฉลิมพระราชมณเฑียร และเครื่องราชูปโภค
ตามเสด็จ คือ

๑ เชิญพระแสง พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าสุทธพวง
พิจิตร

๑ เชิญพระแสงห่าช้างเผือก
พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า
มยุรฉัตร

๑ เชิญศิลาบด หม่อมเจ้า
ดวงทิพย์โชติ ในกรมหลวง
ราชบุรีดิเรกฤทธิ์

๑ เชิญคุณแจทอง หม่อม
เจ้าจารุพัศตรา ในกรมหลวง
ชุมพรเขตอุดมศักดิ์

๑ อัมวิลา หม่อมเจ้าสุรีย
นันทนา ในกรมหมื่นไชยาศรี
สุริโยภาส

๑ เชิญพระแสง พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าสิริรัตน
บุษบง

๑ เชิญทานพระกรศักดิ์สิทธิ์
กับอัมโก่ขาว พระเจ้าวรวงศ์
เธอ พระองค์เจ้าพิสิษฐสพ
สมัย

๑ เชิญพานพีชน์ หม่อมเจ้า
พัฒนคนธนา ในกรมพระจันท
บุรีนฤนาถ

๑ เชิญจันหมากทอง หม่อม
เจ้าสวาทวัธน์โนดม ในกรม
หลวงปราจิณกิติบดี

๑ เชิญพานพิก หม่อมเจ้า
พรณเพญแข ในกรมหมื่น
พิไชยมหินทรโรดม

เชิญเครื่องราชูปโภค

๑ เชิญพระสุพรรณศรี หม่อม ๑ เชิญพานพระศรี หม่อม
เจ้ารำไพประภา ในสมเด็จพระเจ้าฟ้า เจ้าดวงจิต ในสมเด็จพระเจ้าฟ้า
กรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช กรมพระนริศรานุวัดติวงศ์

๑ เชิญพานพระโอศถ หม่อม ๑ เชิญพานพระกล้อง หม่อม
เจ้าไขไขจรัส ในสมเด็จพระ เจ้าพวงรัตนประไพ ในสมเด็จพระ
กรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการ กรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการ

ถึงพระฤกษ์เวลา ๕ นาฬิกา ๕๑ นาทีหลังเที่ยงเป็นประณม
ชาวประโคนถันหม่องชัย ประโคนแตร์สังข์เครื่องดุริยดนตรี
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จขึ้นประทับบนที่พระบรมม
สมเด็จพระมาตุจฉาเจ้า พระบรมราชเทวีถวายเป็นเส้าทาง
ข้างเผือก พระนางเจ้าสุชุมาลมารศรี พระราชเทวี ถวาย
จันทมหากทอง ท้าววรณนันทถวายเป็นกุญแจทอง ทรงรับวาง
ข้างพระที่นั่ง ๓ สิ่ง แล้วสมเด็จพระมาตุจฉาเจ้า และพระ
นางเจ้าพระราชเทวี ถวายพระพรชัยมงคล พระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัว ทรงเอนพระองค์ลงแท่นที่พระบรมมเป็นพระ
ฤกษ์ เป็นอันได้เข้าที่ในพระมหามณเฑียรในวันนี้

วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ เวลา ๔.๐๐ ล.ท. พระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัว ทรงเครื่องเต็มยศทหารมหาดเล็ก จปร. ประดับ

เครื่องราชอิสริยาภรณ์สายสพายจักรีบรมราชวงศ์ เสด็จออก
พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีพระบรมราชินี มหา
อำมาตย์เอก พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าไตรทศประพันธ์
เสนาบดีกระทรวงการต่างประเทศเบิกอัครราชทูตพิเศษที่มาช่วย
งานแทนพระองค์พระราชอาชิตี แทนตัวประธานาธิบดีนานา
ประเทศเข้าเฝ้าในพระที่นั่งจักรีมหาปราสาทเบื้องบูรพทิศ คราว
ลงนายโดยลำดับ คือ

ท่าน ร. อัสมิส, ผู้แทนท่านประธานาธิบดีแห่งรัฐเยอรมัน

ท่าน ว.ว. รัสเซลล์, ผู้แทนท่านประธานาธิบดีแห่งสหปาลีรัฐ
อเมริกา;

ท่าน ม. โปแลง, ผู้แทนพระองค์สมเด็จพระราชาแห่งชาว
เบลจ

ท่าน ฟ. คราเมอร์, ผู้แทนพระองค์สมเด็จพระเจ้ากรุงเดนมาร์ก

ท่าน อ. วิลเดน, ผู้แทนท่านประธานาธิบดีแห่งเรปูบลิก
ฝรั่งเศส;

ท่าน ร.ฮ. เกรก, ผู้แทนพระองค์สมเด็จพระเจ้ากรุงอังกฤษ;

ท่าน จ. อะมาโดรี, ผู้แทนพระองค์สมเด็จพระเจ้ากรุงอิตาลี;

ท่าน ก. ฮาบาชิ, ผู้แทนพระองค์สมเด็จพระบรมราชาธิราช
กรุงญี่ปุ่น;

ท่าน ฮ.จ.ว. ฮูเปร์ ผู้แทนพระองค์สมเด็จพระนางเจ้ากรุง
เนเธอร์แลนด์

ครั้นแล้วเสด็จออกท้องพระโรงกลางพระที่นั่งจักรีมหาปรา-
สาท มีเสนาบดีกระทรวงวัง, ราชเลขาณการฝ่ายต่างประเทศ,
สมุหราชองครักษ์, อธิบดีกรมมหาดเล็ก ฯลฯ โดยเสด็จ ๆ.
เสนาบดีว่าการต่างประเทศสนักคณะทูตานุทูตเฝ้าพร้อมกัน. อัคร-
ราชทูตเนเธอร์แลนด์กราบบังคมทูลถวายพระพรชัย. มีพระราช
ดำรัสตอบ และทรงพระราชปฏิสันถารบรรดาผู้มาเฝ้าแล้ว
เสด็จขึ้น.

เวลา ๕. ล.ท. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเครื่อง
ครึ่งยศทหารเรือ เสด็จออกพระที่นั่งไพศาลทักษิณ พระบรม-
วงศานุวงศ์ข้าราชการฝ่ายในและภรรยาข้าทูลลอองธุลีพระบาท
ทูลเกล้า ๆ ถวายดอกไม้รูปเทียน แล้วเสด็จออกพระที่นั่ง
อมรินทรวินิจฉัย พระบรมวงศานุวงศ์กับข้าทูลลอองธุลีพระบาท
ฝ่ายเสนาอำมาตย์ทูลเกล้า ๆ ถวายดอกไม้รูปเทียนแล้ว ทรง
จุดเทียนทองเงินบนพระที่นั่งบุษบกมาลา และเครื่องนมัสการ
พระแล้ว พระราชทานสัญญาบัตรตั้งพระราชาคณะเป็นประณม

ฤกษ์ ๓ รูป คือ พระครูประทุมธรรมธาดาเจ้าอาวาสวัดประทุม
 วาราม เป็นพระปัญญาพิศาลเถรคณะกรรมยุติกา ๑ พระ
 มหาพรวัดประยุรวงศาवास เป็นพระปฎักโกศลคณะมหานิกาย ๑
 พระมหาคงวัดสนาม จังหวัดนนทบุรี เป็นพระธรรมวิสาร์ทะ
 คณะรามัญ ๑ พระราชาคณะที่นำตั้ง ๑๐ รูป มีสมเด็จพระ
 สังฆราชเจ้าเป็นประธานสวดชยันโต แล้วพระที่รับพระราช
 ทานสมณะศักดิ์ใหม่ออกไปครองผ้าไตรเข้ามานั่งอาสน์ พระ
 ปัญญาพิศาลเถรถวายชะตาพระสงฆ์อนุโมทนา สมเด็จพระ
 สังฆราชเจ้าถวายอดิเรก พระสาสนโสภณถวายพระพรลาแล้ว
 พระสาสนโสภณวัดเทพศิรินทราวาส ขึ้นนั่งบนพระราชอาสน์
 ภายใต้วพระมหาเศวตฉัตร ถวายศีลสังกราช ถวายพระธรรม
 เทศนามงคลสูตร รัตนสูตร กรณียเมตตสูตร จบถวายชะตา
 พระฐานานุกรมเปรียญ ๔ รูปรับสัพพีแล้ว ทรงประเคนผ้าไตร
 มีใบวัดอุปัชฌาย์เครื่องไทยธรรมกัณฑ์เทศน์ และรูปเทียนใบ
 วัดอุปัชฌาย์ไทยธรรมแก่พระรับสัพพี พระสาสนโสภณถวาย
 อดิเรกถวายพระพรลากลับ เวลา ๖.๓๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ เวลา ๔ ล.ท. พระบาทสมเด็จพระ
 เจ้าอยู่หัว ทรงเครื่องครึ่งยศทหารบก ประดับเครื่องราช
 อริยาภรณ์ เสด็จออกประทับพระราชอาสน์ห้องพระโรงกลาง

พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท เสนาบดีกระทรวงวัง, ราชเลขาธิการ, สมุหราชองครักษ์, อธิบดีกรมมหาดเล็ก ๆ ลฯ โดยเสด็จ ๆ พระราชดำเนียร มหาอำมาตย์นายก เจ้าพระยายมราช เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย นำผู้ที่เป็นหัวหน้าในคณะพ่อค้าประชาชน

๑. สังฆราชเปรูโรส นำคณะนักพรต โรมันกะทอลิก ซึ่งแต่งผู้แทนมา ๑๘ รูป,

๒. เรเวอเรนดฺ ร.ว. โปสตฺ นายกแห่งคณะเปรสบิเตียเรียน ถวายพระพรแทนคณะ, ซึ่งแต่งผู้แทนมา ๑๔ นาย,

๓. นาย ว. แอฟเฟนเดน นายกแห่งสภาสากลพาณิชย์ ถวายพระพรแทนสถานนั้น ซึ่งแต่งผู้แทนมา ๑๘ นาย,

๔. นายมิเยกี ถวายพระพรแทนคณะชนชาติญี่ปุ่น ซึ่งแต่งผู้แทนมา ๑ นาย,

๕. นายเชียวฮุดเส็ง สืบญฺเรื่อง ถวายพระพรในนามคณะพ่อค้าจีน ซึ่งแต่งผู้แทนมา ๒๐ นาย,

๖. นาย เอ็ม.อี.นานา ถวายพระพรในนามคณะพ่อค้าอิสลาม ซึ่งแต่งผู้แทนมา ๒๓ นาย,

๗. นายบริฮัตตัม สิงหฺ ถวายพระพรในนามคณะพ่อค้าชาติสุกข ซึ่งแต่งผู้แทนมา ๑๖ นาย,

๘. นายชัคตรามิ นำคณะชนฮินดู ๒๓ นาย,

๕. นาย เอ.เอ็ม.อับล กายุม นำคณะดาวู้ดี โบหระ
มพะหมัด ๒๐ นาย,

๑๐. อำมาตย์โท พระยาบริบูรณ์โกษากรณีย์ กรมท่าซ้าย
นำคณะพ่อค้าไทย ๒๖ นาย,

เฝ้าทูลลอองธุลีพระบาท กราบบังคมทูลพระกรุณาแสดงความ
จงรักภักดีถวายพระพรชัยมงคล. มีพระราชดำรัสตอบแล้วเสด็จ
ขึ้น. ผู้ที่เฝ้าทูลลอองธุลีพระบาทออกจากที่เฝ้าแล้ว.

เวลา ๕ ล.ท. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพร้อมด้วยสมเด็จพระ
พระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี เสด็จออกมุขเด็จพระ
ที่นั่งจักรีมหาปราสาท ประชาชนราษฎรทั้งเด็กผู้ใหญ่ชายและ
หญิงซึ่งเข้ามาคอยเฝ้าอยู่ที่สนามหญ้า และที่ศาลา หน้าพระที่นั่ง
จักรีมหาปราสาทดูกันหลามแน่นอนันต์ ไปจนประตูพินาศชัยศรี
เฝ้าทูลลอองธุลีพระบาท. พระยาเพ็ชรดา สมุหพระนครบาล
กราบบังคมทูลพระกรุณาทูลเกล้าฯ ถวายดอกไม้ธูปเทียนแทน
ประชากรราษฎร. มีพระราชดำรัสตอบแล้วเสด็จขึ้น.

เวลา ๕ ล.ท. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จออก
พระที่นั่งไพศาลทักษิณ สตรีบรรดาศักดิ์ทูลเกล้าฯ ถวาย
ดอกไม้ธูปเทียนแล้วเสด็จออกพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย พระ

บรมวงศานุวงศ์ ข้าทูลลอองธุลีพระบาทฝ่ายราชเสวกทูลเกล้า ฯ ถวายดอกไม้รูปเทียน แล้วทรงกระทำราชสักการะเช่นวันก่อน สมเด็จพระสังฆราชเจ้าขึ้นประทับบนพระราชอาสน์ภายใต้พระ มหาเศวตฉัตร ถวายพระธรรมเทศนาทศพิธราชธรรมจบกัณฑ์ หนึ่งถวายยะธา พระฐานานุกรม ๔ รูปรับสัพพีแล้ว ทรง ประเคนผ้าไตรใบวัดอุบลจ้ายเครื่องไทยธรรมกัณฑ์เทศน์ และ รูปเทียนใบวัดอุบลจ้ายแก่พระที่รับสัพพี สมเด็จพระสังฆราช เจ้าถวายอดิเรกถวายพระพรลากลับแล้ว เวลา ๕.๕๕ ล.ท. เสด็จขึ้น

อนึ่งในเวลานี้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้สร้างของที่ ระลึกพระราชนิพนธ์ช่วยแก่พระเถรานุเถระและพระบรมวงศานุ วงศ์ ข้าราชการไทยและต่างประเทศ ตลอดจนพ่อค้าคหบดี ทั้งไทยและชาวต่างประเทศ คือ (๑) เหรียญบรมราชาภิเษก มีแถบแพรริ้วเหลืองกับ เขียวสลับ กันเป็น ทองบั้ง เงินกาไหล่ ทองบั้งเงินบั้งตามฐานันดรศักดิ์ ส่วนพระสังฆ์ได้รับพระ ราชนิพนธ์เหรียญทองแดง; (๒) ดอกพิกุลเงินทองมีจำนวน มากน้อยตามฐานันดรศักดิ์; (๓) หนังสืออธิบายลักษณะ งานภาษาอังกฤษสำหรับชาวต่างประเทศ และบางบุคคลตาม พระราชอัชฌาศัย.

เทียบเมือง

ตามราชประเพณีแห่งงานบรมราชาภิเษก สมเด็จพระราชา
 ธิบดีเมื่อได้ทรงรับอภิเษกแล้ว ย่อมเสด็จไปกระทำราชสักการะ
 ในพระอารามหลวง ที่จัดว่าสำคัญเป็นที่ทรงนับถือยิ่ง. เป็น
 โอกาสที่จะให้ทวยราษฎร์ได้เฝ้าเห็นชมพระบารมีตามทางที่เสด็จ
 พระราชดำเนินด้วย.

จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้กำหนดการเสด็จ
 ทางบกตกวันที่ ๑ มีนาคม, เพื่อทรงนมัสการบุษนิวัตฤ์ในวัด
 บวรนิเวศน์และวัดพระเชตุพน, และทางเรือวันที่ ๓ มีนาคม
 ที่วัดอรุณราชวราราม. การเสด็จทั้ง ๒ วันนี้ตั้งเป็นขบวน
 พยุหยาตรา.

ในวันที่ ๑ มีนาคม ขบวนพยุหยาตราเป็นอย่างสถลมารค
 มีราชขบวนดังนี้:

ขบวนหน้าทหารบก

กรมบัญชาการกองพลทหารบกที่ ๑ รักษาพระองค์

แถววงกรมทหารบกมารวม

กรมทหารบกมากรุงเทพ ฯ รักษาพระองค์

กรมทหารปืนใหญ่ที่ ๑ รักษาพระองค์

กรมทหารบกช่างที่ ๑ รักษาพระองค์

แต่วางกรมทหารบกที่ ๑๑ รักษาพระองค์
กองพันที่ ๑ กรมทหารบกที่ ๑๑ รักษาพระองค์
กองพันที่ ๒ กรมทหารบกที่ ๑๑ รักษาพระองค์
กรมบัญชาการกองทัพน้อยทหารบกที่ ๑

ทบวราชพิธีวิทยศ

ประตูหน้า	พระยาพิทักษ์ภูบาล ๑	๒
	พระยาเวียงในนฤบาล ๑	
นายท้ายช้าง	เชษฐงหักทองขวาง ๒ (สองผลัด)	๔
น้ำรัว	พระยาบำรุงราชฐาน ๑	๒
	พระยาภูบาลบรรเทิง ๑	
มหรธีก ๔	คนหาม ๑๖ ตี ๔	๒๐
กำกับมหรธีก	หลวงคชศักดิ์ ๑	๔
	หลวงศรีวังราช ๑	
	หลวงอักษรสรรพกิจ ๑	
	หลวงสิทธิบรรณการ ๑	
सारวัด	หลวงวิสุทธิเสวก	๑
ตำรวจหลวง	เขาร้วคู่กับมหาดเล็ก ๔๖ คู่	๙๒

มหาดเล็ก	เขารวคู่กับตำรวหลวง ๔๖ คู่	๕๒
กลองชนะ	ทอง ๔๐ เงิน ๔๐	๘๐
จำ	ปู่ ๒ กลอง ๒	๔
ผู้กำกับ	พระรามเกรี่ ๑ นายทหารรักษาวัง ๒	๓
แดร	ฝรั่ง ๒๐ งอน ๓๒ คั้งขี้ ๔	๕๖
สารวัดแดร	ขุนเสน่หราช	๑
เครื่องสูงหน้า	๓ ชั้น ๒ ๕ ชั้น ๖ บังแซก ๔	๒๔
	พระเสมารูปติ ๑ พระฉัตรชัย ๑ พระเกวฬพาห ๑	๓
พระแสงหว่งเครื่องหน้า	มหาดเล็กเชิญ	๖

คุมเครื่องหน้า	พระพินิจนทีสาสน ๑		๒
	พระสมบัตยาธิบาล ๑		
ผู้บอกสัญญา	พระยาราชมานู		๑
กรับสัญญา	พระยาเสถียรสุรประเพณี		๑
พราหมณ์พิธี	เป้าสังข์ ๑	คู่	๒
ราชองครักษ์	เชิฐรงกระบุรีช ๑		๒
	เชิฐรงครุฑพาห ๑		
พระที่นั่งพุทतालทอง ทหารรักษาวังหามและถือน้ำ ๓ ผลัด ๕๒			
กำกับพระที่นั่ง	พระราชปริมาณ		๑
	พัคโปก ๑		
	บังสุริย ๑	ภูษามาลา	๓
	พระกลด ๑		
เชิฐพระทวย	จมนจงักต็องค์ (สำหรับผลัดเปลี่ยน)	๑	๓
	จมนจงรักของค์	๑	
	จมนสวัสดิวังทาช	๑	

คู่เคียงพระที่นั่ง

มหาเสวกโท พระยา
โบราณราชธานินทร์
อุปราชมณฑลอยุธยา

มหาเสวกโท พระยา
เดชานุชิต สมุหเทศาภิบาล
มณฑลมหाराฐ

มหาเสวกโท พระยาเพชรดา
สมุหพระนครบาล

มหาเสวกโท พระยาศรีธรรม
ศกราช สมุหเทศาภิบาล
มณฑลอุบล

จางวางโท พระยามหินทรเดชา
นุวัตน์ สมุหเทศาภิบาลมณฑล
นครสวรรค์

มหาเสวกโท พระยา
ราชพฤกษ์ อุปราชมณฑล
ภาคอีสาน

จางวางโท พระยา
สุรินทราชา สมุหเทศาภิบาล
มณฑลภูเก็ต

มหาเสวกโท พระยาศรีสุริย
ราชวรานุวัตร สมุหเทศา
ภิบาลมณฑลพิษณุโลก

มหาเสวกโท พระยารณชัย
ชาญยุทธ สมุหเทศาภิบาล
มณฑลร้อยเอ็จ

มหาเสวกโท พระยาคงคา
ธราชิปดี สมุหเทศาภิบาล
มณฑลสุราษฎร์

จางวางโท พระยาคทาธรบดี
สมุหเทศาภิบาลมณฑลราชบุรี

มหาเสวกตรี พระยาเพชร
ปาณี สมุหเทศาภิบาล
มณฑลนครราชสีมา

จางวางตรี พระยาไกรเพชรรัตน
สงคราม สมุหเทศาภิบาล
มณฑลจันทบุรี

จางวางตรี พระยาสุนทรบุรี
ศรีพิชัยสงคราม สมุหเทศา
ภิบาล มณฑลนครศรีชัยศรี

ราชองครักษ์ ทหาร ๑๐ คู่ ๒๐

อินทร มหาเด็กลี ถือกวน ๘
พรหม กรมวัง ถือกวน ๘ ๑๖

กำกับ อินทร พระอินทราทิตย ๑
พรหม พระจันทรทิตย ๑ ๒

เครื่องสูงหลัง ๓ ชั้น ๒
๕ ชั้น ๔ ๑๒ (สองผลัด) ๒๔
บังแขก ๒
ชุมสาย ๔

คุมเครื่องหลัง นายประภาสมณเทียร ๑
นายเสถียรรักษา ๑ ๒

มหาเด็กลี เชิญพระแสงหว่างเครื่องหลัง ๔

	พระแสงรายต้นตอง	๔	
	พระแสงตาม	๘	๕๒
	เชิญเครื่องตาม	๔๐	
	พระที่นั่งทองลงยารอง (ทหารรักษาวังหาม)		๑๘
	กำกับพระที่นั่งรอง พันทอง		๑
กรมอัครราช	เจ้ากรม	๑	
	ปลัดกรมม้าพระที่นั่งทรง	๑	
	ปลัดกรมม้าพระที่นั่งรอง	๑	
	ม้าพระที่นั่ง	๔	มา
	ม้าจูง	๔	๓๒
	นายมาต่น	๔	
	พนักงานจูงม้า	๑๖	
	นายเวรกรม	๑	
แพทย์ทนายขบวร	พระรัตนแพทย์	๑	
	พระชัยแพทยา	๑	๒
ประตูล้าง	พระยาสิทธิโชคขุนมน	๑	
	จมนราชนาถ	๑	๒
กองพันที่ ๑ กรมทหารมหาดเล็ก (แซงเสด็จพระราชดำเนิร			
๒ ข้าง ๆ ละกองร้อย)			

ทหารบกหลัง

แถววงกรมทหารมหาดเล็ก

กองพันที่ ๒ กรมทหารมหาดเล็ก (ตาม)

ทหารเรือ

แถววงทหารเรือ

กรมทหารเรือ

(กรมทหารทุกกรมจัดแถวตอนเดินทาง และภายในกอง
ร้อยทหารปืนใหญ่จัดแถวเรียงรถ)

เวลา ๓ นาฬิกาหลังเที่ยง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ทรงเครื่องบรมราชภูษิตาภรณ์ ทรงสายสพายจักรีบรมราชวงศ์
ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์พระสังวาลย์นพรัตน์ ทรงสวม
ฉลองพระองค์ครุยกรองทองชั้นนอก เสด็จออกพระที่นั่ง
ดุสิตาภิรมย์ ทรงพระมหากฐินแล้ว เสด็จออกเกยประทับ
พระที่นั่งพุทไธศวรรย์ท่าราชยาน คู่เคียงแต่งเต็มยศสวมครุย
เข้าประจำที่ขวาซ้ายตามลำดับ •พร้อมทั้งราชองครักษ์ ทหาร
มหาดเล็กรักษาพระองค์แซงทั้งสองข้าง พระยาเสถียรสุร

ประเพณีรับขวัญสัญญาประโคมสังข์แตรมหรธึกก็ก้อง. เวลา ๓. นาฬิกา ๑๐ นาทีหลังเที่ยง เคลื่อนขบวนไปตามถนนอมรวิถี เลี้ยวออกประตูพิมานชัยศรีไปตามถนนจักรจรณย์ ออกประตูวิเศษชัยศรีบรรจบขบวนทหารข้างหน้าตรงไปตามถนนหน้าพระธาตุ ในขณะที่เคลื่อนขบวนเสด็จพระราชดำเนินนั้น ทหารปืนใหญ่ได้ยิงปืนใหญ่หน้าทีละ ๑ นัดเฉลิมพระเกียรติยศจนครบ ๑๐๑ นัด. • เลี้ยวถนนหัวสนามไปตามถนนราชินี ข้ามสะพานผ่านพิภพลีลา เลี้ยวไปตามถนนจักรพงษ์ตรงไปเลี้ยวถนนพระสุเมรุ. มีทหารรายทางสองข้างที่เสด็จพระราชดำเนิน ตลอดไปตามทางเสด็จพระราชดำเนิน. ตามหน้าวัดปลูกปะรำตั้งโต๊ะบูชา, มีพระสงฆ์สวดชัยมงคลคาถาเมื่อเวลาเสด็จผ่าน. ตามหน้าตึกแถวโรงแถวและบ้านข้าราชการได้ตั้งปะรำผูกผ้าสี และธงตั้งเครื่องสักการบูชา ตลอดไปทั้งสองข้างทางตั้งแต่หอพระสมุดสำหรับพระนครเป็นต้นไป. ขบวนเสด็จยาตราไปกระทั่งถึงหน้าวัดบวรนิเวศน์วิหาร เทียบพระราชยานที่เกยพลับพลาเปลื้องเครื่อง เสด็จขึ้นประทับในพลับพลา. ทรงเปลื้องขญาพระมหากฐินทรงพระมหามาลาเส้าสูงแล้ว เสด็จออกทรงพระราชดำเนินโดยทางลาดพระบาทยังพระอุโบสถ. ทรงเปลื้องพระมหามาลา มหาเศวตฉัตรเชิญพานทองรับไว้ เสด็จเข้าในพระอุโบสถ. พระสงฆ์ฝ่าย

ธรรมยุติกนิกายชุมนุมอยู่ในพระอุโบสถสวดชัยมงคลคาถาถวาย
 พระพรชัย. ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการถวายต้นไม้ทอง เงิน
 แด่พระพุทธชินสีห์ แล้วทรงจบพระหัตถ์ถวายผ้าทิพตาดำพื้น
 ทองมีลูกρύกรุยทอง. ภาษามาลารับจากพระราชหัตถ์ขึ้นผูกถวาย
 ห้อยที่ข้างหน้าฐานพระพุทธชินสีห์. พระบาทสมเด็จพระเจ้า
 อยู่หัวทรงจุดเทียนในพาน มหาเด็กละเจ็ดบูชาพระพุทธปฏิมากร
 และที่พระอัสติสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปวเรศว
 ริยาลงกรณ์ กับที่พระอัสติสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรม
 พระยาวชิรญาณวโรรส แล้วประทับพระราชบัลลังก์. สมเด็จ
 พระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก พระสงฆ์ถวายพระพรชัยมงคล.
 เสด็จออกจากพระอุโบสถ เสด็จขึ้นประทับบนพลับพลาทรง
 พระชฎามหากฐิน แล้วเสด็จออกเฝ้าประทับพระที่นั่งพุทไธศวรรย์
 ทองคำราชยานตามเดิม. เจ้าพนักงานได้เคลื่อนขบวนเสด็จ
 พระราชดำเนินไปตามถนนพระสุเมรุ ถึงเชิงสะพานผ่านฟ้า
 ลีลาศ เลี้ยวมาตามถนนพระราชดำเนินกลาง ข้ามสะพาน
 ผ่านพิภพลีลาไปตามถนนพระราชดำเนินใน ตรงไปตามถนน
 สนามชัย ประทับเทียบพระราชยานที่เกยหน้าวัดพระเชตุพน
 วิมลมังคลาราม. เสด็จลงจากเกยเข้าในพระอาราม ประทับ
 ที่พลับพลา ทรงเปลื้องพระชฎามหากฐิน ทรงพระมหาเมตตา

เส้าสูง เสด็จโดยทางลาดพระบาทยังหน้าพระอุโบสถ. พระ
 สวงษ์ฝ่ายมหานิกาย ที่ชุมนุมรับเสด็จในพระอุโบสถและที่พระ
 ระเบียง สวดชัยมงคลคาถาถวายพระพรชัย. พระบาทสมเด็จพระ
 พระเจ้าอยู่หัวทรงเครื่องนมัสการพระแล้ว ทรงจบพระหัตถ์
 ถวายผ้าทิพคาดทองอย่างถวายพระพุทธรูป. ภูษามาลา
 รับจาก พระราชหัตถ์ขึ้นผูก ถวายห้อย ที่ ข้าง หน้าฐาน พระพุทธร
 ูปพระปฐมมากร แล้วทรงเครื่องนมัสการเครื่องห้าสักการถวาย
 บังคมพระบรมอัสติพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ มหาจักรี
 บรมนาถ, พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก, และ
 ทรงเครื่องทอน้อยบูชาพระอัสติสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรม
 พระปรมาภิไธยในรศ. สมเด็จพระวันรัต. วัดเบญจมบพิตร
 นำเฝ้าอยู่ในที่นั้นถวายขอติเรก. พระสงฆ์ถวายพระพรชัยมงคล
 แล้ว เสด็จพระราชดำเนินจากพระอุโบสถประทับยังพลับพลา.
 เปลื้องเครื่องทรงพระชฎามหาภูษินแล้ว เสด็จออกพลับพลา
 ขึ้นเกยหน้าวัดประทับพระที่นั่งพุดตาลทองคำราชยาน เคลื่อน
 ขบวนเสด็จพระราชดำเนินกลับ. เลี้ยวเข้าถนนเชตุพนไปเลี้ยว
 ขวาไปตามถนนมหาราช และเลี้ยวถนนหน้าพระลาน ถึง
 ประตูวิเศษชัยศรีบรรจบรอบประตักมณฑล พระบรมมหาราชวัง.
 เข้าประตูวิเศษชัยศรี, ประตูพิมานชัยศรี เลี้ยวไปประทับ

เทียบพระราชนานที่เกยพระที่นั่งดุสิตาภิรมย์ เสด็จขึ้นทรง
 เปลื้องพระชฎามหาภูริน แล้วเสด็จสู่พระรชมณเฑียรสถาน
 ครั้นวันที่ ๓ เวศา ๓. ถ.ท. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 ทรงเครื่องบรมราชภูษิตาภรณ์ทรงสายสพายนพรัตน์ราชวราภรณ์
 อันเป็นโบราณมงคล ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ทรง
 ฉลองพระองค์ครุยพระสังวาลย์ปฐมจุลจอมเกล้า เสด็จออก
 เกยหน้าพระที่นั่งบรมพิมาน ประทับพระที่นั่ง ราชยานทอง ลงยา
 ราชาวดี เสด็จโดยขบวนราบตามถนนอมรวิถี เข้าประตู
 กำแพงแก้ววัน ออกเข้าพระลาน ผ่านหน้า พระที่นั่งดุสิต ออก
 ประตูวันตกไปออกประตูศรีสุนทรและประตูเทวภิรมย์ เลี้ยว
 ไปประทับเทียบพระราชนานที่เกย เสด็จขึ้นประทับพระราช
 อาสน์ณพระที่นั่งราชกิจวินิจฉัย เจ้าพนักงานปล่อยเรือขบวน
 หน้าเป็นสี่สายให้ทอดพระเนตร คือ—

เรือขบวนเรือ

ซ้าย		ขวา
เรือเสือคำณสินธุ์	เรือกลองนอก	เรือเสือทยานชล
	(เรือกราบ)	

เรือดำ

เรือธง

เรือธง

เรือธง

เรื่อง เรื่องกระบี่ปราบเมืองมาร, เรื่องกระบี่ราญรอนรบ เรื่อง
เรื่อง เรื่องพลตำรวหลวงนอก เรื่อง

(เรื่องกราบ)

เรื่อง เรื่องสุรบักษา เรื่องสุรวายุพัคตร์ เรื่อง
(กลองชนะ) (กลองชนะ)

เรื่อง เรื่อง เรื่อง เรื่อง
เรื่อง เรื่องสุครีพครองเมือง เรื่องพาลีรังทวิป เรื่อง
(กลองชนะ) (กลองชนะ)

เรื่อง เรื่อง เรื่อง เรื่อง
เรื่อง เรื่องเศรษฐีเจริญไตรจักร เรื่องเศรษฐีเหิรเห็จ เรื่อง
(สังข์ไตร) (สังข์ไตร)

เรื่องทองขวานฟ้า เรื่องพระตำรวไน เรื่องทองบัวบัน
เรื่องประภัสสรชัยมีบุษบก
(เป็นเรื่องผ้าทรงพระพุทธรูป)

เรื่องกลองใน
(เรื่องกราบ)

เรื่องเอกชัยหลาวทอง คู่ชัก เรื่องเอกชัยเหิรหา
(มหรธีก) (มหรธีก)

เรือพระที่นั่งสุพรรณหงษ์
(ตั้งบุษบก เป็นเรือพระที่นั่งทรง)

เรือแข่ง (ทหารเรือ) (ทหารเรือ) เรือแข่ง
เรือแข่ง (ทหารเรือ) (ทหารเรือ) เรือแข่ง

เรืออเนกชาติภุชงค์
(ตั้งบัลลังก์กัญญา เป็นเรือพลับพลา)

เรืออนันตนาคราช
(ตั้งบุษบก เป็นเรือพระที่นั่งรอง)

เรือทวยเทพถวายกร
(ตั้งบัลลังก์กัญญา เป็นเรือพระที่นั่งรอง)

เมื่อเจ้าพนักงานปล่อยเรือขบวนไปให้ทอดพระเนตรลอยลำ
อยู่เพียงเรือเอกชัยเหิรหาและเอกชัยหลาวทอง เจ้าพนักงาน
ได้เลื่อนเรือพลับพลา (เรือพระที่นั่งอเนกชาติภุชงค์) เข้า
เทียบท่าราชวรดิษฐ์ เรือพระที่นั่งบุษบกสุพรรณหงษ์พร้อมด้วย
เครื่องสูงอภิรมชุมสายรายลำ มีนักสราษถือธงชายหักทองขวาง
ที่ท้ายเรือพระที่นั่งพร้อม เลื่อนเข้ามาเทียบเรือพลับพลาข้าง
นอกเป็นเรือพระที่นั่งทรง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรง
พระมหามาลาเสด็จเสด็จพระราชดำเนิน ตามทางลาด พระบาท

จากพระที่นั่งราชกิจวินิจฉัย ลงประทับในเรือพลับพลา เป็ลื่อง
 พระมเหมาลา และทรงพระชฎามหากฐินน้อยอยู่แล้ว เสด็จออก
 จากเรือพลับพลา ขึ้นประทับในบุษบกเรือ พระที่นั่งสุพรรณหงษ์
 ภูษามาลาถวายอย่างนพระกลด บังพระสุริย์พงษ์งานอภิรมถวายเป็น
 อย่างนพัดโบก เสนาบดีกระทรวงวัง กับสมุหราชองครักษ์นั่ง
 หน้าพระที่นั่ง หัวหน้ามมหาดเล็กเชิญพระแสงรายต้นตอง
 มหาดเล็กหุ้มแพรเชิญเครื่องราชูปโภคตามเสด็จ กับมมหาดเล็ก
 เชิญพระแสงหอกมมหากฐินกับพระแสงทวนอยู่ตอนท้าย เวลา
 ๓ นาฬิกา ๔๕ นาทีหลังเที่ยง นายทหารเรือต้นบทไฟพาย
 เกเรินเห่ เรือพระที่นั่งเคลื่อนออกจากท่าราชวรดิษฐ์ เปน
 ขบวนยุทธรา ๔ สายทางชลมารค์ ล่องลงไปตามลำน้ำเจ้าพระยา
 ขาวประโคม ๆ สังข์แตรมหรธึก มีนายทหารเรือราชองครักษ์
 แข่งอีกข้างละ ๒ ลำ เรือพระที่นั่งอนันตนาคราชเปนเรือพระ
 ที่นั่งรอง เรือพระที่นั่งทวยเทพถวายกรเปนเรือพระที่นั่งรอง
 กับเรือพลับพลาตามเสด็จพระราชดำเนินข้ามฟากไปยังวัดอรุณ
 ราชวราราม. เรือพระที่นั่งพลับพลาเทียบพระฉนวนท่าหน้าวัด
 แล้ว เรือพระที่นั่งศรีสุพรรณหงษ์ลำทรงเข้าเทียบเรือพลับพลา
 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จในเรือพลับพลา ทรงเป็ลื่อง
 พระชฎามหากฐิน ทรงพระมเหมาลาเส้าสูง เสด็จขึ้นประทับ

พระราชยานถมตะทอง เสด็จพระราชดำเนินโดยขบวนราบ มีตำรวจ, กรมวัง, ราชองครักษ์, ทหารมหาดเล็กแซง มหาดเล็ก, เชิญเครื่องตามเสด็จพระราชดำเนิน เทียบพระราชยานที่เกยหน้าประตูพระอาราม ทรงพระราชดำเนินโดยทางลาดพระบาท ขึ้นประทับในพระอุโบสถ พระสงฆ์ที่ชุมนุมรับเสด็จอยู่ในพระอารามสวดชัยมงคลคาถาถวายพระพรชัย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการทองทิศแล้ว ทรงจบกษัตริย์ถวายผ้าทิพย์พันตาดทองมีพู่ลู่รุ่มรุ่มทองพระราชทานภูษามาลารับจากพระราชหัตถ์ขึ้นไปผูกถวายห้อยข้างหน้าฐานพระพุทธรูปนิมิตกร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงจุดเทียนรูปเครื่องห้อยถวายสักการบูชาพระบรมอัฐิ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย และเครื่องทองน้อยบูชาพระพุทธรูปนิมิตกรแล้ว พระเทพสุธีเจ้าอาวาสถวายอดิเรก พระสงฆ์ถวายพระพรชัยมงคล

อนึ่งเมื่อเวลาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ประทับในพระอุโบสถเรือขบวนได้ กลับลำตั้งเรือขบวนกลับขึ้นตามลำน้ำ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินออกจากพระอุโบสถตามทางลาดพระบาทขึ้นเกยที่หน้าประตูพระอาราม ประทับพระราชยาน เสด็จพระราชดำเนินโดยขบวนพระราชยาน

ยังฉนวนทำหน้าวัดเสด็จลงประทับเรือพระที่นั่งพลับพลา ทรง
 พระขรรค์มหากฐินน้อยแล้ว เสด็จจากเรือพลับพลาประทับ
 เหนือพระบรมราชอาสน์ในพระบุษบก เรือพระที่นั่งอนันตนาคร
 ราชเป็นลำทรง ประดับด้วยเครื่องเฉลิมพระราชอิสริยยศ
 ประจำเรือเหมือนเรือพระที่นั่งสุพรรณหงษ์ พร้อมด้วย
 มหาดเล็กเชิญพระแสงและเชิญเครื่องเหมือนเมื่อเสด็จมา ต้น
 บทที่ฝ่ายเกร็นให้เคลื่อนเรือพระที่นั่ง เคลื่อนขบวนพยุหยาตรา
 จากท่าพระฉนวนหน้าวัดอรุณราชวราราม ข้ามฟากกลับขึ้นมา
 ยังท่าราชวรดิษฐ์ เรือพลับพลาเข้าเทียบท่าราชวรดิษฐ์ เวลา
 ๔ นาฬิกา ๔๕ นาทีหลังเที่ยง เรือพระที่นั่งเทียบเรือพลับ
 พลา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จจากเรือพระที่นั่ง
 อนันตนาคราชประทับในเรือพลับพลา ทรงเปลี่ยนพระข
 มมหากฐินน้อย ทรงพระมหามาลาเส้าสูงแล้ว เสด็จขึ้นทำ
 ราชวรดิษฐ์ขึ้นพระที่นั่งราชกิจวินิจฉัยประทับเกยที่เจ้าพนักงาน
 ตั้งไว้ ประทับพระราชยานทองลงยาราชาวดี เสด็จพระ
 ราชดำเนินกลับโดยขบวนราชยานเข้าประตูเทวภิรมย์ ประตู
 ศรีสุนทร เข้าประตูซาลากำแพงแก้วตะวันตก ผ่านหน้าพระ
 ที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ออกประตูกำแพงแก้วตะวันออกไป
 เทียบเกยหน้าพระที่นั่งบรมพิมาน เสด็จขึ้นสู่พระราชมณเฑียร
 สถาน เป็นเสร็จการ.

นานาประเทศแสดงอักษณาลัย

ในโอกาสที่เสด็จขึ้นเถลิงราชย์รับพระบรมราชาภิเษกนี้ สมเด็จพระราชาธิบดีและท่านประธานาธิบดีนานาประเทศได้ทรงแสดงและแสดงอักษณาลัยไมตรีมาถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นอเนกประการ. คือโทรเลขมาแสดงพระราชหฤทัย และน้ำใจยินดีอำนวยการที่จะปรากฏต่อไปข้างหน้าอย่างหนึ่ง; ตั้งอัครราชทูตหรือหัวหน้าคณะทูตในพระนครขึ้นเป็นอัครราชทูตวิสามัญช่วยงานพระราชพิธี ดังปรากฏอยู่แล้ว (หน้า) นี้อย่างหนึ่ง; จัดราชบรรณาการให้อัครราชทูตหรือผู้แทนเชิญขึ้นถวายก็อีกอย่างหนึ่ง ดังจะได้กล่าวต่อไป.

โทรเลข

จากสมเด็จพระเจ้ากรุงอังกฤษ,

ในงานบรมราชาภิเษกของพระองค์, หม่อมฉันมีความยินดีขอถวายตราบาท อันมีเกียรติคุณรุ่งเรืองยิ่งขั้นที่ ๑ แต่พระองค์, และขอถือโอกาสนี้ เพื่อถวายพระพรให้ ทรงพระเกษมสำราญปราศจากสรรพโรคนันตราย และขอประเทศของพระองค์จงเจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไปเทอญ.

จอร์จ ป.ร.

จากสมเด็จพระราชาแห่งชาวเบลจ,

ในโอกาสพระราชพิธีบรมราชาภิเษกของพระองค์, หม่อมฉันขอแสดงความยินดีและขอถวายพระพร.

อัลแบรต.

จากสันตปาปากรุงโรม,

เราได้รับพระราชหัตถเลขาลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์, ซึ่งทรงพระเมตตาแจ้งข่าวเสด็จขึ้นเถลิงราชสมบัติมาให้ทราบ; และในเมื่อจะทูลตอบนี้ เราปรารถนาจะถวายพระพรชัยมงคลมาให้ถึงพระองค์ทั้งงานพระบรมราชาภิเษก. ขอพระองค์และประชาชนนิกรจงได้รับทิพยพรเป็นอติแรกโดยอเนกประการเทอญ.

ปีอัส ที่ ๑๑.

จากสมเด็จพระราชินี กรุงเนเธอร์แลนด์,

หม่อมฉันมีความยินดีอย่างจริงใจและขอถวายพระพร. ขอพระองค์จงทรงพระสำราญและรัชกาลของพระองค์จงรุ่งเรืองยิ่ง. มีความยินดีที่จะถวายเครื่องราชอิสริยาภรณ์ สิ่งของหม่อมฉันแด่พระองค์ด้วย.

วิลเฮลมีนา ร..

จากสมเด็จพระเจ้ากรุงญี่ปุ่น,

ในมหามงคลสมัยบรมราชาภิเษกของพระองค์ หม่อมฉัน

ขอถวายพระพร. ขอให้ทรงดำรงอยู่ในราโชศวรียชั่วกาลนาน
และขอให้ทางพระราชไมตรีระหว่างสองพระนครจงเจริญยิ่งๆ ขึ้น.
โยชิหิโต.

จากมกุฎราชกุมารญี่ปุ่น,

หม่อมฉันขอถวายพระพรชัยมงคล, ในโอกาสบรมราชา
ภิเษกของพระองค์. ขอให้พระองค์ทรงพระสำราญ และ
ประเทศของพระองค์จงเจริญยิ่ง ๆ ขึ้น.

หิโรหิโต.

จากประธานาธิบดีเรปูบลิกฝรั่งเศส,

ในโอกาสพระราชพิธีบรมราชาภิเษกของพระองค์, หม่อม
ฉันยินดีที่จะถวายพระพรชัยมงคลอย่างแท้จริง. ขอให้พระองค์
ทรงพระสำราญ, ขอให้รัชกาลของพระองค์จงรุ่งเรืองยิ่ง และ
ขอให้ประเทศของพระองค์จงเจริญยิ่ง ๆ ขึ้น.

คัสตอง ดูแมเรก.

จากสมเด็จพระเจ้ากรุงอิตาลี,

ในวันซึ่งพระองค์เสด็จขึ้นเถลิงสิริราชสมบัตินี้. หม่อมฉัน
มีความยินดีขอถวายคำปราศรัยด้วยน้ำใจจริงอย่างที่สุดมายังพระ
องค์. กับขอถวายพระพรให้ทรงพระเจริญสุขทั้งพระองค์และ
มวลพระราชวงศ์. กับขอรัชกาลของพระองค์ได้รุ่งเรืองบริบูรณ์

ด้วย. หม่อมฉันได้ให้คอมเมนตะโตเร อะมาโตรี รับรับสั่ง
โดยนะเพาะของหม่อมฉันมาทูลขึ้นยันถ้อยคำขึ้นดีของหม่อมฉัน
และให้มาช่วยในงาน พระราชพิธี แทน พระองค์ หม่อมฉันใน
ตำแหน่งอัครราชทูตพิเศษในราชการวิสามัญแล้ว.

วิตตอรีโอ เอมานูเอเล.

จากสุลต่านยะโฮร,

ขอถวายพระพรอย่างจริงใจ ในโอกาสพระราชพิธีบรม
ราชาภิเษกของพระองค์.

สุลต่านยะโฮร.

จากราชโอรสของสุลต่านยะโฮร,

ขอถวายพระพรด้วยความเคารพยิ่ง ในโอกาสพระราชพิธี
บรมราชาภิเษก.

อิสไมล.

จากมกุฎราชกุมารผู้สำเร็จราชการประเทศเสวเดน.

ในงานพระราชพิธีบรมราชาภิเษกของพระองค์, หม่อมฉัน
ขอถวายพระพรชัยมงคลแด่พระองค์, และขอให้ราชอาณาจักร
ของพระองค์จงมีความเจริญ.

กุสตฟ อะโดลฟ.

ส่วนราชบรรณาการ คือ:-

ญีปุ่น เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ เวลา ๓.๓๐

ล.ท. ท่าน ก. ฮายาชิ, อัครราชทูตญี่ปุ่น, เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ณ พระที่นั่งบรมพิมาน, เชิญเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เบี้ยมาศ ขันทูลเกล้าฯ ถวายในพระนามาภิไธยสมเด็จพระเจ้ากรุงญี่ปุ่น.

ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ท่าน ก. ฮายาชิ ได้เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทอีก ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม, เชิญขวดปักดอกไม้ อันเป็นเครื่องราชบรรณาการ จากสมเด็จพระเจ้ากรุงญี่ปุ่นขึ้นถวาย.

เดนมาร์ก เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ เวลา ๔ ล.ท.

ท่าน ฟ. คราเมอร์, อัครราชทูตเดนมาร์ก, เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ณ พระที่นั่งบรมพิมาน, เชิญเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ข้าง ขันทูลเกล้าฯ ถวายในพระนามาภิไธยสมเด็จพระเจ้ากรุงเดนมาร์ก.

ฝรั่งเศส เมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ท่านแฟร์นันด์

บีลา, อัครราชทูตพิเศษแห่งรัฐบาลฝรั่งเศส

เศส, เข้าเฝ้าทูลลอองธุลีพระบาท ณ พระที่นั่งบรมพิมาน, นำขึ้นลายคราม เสฟวรัส โบราณชั้นทูลเกล้าฯ ถวายขึ้นหนึ่ง, เป็นบรรณาการจากท่านประธานาธิบดีแห่งเรปบลิกฝรั่งเศส.

เนเตรันด. ในวันที่ ๑๑ เมษายน ท่านอัครราชทูต
เนเตรันด. ได้เข้าเฝ้าทูลลอองธุลีพระบาท
ด้วย ณ พระที่นั่งบรมพิมาน, เชิญเครื่องราชอิสริยาภรณ์ สิ่ง
ขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายในพระนามาภิไธยสมเด็จพระราชินีแห่ง
เนเตรันด.

สันตปาปา เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน เวลา ๔.๓๐ ล.ท.
ท่านกงสุลแต่งตั้งอะจุติ; สมณะทูตของสันต
ปาปา, เข้าเฝ้าทูลลอองธุลีพระบาท ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม,
เชิญเครื่องราชบรรณาการขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายในพระนามสันต
ปาปากรุงโรม.

อังกฤษ ต่อมาวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ท่านสิดเนย
ป. วอเตอรุโลว, อัครราชทูตอังกฤษคนใหม่,

เข้าเฝ้าทูลลอองธุลีพระบาท ณพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท,
 เชิญเครื่องราชอิสริยาภรณ์ บ้าง ชั้นที่ ๑ ขึ้นทูลเกล้า ฯ ถวาย
 ในพระนามาภิไธยสมเด็จพระเจ้ากรุงอังกฤษ.

เบตเยียม

ในวันเดียวกันนี้ ท่าน ม.โปแลงเข้าเฝ้า
 เป็นการภายใน, เชิญเครื่องขัตติยราช
 อิศริยาภรณ์ เลโอโปลด ขึ้นทูลเกล้า ฯ ถวายในพระนาม
 อภิไธยสมเด็จพระราชาแห่งชาวเบลจ.

สารบัญ

คำถวายชัยมงคลและพระราชดำรัสตอบ
ในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก พ.ศ. ๒๔๖๘
สำหรับวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๖๘

๑	คำถวายพระพรชัยมงคลฝ่ายหน้า	หน้า ๘๘
๒	พระราชดำรัสตอบฝ่ายหน้า	หน้า ๑๐๒
๓	คำถวายพระพรชัยมงคลฝ่ายใน	หน้า ๑๐๓
๔	พระราชดำรัสตอบฝ่ายใน	หน้า ๑๐๖

สำหรับวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๖๘

๕	คำแปล คำกราบบังคมทูล ของคณะทูตานุทูต	หน้า ๑๐๗
๖	พระราชดำรัสตอบคณะทูตานุทูต	หน้า ๑๐๘

•
สำหรับวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๖๘

๗	คำถวายชัยมงคลของคณะมิชชันโรมันคาทอลิก	หน้า ๑๑๐
---	---------------------------------------	----------

๘ คำแปลคำถวายชัยมงคลของคณะเปรสบีเดีย

เรียน

หน้า ๑๑๓

๙ คำถวายชัยมงคลของพ่อค้าไทย

หน้า ๑๑๓

๑๐ คำแปลคำถวายชัยมงคลของพ่อค้าฝรั่ง

หน้า ๑๒๐

๑๑ คำแปลคำถวายชัยมงคลของพ่อค้าญี่ปุ่น

หน้า ๑๒๒

๑๒ คำถวายชัยมงคลของพ่อค้าจีน

หน้า ๑๒๓

๑๓ คำถวายชัยมงคลของพ่อค้าชาวอิสลาม

หน้า ๑๒๖

๑๔ คำแปลคำถวายชัยมงคลของพ่อค้าชาติสิกข

หน้า ๑๒๘

๑๕ คำแปลคำถวายชัยมงคลของพ่อค้าชาติฮินดู

หน้า ๑๓๐

๑๖ คำแปลคำถวายชัยมงคลของคณะดาวู้ไบฮรา

มเหหมัต

หน้า ๑๓๓

๑๗ พระราชดำรัสตอบพ่อค้าประชาชน

หน้า ๑๓๕

คำถวายพระพรชัยมงคลถวายหน้า
ในงานพระราชพิธีบรมราชาภิเษก

พ. ศ. ๒๔๖๘

สรวมชีพ ข้าพระพุทธเจ้าผู้ได้รับสกลนันทานุมัติแห่งพระ
บรมวงศานุวงศ์ กับทั้งเสนาบดีมนตรีมุข แลบรรดาเสนา
มาตย์ราชเสวกบริพาร ข้าราชการผู้ใหญ่ผู้น้อยทั่วพระราชอาณา
ประวัติ ถวายบังคมบรมรัตนราชบพิตรมหาราชย์ ขอพระราชทาน
พระบรมราชวโรกาส กราบบังคมทูลแทนบรรดาข้าทูลลออง
ธุลีพระบาททั้งหลาย ถวายพระพรชัยมงคลแด่พระบาทสมเด็จพระ
พระปรมินทรมหาประชาธิปก มหันทเดชนทีลกราบมาธิบดิ์ เทพย
ปรียมหาราชรวังศ อสัมภินพงศพีระกษัตริ บรมรัตนราชนิก
โรดม จาตุรันตบรมมหาจักรพรรดิราชสังกาศ อุกโตสุชาติสำ
ศุทธเคราะห์ณี จักรีบรมนาถ จุฬาลงกรณราชวรังกูร มหามกุฏ
วงศ์วรสุริยชัยภู ราชธรรมทศพิชอุตักฤษณินิบุณ อุดุลยภฤษญา
ภินิรรหาร . บรมพาธิการสุสาธิต ันยลัภษณวิจิตรเสภาภคยสร
พวงค์ มหาชนโนตมางคมานท สนธิมตสมันตสมาคม ขบรมราช
สมภาร ทิพยเทพาวตาร . ไพศาลเกียรติคุณอดุลยศักดิ์เดช
สรรพเทเวศปரியานุรักษ์ มงคลลัคนเนมาหวัย สุโขทัยบรมราชา

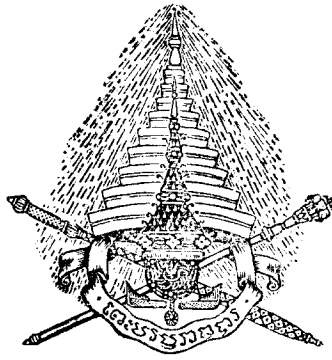
อุภินาวศิลปศึกษาเดชนาวุธวิชัยยุทธศาสตรโกศล วัฒนรรม
 พนิต สุจริตสมาจาร ภัทรภิชญาณ ประดิษฐานสุนทร ประวร
 ศาสโนปัทมภก มุลุมุขมาตยวรนายกมหาเสนานี สราชนาวี
 พยุหโยธโทยมจร บรมเชษฐโสทรสมมต เอกราชยยศสริคม
 บรมราชสมบัติ นพปฎลเสวตฉัตรชาติฉัตร ศรีรัตนปลักษณ
 มหาบรมราชาภิเษกาภิชิต์ สรรพทศทิวจิตเดโชไชย สกล
 มไหศวรยมหาสวามินทร์ มเหศวรมหินทรมหารามราชาวโรดม
 บรมนาถชาติอาชัญญาสร้อย พุทธาทิไตรรัตนสรณารักษ์ วิศิษฎ
 ศักตอัครนเรศวราชิบดี เมตตากฤณาเศีตลหฤทัย อโนปไมย
 ขุนยการ สกลไพศาลมหารัษฎราชิบดีนทร ปรมินทร์ธรรมิก
 มหาราชาธิราช บรมนาถบพิตร พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว อัน
 เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติสืบสันตติวงศ์ สมองพระองค์
 สมเด็จพระบรมเชษฐาธิราชนาถ เป็นสัปตมราชาธิราชมหา
 จักรีวงศ์ ได้ทรงรับบรมราชาภิเษก ทรงพระมहांมกุฎพร้อม
 ด้วยเครื่องราชกกุธภัณฑ์ อนันตราชูปโภคสำหรับประดับพระ
 เกียรติยศทุกสิ่งสรรพ เสด็จประทับในพระบรมมหาราชวัง
 กรุงเทพมหานครอมรัตนโกสินทร มหินทรายุชยา มาหาดิลก
 ภพนพรัตนราชธานีบุรีรมย์ อุดมราชนิเวศน์มหาสถาน อัน

เป็นหลักประเทศเกษตรสยามรัฐ โดยธรรมานวัตรขัตติยราช
ประเพณีสมบูรณ์ทุกประการ

ขออานุภาพอันเป็นประธานทั่วโลกไว้สย คือคุณพระศรี
รัตนตรัยแลเทวฤทธิ อีกทั้งอำนาจความสัตย์สุจริตในสากล
สันนิวาศ จงอภิบาลบริรักษ์สมเด็จพระบรมนาถพระบาทพระปร
มินทรมหาปราชสีปก มหันตเดชณคิลกรามาธิบดี ฯ พระปก
เกล้าเจ้าอยู่หัว ให้ทรงพระเจริญราชสวัสดิ์พิพัฒมมงคล พระ
ชนมายุยืนนาน สมบูรณ์พระวรมณะพละปฎิภาณทรงเกษมสุข
ทุกทิวาราตรี ขอให้สรรพราชกิจจานุกิจ อันมีพระราชฤทธิ
จำนงทรงสฤษดิ์ บรรลุสุผลดลประสิทธิ์สมดังพระราชประสงค์
จงทุกประการ ขอให้รุ่งเรืองพระราชฤทธิเดชากินิหารพูนเพิ่ม
พระเกียรติคุณวิบุลยยศ ปรากฏไปทุกประเทศทั่วทิศานุทิศ
ขอให้ทรงมีชัยชนะอริราชปัจจามิตรเป็นนิจันันดร ทรงปก
ครองไพร่ฟ้าประชากรเป็นจรรโลงโลกนิฤโศกนิฤภัย ได้พึง
พระบารมีทั่วไปในสยามสีมามณฑลสากลสัตบุรุษ

อนึ่ง ในมงคลโอกาสนี้พระบรมวงศานุวงศ์แลบรรดาข้าราชการ
ทั้งหลายทั้งฝ่ายทหารพลเรือน ขอถวายความสวามิภักดิ์
ไว้ในใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท สมเด็จพระบรมนาถบพิตร พระปก
เกล้าเจ้าอยู่หัว โดยสัจจาธิษฐาน จะตั้งใจเชิดชูพระเกียรติยศ

และพระบารมี ให้รุ่งเรืองร่มเย็นเป็นสุขทั่วพระราชอาณาจักร
 แม้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีหน้าที่สถานใด ก็พร้อม
 ใจกันสนองพระเดชพระคุณด้วยความสัตย์สุจริต จนเต็มกำลัง
 และความสามารถทุกประการ ขอจงทรงวางพระราชหฤทัย
 ในคำปฎิญาณดังกล่าวบังคมทูลพระกรุณามานี้เทอญ ขอเดชะ
 วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๖๘

พระราชดำรัสตอบฝ่ายหน้า

ได้ฟังคำอำนวยพรและแสดงความสวามิภักดิ์ ของท่านทั้งหลายเป็นที่จับใจนัก ของได้รับความขอบใจอย่างยิ่งทั่วกัน ฯ บันดาท่านผู้ได้รับราชการมาแต่ครั้งสมเด็จพระบรมเชษฐาธิราช ใคร่เคยอยู่ในตำแหน่งใด ๆ จงรับราชการต่อไปในตำแหน่งนั้น ๆ จะได้พร้อมกันทำนุบำรุงพระบรมพุทธศาสนา และแผ่นดินให้สมณพราหมณ์และประชาราษฎร์อยู่เย็นเป็นสุขทั่วถึงตลอดพระราชอาณาเขตต์ และพระมหากษัตริย์ในปางก่อน ย่อมพระราชทานโอกาสให้ข้าขอบขัณฑสีมาเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทได้โดยกาล ท่านทั้งหลายผู้มีหน้าที่ปฏิบัติพระราชประสงค์จะได้โอกาสเพื่อจะแจ้งเหตุการณ์นั้น ๆ โดยสดวกใจ ไม่ต้องมีผู้กราบทูลแทนตน ฯ ขอสวัสดิมงคลจงมีแก่ท่านทั้งหลายทั่วกัน เทอญ

คำถวายพระพรชัยมงคลฝ่ายใน
ในงานพระราชพิธีบรมราชาภิเษก

พ. ศ. ๒๔๖๘

สรวมชีพ ข้าพระพุทธเจ้าผู้รับฉันทานุมัติของพระบรมวงศานุวงศ์และข้าทูลลอองธุลีพระบาทฝ่ายใน ขอพระราชทานกราบบังคมทูลพระกรุณา ซึ่งความโสมนัสปรีดาปราโมช ในการที่ได้ฝ่าลออองธุลีพระบาท ได้เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติสืบสันตติวงศ์ เป็นบรมนาถที่พึงพำนักแห่งพระราชวงศ์ข้าทูลลอองธุลีพระบาท อาณาประชาราษฎร์พสกนิกรชาวไทย ได้ร่มเย็นโดยพระบรมโพธิสมภารบารมี จักทวีความสุขสมบูรณ์ แก่รัฐสีมาอาณาจักร ด้วยอำนาจพระปรีชาญาณทรงบริหาร น้อมนำไปสู่ความรุ่งเรืองโดยกาลเป็นอันดับแต่ขึ้นไป

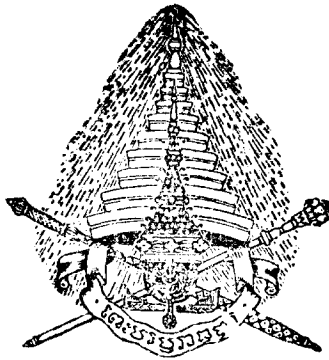
ณบัดนี้ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งพระราชพิธีบรมราชาภิเษกตามโบราณขัตติยราชประเพณี และเพลาวັນนี้ได้ดฤกัฒมหาอุดมฤกษ ทรงเฉลิมพระบรมนามาภิไธย พระมหาพิชัยมงกุฎ พระมหาเศวตฉัตรราชฉัตรรัตนราชบัลลังก์ และเฉลิมพระราชมณเฑียร ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาส ถวายอาเศียรพาทถวายสวามิภักดิ์

จงรักสุนองพระบาทยุคล ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตกตัญญู
กตเวทีเป็นนิจันมิตร สุดแต่พระราชหฤทัยประสงค์

อนึ่ง ในวาระนี้ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพนักงาน
หม่อมเจ้ารำไพพรรณี พระวรราชชายา ขึ้นเป็นสมเด็จพระ
นางเจ้า พระบรมราชินี ที่พระอัครมเหสี ยิ่งทวีความชื่นชม
โสมนัสแห่งข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย เป็นที่สมหมายในการ
ที่มาได้ประมุขแห่งเหล่าสตรีไทยในพระองค์ผู้ทรงสุนทรลักษณ์
งามทั้งพระโฉม พระมรรยาท พระเกียรติและพระคุณเป็น
อดุลยรัตนจักราชนาารี ควรเป็นที่เคารพอภิวันทนา จักเป็น
ศรีสง่าปรากฏไปทั่วดาวเมธนีดล

ขอเดชะ สัจจะวาจาอันได้กราบบังคมทูลพระกรุณามานี้
จงอวยศรีสวัสดิมงคล แด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา
ประชาธิปกมหาราชเดชนดิศกรามาธิบดี เทพยปรียมหาราช
รวีวงศ์ อัมมทินวงศ์พระกษัตริย์ บรมรัตนราชินิกโรดม จาตุรันต
บรมมหาจักรพรรดิราชสังกาศปรมินทรธรรมิกมหาราชธิราช บรม
นาถบพิตร. พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว กับทั้งสมเด็จพระนางเจ้า
รำไพพรรณีบรมราชินี ให้ทรงสถิตย์สถาพรในพระราชอิสริยยศ
พระเกียรติคุณอดุลยสมบัติ เป็นที่ปฏิบัติผูกใจทวยนิกรชน

ให้จงรักศมัคสมิสรชื่นชมในพระราชจรรยา เนกสมเด็จพะ
 ชนกาธิบดีปรียมหาราชเจ้า ปกเกล้า ฯ ให้ร่มเย็นเป็นสุข
 จิรัฏฐิติกาล ขอเทพยเจ้าทุกสถาน มีพระสยามเทวาธิราช
 เป็นอาทิ จงอภิบาลรักษาสมเด็จบรมนาถบพิตร พระเจ้า
 อยู่หัว กับทั้งสมเด็จพระบรมราชินี ให้ทรงพระสำราญนิราศ
 พันสรรพโรคาพาธภัยพิบัติอุปัทวันตราย พระราชประสงค์
 จ้านงหมายในอันจะอำนวยให้แดนหิตประโยชน์อย่างใด ๆ จง
 พลันเป็นผลสำเร็จเสร็จสมดังพระราชมนโธระกิจทุกประการ
 ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

พระราชดำรัสตอบฝ่ายใน

มีความยินดียิ่งนัก ที่พระบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการ
ฝ่ายในได้แสดงความสัตย์สุจริตและอำนวยพรให้แก่เราและสม
เด็จพระบรมราชินีด้วยวาจาอันไพเราะจับใจอย่างยิ่ง โดยมีความ
ประสงค์จะให้เป็นที่วิวัฒนาการพัฒนากลแก่เราทั้งสองในวาระนี้
ยิ่งได้ฟังคำยกย่องชมเชย สมเด็จพระบรมราชินียิ่งเพิ่มพูน
ความปิติยินดีขึ้นอีกเป็นอันมาก เพราะเป็นการตระหนักแน่
แก่ใจของเรา ว่าในการที่ได้สถาปนาหม่อมเจ้ารำไพพรรณีขึ้น
เป็นสมเด็จพระอัครมเหสีนั้น เป็นที่ต้อใจของท่านทั้งหลาย
ทั่วหน้ากัน ขอจงเชื่อเถิดว่าเราจะพยายามทำนุบำรุงพระบรม
วงศานุวงศ์และประชาราษฎร์ให้สถาพรเป็นสุขเสมอไปโดยเต็ม

กำลังและความสามารถ ขอท่านทั้งหลายจงตั้งใจทำการอันสมควรแก่หน้าที่ เมื่อมีราชการอันใดก็จะมีโอกาสที่จะบอกเหตุการณ์ในหน้าที่ตามเวลาอันควร ขอให้รักษาพระเกียรติยศพระเกียรติคุณของพระบรมราชวงศ์นี้ให้มั่นคง และจงประพฤติจรรยาอันงามของสตรีสยามตามโบราณจารีต จะได้เป็นความดีความชอบของท่านทั้งหลายปรากฏอยู่ชั่วกาลนาน ขออำนาจพรให้ท่านทั้งหลายเจริญด้วยอายุ วรรณะ สุขะ พละทุกประการ เทอญ

คำแปล คำกราบบังคมทูล ของคณะทูตานุทูต

ขอเดชะ

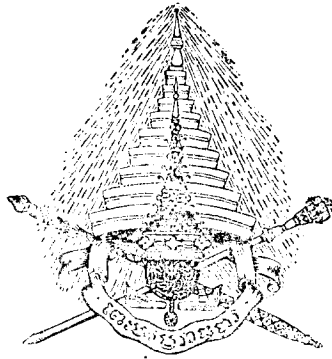
ข้าพระพุทธเจ้าคณะทูตานุทูตและกงสุลทั้งหลาย ขอพระราชทานกราบบังคมทูล ถวายพระพรชัยด้วยน้ำใจจริงและด้วยความเคารพแต่ใต้ฝ่าละอองพระบาท ในสุภมงคลวารแห่งพระบรมราชาภิเษก

ใต้ฝ่าละอองพระบาทได้เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ สืบพระบรมสันตติวงศ์ ในขณะที่ความเกี่ยวพันในระหว่างรัฐบาลของพระองค์และรัฐบาลต่าง ๆ ซึ่งข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายได้รับ

เกียรติยศมาเป็นผู้แทนนั้น กำลังสนิสนมอย่างยิ่ง และข้า
พระพุทธเจ้าทั้งหลายหวังล่องนำด้วยความเชื่อมั่นได้ ในการที่จะ
บำรุงรักษาแลกระทำให้ความสัมพันธ์นี้แน่นหนายิ่งขึ้น

ถึงแม้ในกรุงสยาม ดุจแห่งอื่นๆ ย่อมมีปัญหาใหม่ๆ และ
ยากลำบากที่ต้องประสบก็ดี แต่พวกข้าพระพุทธเจ้าไม่มีความ
สงสัยเลย เชื่อว่าคงจะแก้ไขให้สำเร็จได้โดยทำนองที่จะเป็น
ผลดีแก่ความเจริญและรุ่งเรืองของบ้านเมือง

พวกข้าพระพุทธเจ้าขอพระราชทานพระราชวโรกาสกราบ
บังคมทูลความหวังใจอันแรงกล้า ขอให้ใต้ฝ่าละอองพระบาท
และ สมเด็จพระบรมราชินีได้ทรงพระเจริญสุขสำราญอีกนานปี
เพื่อเป็นประมุขทูลกรุงกรุงสยาม ขอเดชะ

พระราชดำรัสตอบคณะทูตานุทูต
ในงานพระราชพิธีบรมราชาภิเษก

พ. ศ. ๒๔๖๘

ท่านราชทูต

คำอวยพรอันเต็มไปด้วยไมตรีจิตต์ซึ่งท่านกล่าวในนามแห่ง
คณะทูตานุทูตและกงสุลทั้งหลาย ในวาระบรมราชาภิเษกของ
ข้าพเจ้านี้จับใจข้าพเจ้าอย่างยิ่ง

ข้าพเจ้าปีติยินดีที่ได้ยินท่านอ้างอิงถึงความเกี่ยวพันอันสนิท
สนมซึ่งมีอยู่ในระหว่างบ้านเมืองของเราทั้งสองฝ่าย และ
ข้าพเจ้าอาจยืนยันแก่ท่านได้ว่า ข้าพเจ้าจะพยายามโดยเต็ม
กำลังที่สามารถจะทำได้ เพื่อที่จะบำรุงรักษาความสัมพันธ์อัน
สนิทนั้น

ท่านกล่าวถูกแล้วว่า ฝ่ายเรามีปัญหายากลำบากบางอย่าง ซึ่งจำเป็นต้องแก้ไข แต่เราเชื่อมั่นว่าจะแก้ไขได้สำเร็จ และ ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้เห็นว่าความเชื่อมั่นของฝ่ายเรา ท่าน มีความเห็นร่วมด้วย ข้าพเจ้านิยมชมชื่นในอัยาศัยไมตรีของท่านอย่างจริงใจ อัยาศัยไมตรีนี้จะเปนอุปการะส่งเสริมน้ำใจของฝ่ายเราอย่างสำคัญ

ข้าพเจ้าขอบใจท่านด้วยความจริงใจ ในการที่ท่านได้แสดงไมตรีจิตต์แต่สมัยเด็จพระบรมราชินีและตัวข้าพเจ้าเอง และข้าพเจ้าใคร่จะสนองพรของท่านทั้งหลาย ขอให้ท่านได้ประสบความสำเร็จสมบูรณ์ และขอให้ประเทศซึ่งท่านมาเป็นผู้แทนอยู่ ด้วยความสามารถพระราชสำนักนี้จงประสบความสำเร็จรุ่งเรืองชั่วกาลนาน เทอญ

คำกราบบังคมทูลถวายชัยมงคล
ในนามแห่งมิชซังโรมันคาทอลิก

ทูลเกล้า ฯ ถวาย พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา
ประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

ด้วยในอภิลักจิตสมัยมหามงคลสมัยแห่งพระราชพิธีบรมราชาภิเษกนี้ ข้าพระพุทธเจ้าในนามแห่งมิชชันโรมันคาทอลิกผู้ได้มาตั้งการบำรุงกุศลกิจและศาสนกิจในสยามรัฐสีมาราชอาณาจักรเขตต์โดยร่มเย็นเป็นสันติสุข ขอรับพระราชทานพระบรมราชวโรกาสรมน้ำจิตต์อันผ่องใส ซึ่งเต็มไปด้วยกตัญญูกตเวทีแสดงความจงรักภักดีปรีดาปรโมทย์ ในการที่พระองค์เสด็จดำรงราชัยเปนมหาประมุขแห่งชาติสยามสืบพระราชสันตติวงศ์ต่อไป

อันว่าราชประเพณีการเสด็จขึ้นเถลิงถวัลยราชสมบัติบรมราชาภิเษกแห่งพระราชาธิบดีประเทศใด ก็ย่อมนำมาซึ่งความปรีดาปรโมทย์แก่ประชาชนพลเมืองในประเทศนั้นเป็นธรรมดา แต่การบรมราชาภิเษกแห่งสมเด็จพระราชาธิบดีในสยามประเทศนี้ ย็นำมาซึ่งความปลาบปลื้มปรีดาปรโมทย์อันใหญ่หลวงของอาณาประชาราษฎร์ทั้งปวงทุกถ้วนหน้า ด้วยว่าประเพณีนิยมของชาวชนพลเมืองสยามแต่ดึกดำบรรพ์ลงมาจนทุกวันนี้ มีจำเพาะแต่ต่างคนต่างมีความเกรงขามต่อพระบารมีแห่งพระเจ้าแผ่นดินเท่านั้น ต่างยังพากันนิยมนับถือ มีความจงรักภักดีต่อเบื้องพระยุคลบาทอย่างล้นพ้น เพราะราชประเพณีสยามแต่ไหน ๆ มาพระมหากษัตริย์ย่อมทรงดำเนินทางรัฐประศาสน

บ้ายโดยมีรัฐธรรมนูญ มีพระหฤทัยอ่อนโยนเยือกเย็นเป็นไปด้วย
พระมหากรุณาธิคุณในประชาชนทั่วหน้า ตลอดทั่ววิเทสภน
ที่เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิ์ดาภิเษกในบุตร์

แม้แต่แรกที่พระองค์เสด็จขึ้นเถลิงถวัลยราชสมบัติ ก็ได้
ดำเนินพระราชกรณียกิจ แสดงให้เห็นปรากฏชัดว่า มุ่งพระทัย
จะเจริญความรอยยุคลบาทแห่งสมเด็จพระราชาธิบดีพระองค์ก่อน
มีสมเด็จพระบรมชนกนาถสืบปรมหาราชของไทยเป็นอาทิ พระ
ราชกรณียกิจของพระองค์ขึ้นเป็นพระคุณสมบัติให้เห็นพระหฤทัย
อันกว้างขวางของพระองค์ ว่าไพบูลย์พูนเปี่ยมไปด้วยพระปรีชา
ญาณอันสุขุมคัมภีรภาพ และประกอบไปด้วยเมตตากุณา
ในหมู่ประชาราษฎร์เป็นยอดเยี่ยม เพราะฉะนั้นในโอกาสแห่ง
ศุภวารดิถี พระราชพิธีบรมราชาภิเษกนี้ ประชาชนพลเมือง
ทุกถ้วนหน้า ต่างจึงพากันมีจิตต์ปรีดาโสมนัสนิยมนมชั้นอยู่
พร้อมกัน น้อมกายถวายชีวิตไว้ในใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท
แซ่ซ้องร้องประกาศถวายพระพรชัยมงคล ขอให้พระองค์
เสด็จสถิตย์ในราชย์ยืนยาวนาน ทรงสำราญพระราชหฤทัย
ทุกทิวาราตรี เพื่อความสิริมงคลสวัสดิ์แก่ประเทศสยามและ
พสกนิกรทั้งปวง

ส่วนมิชซังโรมันกาทอลิก ซึ่งข้าพระพุทธเจ้าเป็นผู้รับภาระ
ในโอกาสอันประเสริฐนี้ ก็อ่อนวอนขอพรแด่พระผู้เป็นเจ้า
แห่งสากลโลก ขอจงได้ทรงโปรดประสิทธิ์ประสาทพระพรที่
กราบบังคมทูลพระกรุณามานี้ ให้มีผลสำเร็จทุกประการ พระ
องค์มีพระราชประสงค์สิ่งใด ขอพระผู้เป็นเจ้าทรงโปรดให้ได้
ทรงรับเต็มเปี่ยมบริบูรณ์ โดยสมควรแก่ตำแหน่งสมเด็จพระ
ราชาธิบดีขัฎยมหาราช อันปรากฏพระเกียรติยศพระเกียรติคุณ
ในกาลก่อน

ขอพระองค์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม รับ
คำถวายพระพรชัยมงคลอันซื่อสัตย์สุจริตของข้าพระพุทธเจ้า ใน
นามของมิชซังโรมันกาทอลิกในเมืองไทยนี้ด้วยเทอญ

การจะควรประการใด แล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้า
โปรดกระหม่อม ขอเดชะ

คำกราบบังคมทูลของคณะเปรสบีเตียเรียน

ขอเดชะฝ่าล่องธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม

ในโอกาสพระราชพิธีบรมราชาภิเษกของใต้ฝ่าล่องธุลีพระ
บาท ข้าพระพุทธเจ้าคณะอเมริกกันเปรสบีเตียเรียน มิสซัน

มีความปิติเป้นล้นเกล้า ๆ ขอกราบบังคมทูลพระกรุณาถวาย
 พระพรชัยมงคลแด่ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ในมหามงคลสมัย
 เช่นนี้ เป็นหน้าที่แห่งคณะข้าพระพุทธเจ้าที่จะแสดงความกตัญญู
 รู้สึกรักในพระมหากษัตริย์คุณ โดยรำลึกถึงอภัยาศัยไมตรีและ
 ความปรานีประนอม ซึ่งรัฐบาลของใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท
 ได้แสดงแก่คณะของข้าพระพุทธเจ้า อีกทั้งความสันติสุข ความ
 ปราศภัย และอิสรภาพ ซึ่งข้าพระพุทธเจ้าพึงประสพไม่ว่า
 ณที่ใด ๆ ในขณะเมื่อประกอบกิจกรณีย์เป็นเวลาล่วงมาประมาณ
 เกือบถึงสหัสวรรษกาล

ความเจริญยิ่งของชาติไทยในยุคนี้เป็นตำนานอันสำคัญส่วน
 หนึ่งแห่งประวัติศาสตร์ เป็นเอกสิทธิ์ของคณะข้าพระพุทธเจ้า
 ที่ได้มาสังเกตเห็นด้วยตาตนเอง ว่าแม้สรรพอำนาจใด ๆ ใน
 โลก ซึ่งมีอยู่เป็นประจำสำหรับปัจจุบันสมัย จะได้มากล้ากลาย
 ก็ดี ชาติไทยก็ยังสามารถที่จะดัดแปลงตนให้ดำรงคงทนอยู่
 ได้ด้วยดี โดยเลือกต้อนรับเอาแต่สิ่งที่จะพึงบังเกิดเป็นคุณ
 ประโยชน์แก่ชาติดังนี้

ดูเหมือนว่าไม่เคยปรากฏมาในประวัติศาสตร์เลยแม้แต่ครั้ง
 คราวเดียว ที่โอกาสได้อำนวยให้ประมุขผู้ปรีชา ได้กระทำ
 หน้าที่ดียิ่งกว่าครานี้ ข้าพระพุทธเจ้าหาญกล่าวได้ว่า สำหรับความ

จริงข้อนี้ ได้ฝ่าล่องรูถ้ำพระบาทควรจะได้ทรงรับความปรีดา
 ปราโมทย์บันเทิงใจ ซึ่งบุคคลทั้งหลายจะพึงน้อมเกล้า ๆ ถวาย
 ใคร ๆ ก็ย่อมทราบเกล้า ๆ อยู่ทั่ว ๆ ไป ว่าประชาชนนิกร
 ของใต้ฝ่าล่องรูถ้ำพระบาท ท้าวพระราชอาณาจักร เมื่อมอง
 ดูการในอนาคตกาล ย่อมเต็มเปี่ยมด้วยความหวัง และการ
 ที่ใต้ฝ่าล่องรูถ้ำพระบาทได้เสด็จขึ้นเถลิงถวัลยราชสมบัติครั้ง
 ประชาชนชาวสยามทุกชั้นทุกประเภทย่อมรู้สึกมีความสวามิภักดิ์
 จงรักโดยแท้จริงอยู่ทั่วหน้า

ความรู้สึกแห่งประชาชนชาติไทยดังกล่าวมาแล้ว คณะ
 ของข้าพระพุทธเจ้าใคร่จะมีส่วนร่วมอยู่ด้วยโดยจริงใจ คณะ
 ข้าพระพุทธเจ้านับยิ่งนักที่ได้มีโอกาสอันสำคัญเช่นครั้งนี้ เพื่อ
 แสดงความจงรักภักดีและความตั้งใจดี ทั้งความปรารถนาอัน
 สำคัญยิ่ง ที่จะประกอบการสาธารณประโยชน์ให้แก่ประชาชน
 ชาวสยามยิ่งขึ้นเสมอ และความหวังอันแน่วแน่ถึงอนาคตกาล
 แห่งประเทศสยาม

สิทธิที่จะได้กระทำหน้าที่ของตน และประกอบกิจการ
 สาธารณประโยชน์นั้น ไม่ต้องสงสัยเลย ย่อมเป็นกรณีอัน
 สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งในชีวิตของคนเรา เหล่าข้าพระพุทธเจ้า
 ทั้งหลายขอน้อมเกล้า ๆ ถวายอาเศียรพาทด้วยความยินดีปรีดา

ในอันที่สิทธิติงกราบบังคมทูลมานี้ได้ตกมาเป็นของใต้ฝ่าลออง
ธุลีพระบาทอย่างมโหฬาร

ข้าพระพุทธเจ้าขอพระราชทานถวายความปณิธาน อีกต่อไป
ว่า ในเมื่อทรงพระราชนิพนธ์ทรงพระราชนิพนธ์อันสูงศักดิ์ของใต้ฝ่า
ลอองธุลีพระบาททั้งสองพระองค์ ของทรงพระเกษมสุขนามัย
และพระชนมียั่งยืนนาน อีกทั้งเมื่อเวลาว่างพระราชกิจทรงสถิต
อยู่ภายในพระราชารโหฐาน ของทรงพระราชสำราญเป็นที่
เบิกบานพระราชหฤทัยเทอญ

คณะสอนศาสนาอเมริกันเมื่อได้มาอยู่ร่วมกับคนไทยก็ได้
เกิดความพอใจรักใคร่คนไทยมานานแล้ว ข้าพระพุทธเจ้าจึง
ขอแสดงความนอบนบเคารพนับถืออันจริงใจแก่ชาติไทยทั้งหมด
ตั้งแต่พระบรมราชวงศ์เป็นต้นตลอดลงไป และขอมีส่วน
ร่วมความรื่นเริงบันเทิงใจ อันย่อมมีเป็นธรรมดาในโอกาส
พระราชพิธีบรมราชาภิเษกใต้ฝ่าลอองธุลีพระบาทขึ้นเป็นเอก
อัครมหากษัตริราชเจ้าแห่งราชอาณาจักรสยาม

เมื่อข้าพระพุทธเจ้าได้มารับความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่อยู่ในประ
เทศสยามเป็นอันดี จนได้มีโอกาสอย่างสะดวกที่สุดที่จะประกอบ
กิจการอันเป็นมูลฐานให้ข้าพระพุทธเจ้าเข้ามา อยู่ในประเทศนี้
เช่นนี้ จึงเป็นอันสุดวิสัยสำหรับข้าพระพุทธเจ้าในฐานะที่เป็น

คณะสงฆ์สาสนา ที่จะไม่เอาใจใส่สวดส้องในความเจริญก้าวหน้าแห่งรัชสมัยของใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทด้วยความตั้งอย่างไม่รู้จักยับยั้งหย่อน จักเป็นความปดืธานต่อพระผู้เป็นเจ้าของข้าพระพุทธเจ้าเป็นเนืองนิตย์ ที่จะคลบบรรดาลัยให้รัชกาลนี้เป็นกาลสัตตยญาณแห่งความเจริญรุ่งเรืองภายในประเทศในภณียที่จะนำมาซึ่งความดีความงามแห่งชีวิต ทั้งเป็นเครื่องหมายแห่งความเจริญในทางสัมพันธ์กับนานาประเทศ โดยน้อมไปโดยแรงกล้าเป็นนิตย์ ในอันจะปฏิบัติกิจการต่อกันโดยยุติธรรมในทางสันติสุข สัมพันธไมตรี และร่วมความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในการที่จะทรงพระราชทานพระบรมราชานุเคราะห์แก่กิจภณียเหล่านี้ ขอให้ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทพึงพลเพิ่มด้วยพระบรมราชกฤษฎีกาณินหารยิ่ง ๆ ขึ้นเทอญ

คำถวายชัยมงคลของพวกพ่อค้าไทย

ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม.

ข้าพระพุทธเจ้า เหล่าพ่อค้าไทย ขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาส กราบบังคมทูลพระกรุณา ทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท

ด้วยข้าพระพุทธเจ้ามีความยินดีเป็นอันเกล้า ฯ ซึ่งใต้ฝ่า
 ลูกรองฐ์พระบาทได้เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ บรมราชาภิเษก
 แล้วโดยสวัสดิภาพ แลเป็นมาด้วยทรงรับรัชทายาท ตั้งตาม
 พระราชประเพณีนิยมประกอบตามกฎมณเฑียรบาลที่ได้ตราขึ้น
 เป็นพระองค์ปฐมยิ่งด้วยพระบรมราชกฤดาภินิหาร ทั้งปรากฏ
 ที่ได้ทรงตั้งพระราชหฤทัยจัดการภายในภายนอกอยู่เป็นเอนก
 ประการ ให้เพิ่มพูนความเป็นมงคลเจริญแก่ประเทศสยามสืบไป

เกล้าข้าพระพุทธเจ้าผู้เป็นข้าแผ่นดิน กงตั้งใจสวามิภักดิ์
 มอบกายถวายชีวิตอยู่ในใต้ฝ่าล่องธวัชพระบาท ระฤกถึงพระ
 เเดชพระคุณประจำเกล้า ฯ คงรู้สึกถึงความดำรงตระกูลเป็นไทย
 อยู่ได้ เพราะพระบรมราชวงศ์จักรีสถิตย์อยู่ เหนือเกล้า ฯ ได้
 เป็น อิศราชาติมีพระพุทธศาสนาเป็นหลักธรรมให้ความถาวรสืบ
 แต่ปฐมรัชกาลมาจนถึงบัดนี้ เป็นเวลาถึง ๑๔๔ ปี รวม ๗
 รัชกาล ได้แผ่ความสัมพันธกับนานาประเทศยิ่งขึ้นตลอดจน
 การเปลี่ยนแปลงรัชกาลในครั้งนี้ เป็นมาด้วยความเป็นปรกติ
 ภาพ ทั้งใต้พระราชวงศ์ชั้นสูงร่วมพระราชหฤทัยช่วยทรงพระ
 วิจารณ์จัดการการบ้านเมืองเป็นพิเศษ เช่นความขาดแคลนที่
 พึ่งประสพอยู่แล้วเพื่อให้บรรเทาเสื่อมสูญเป็นต้น ย่อมเป็น
 มงคลเจริญแก่ประเทศสยามด้วย

การค้าขายสำหรับเหล่าข้าพระพุทธเจ้า แม้จะยังมีคณะแต่น้อยเพราะพึ่งจะได้รู้จักกัน เพิ่มความปรารถนาแสวงหาผลในทางนี้ ให้ได้เป็นลำดับทั่วโลกทรัพย์อีกชั้นหนึ่ง แต่มันด้วยพระบารมีปกเกล้า ๆ เป็นที่พึ่ง อยู่ในทางที่คงโปรดให้ได้มีการช่วยเหลือเกื้อกูลมา แลยังด้วยภายหลังนี้ ย่อมปรากฏกันถึงต่างได้คำนึงอยู่อีกมาก ซึ่งเห็นความจำเป็นที่จะต้องประกอบการค้าขายเป็นส่วนสำคัญอยู่ด้วยกัน ทั้งนี้ย่อมอยู่ในทางเป็นมงคลเจริญแก่ประเทศสยามน

ความเป็นมงคลเจริญแล้วทั้งนี้ แลด้วยวันนี้อยู่ในวันมงคลพระราชพิธีบรมราชาภิเษก พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้เหล่าข้าพระพุทธเจ้าได้มีโอกาสมาเฝ้า ยังมีความยินดีหาที่เปรียบมิได้ เพราะรู้สึกในพระมหากรุณาธิคุณ ได้เป็นมงคลเจริญใจแก่เหล่าข้าพระพุทธเจ้าณบัดนี้อีกชั้นหนึ่ง จึงพร้อมกันตั้งจิตต่อธิษฐานถวายพระพรชัย เถลิงพระราชสิริสวัสดิ์พิพัฒน์มงคล สรรวมคุณพระศรีรัตนไตรย์เทวธิดาราชบริบาลบันดาลสนอง

ขอให้พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว แลสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี ซึ่งสมบูรณโดยพระสุขุมลชาติราชอุภัยวงศ์ทั้งสอง

พระองค์ เป็นที่นิยมเคารพทั่วกันเป็นอย่างยิ่งแล้ว ทรงพระ
 เจริญด้วยจตุพิชพรหมงคลเป็นอาภิสถิตยเสถียรในพระมหาเศวต
 นัฏฐ์ ดำรงสยามรัฐไพศาลสมบุรณ์ บำรุงสรรพาดุรศรัตรกษัย
 พระบรมราชประสงค์ใดจงเสร็จสม พระบรมราชวงศ์จักรีคง
 เป็นที่นิยมตรึงสยามไทท ประดุจสุเมรุไกรตรึงอยู่คั่นฟ้า
 ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ
 ข้าพระพุทธเจ้า เหล่าพ่อค้าไทย

คำกราบบังคมทูลของพ่อค้าฝรั่ง

ขอเดชะฝ่าล่องธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม

ในโอกาสจิตสมัยพระราชพิธีบรมราชาภิเษกของใต้ฝ่าล่อง
 ธุลีพระบาท ข้าพระพุทธเจ้าขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาส
 กราบบังคมทูลพระกรุณา ถวายพระพรชัยมงคลด้วยความจริง
 ใจ และความเคารพอย่างสูงสุด ข้าพระพุทธเจ้ายังหาได้ลืม
 ไม่เลย ว่าการได้ล่วงเลยมาแล้วกว่าสี่ร้อยปีตั้งแต่ชนชาติยุโรป
 ได้ทำการค้าขายติดต่อกับประเทศสยามมา ข้าพระพุทธเจ้ารู้สึก
 ภูมิใจในการสัมพันธ์ไมตรีอันมีมาแต่ประวัติการณ์ยิ่งนัก ซึ่ง

สามารถเป็นไปได้เช่นนี้ก็เพราะพระบรมราชาบายอันสุขุมคัมภีรภาพของพระราชูปถัมภ์แห่งประเทศสยามเป็นลำดับสืบมา โดยที่ข้าพระพุทธเจ้าได้เข้ามาอาศัยพระบรมโพธิสมภารอยู่ จึงวันเสียมิได้ที่จะรู้เห็นตระหนักแนในกิจการที่ประเทศสยามได้กระทำสำเร็จลุล่วงมาในสมัยปัจจุบันนี้ อีกทั้งความสำเร็จซึ่งกิจการต่างๆ ของประเทศได้เปลี่ยนแปลงดำเนินตามแผนปัจจุบัน และระเบียบการปกครองบังคับบัญชาที่ได้ดัดแปลงเข้าหาความต้องการแห่งสมัย กล่าวโดยสังเขป ได้ฝ่าล่องรู้ฝ่าพาได้เสด็จขึ้นสืบราชสวริย์แห่งรัฐสีมาอาณาจักรอันสง่างามและอุดมด้วยพืชพันธุ์ธัญญาหาร ในกาลสมัยอันจะเป็นสำคัญอยู่ส่วนหนึ่งแห่งประวัติการ ด้วยเหตุว่าสัญญาทางพระราชไมตรีที่ได้ทำขึ้นใหม่กับนานาประเทศนั้น คงจะวันเสียมิได้เป็นอันขาดที่จะเป็นเครื่องหมายอันสำคัญแห่งความก้าวหน้าของชาติไทย สมเด็จพระบรมชนกนาถผู้ทรงพระเกียรติคุณอันรุ่งเรืองยิ่งของใต้ฝ่าล่องรู้ฝ่าพา แม้ในเวลาที่พระองค์ทรงรับรองโดยเปิดเผยอยู่ว่า พ่อค้าชาวต่างประเทศเป็นผู้ริเริ่มกระทำการพาณิชย์ในประเทศสยามก่อนผู้อื่นก็ดี พระองค์ก็ทรงตั้งพระราชหฤทัยอยู่เสมอที่จะได้เห็นประชาชนของพระองค์กระทำการค้าขายเป็นส่วนสำคัญยิ่งๆ ขึ้นเสมอ ความหวังในข้อนี้ก็ไฉน

กล่าวยิ่งขึ้นแต่นั้นมาเป็นธรรมดา ขอให้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ทรง
ทรงมนั้พระราชหฤทัยเถิดว่า ความก้ำวหน้แห่งชาติไทยในข้อ
นี้หรือแม่ในทางอื่น จะได้รับความไม่คล้จิตตอย่เต็มเปี่ยม
แห่งพาดิश्य์ต่างประเทศ ซึ่งข้าพระพุทธเจ้าได้เข้ามาเป็นผู้
แทนอยู่ในประเทศนี้ โดยที่ข้าพระพุทธเจ้าเชื่อแน้ด้วยเกล้า
ทวยกระหม่อมว่า ความสัมพันธ์ไมตรีอันมีมาช้านานระหว่าง
รัฐบาลของประเทศนี้กับหมู่พ่อค่านานาชาติคงจะไม่มีเวลาร้าวราน
แตกแยกจากกันได้โดยแท้

ข้าพระพุทธเจ้าขออธิษฐานให้ ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาททรง
พระเกษมสำราญปราศจากสรรพโรคาพาธ กอปรด้วยพระพล
านุภาพที่จะทรงนำประชาชนนิกรของใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ไป
สู่ความเจริญรุ่งเรืองสันติสุข และขอให้รัชกาลของใต้ฝ่าละออง
ธุลีพระบาทนำมาซึ่งเกษมสุขสำราญและความเจริญมั่งคั่งแห่งชาติ
ไทย เทอญ

คำกราบบังคมทูลของพ่อค้าญี่ปุ่น

ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาทปกิเกล้าปกกระหม่อม

ในนามแห่งชนนิกรชาวญี่ปุ่นในประเทศสยาม ข้าพระพุทธ
เจ้ารู้สึกในเกียรติยศ ที่จะกราบบังคมทูลพระกรุณาถวายพระ

พรชัยมงคลแต่ได้ฝ่าล่องธูลีพระบาท ในโอกาสพระราชพิธี
บรมราชาภิเษกนี้

ควรมิควรแล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้า ฟู่สะตะโร อุยกิ

นายกสมาคมญี่ปุ่นในประเทศสยาม

คำถวายชัยมงคลของพวกพ่อค้าจีน

ขอเดชะฝ่าล่องธูลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้าเหล่าพ่อค้าจีน ขอพระราชทานพระราชวโร
กาส กราบบังคมทูลพระกรุณา ทราบฝ่าล่องธูลีพระบาท

ด้วยในกาลอันเป็นมงคลวาร งานพระราชพิธีบรมราชา
ภิเษกแม่เหล่าข้าพระพุทธเจ้าจะเป็นจีนโดยกำเนิดสืบตระกูลมา
แต่ต่างดาวแต่ได้มาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร สืบตระกูลอยู่ใน
พระราชอาณาเขตหลายชั่วรัชกาลในพระบรมราชจักรีวงศ์ จน
ถึงรัชกาลแห่งได้ฝ่าล่องธูลีพระบาท คงระฤกถึงพระเดชพระ
คุณประจำเกล้า ๆ มีความยินดีเป็นล้นเกล้า ๆ ซึ่งได้ฝ่าล่องธูลี
พระบาท ได้เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ บรมราชาภิเษกแล้ว
พร้อมด้วยพระวรราชชายา ได้ดำรงพระราชอิศริยยศศักดิ์ สมเด็จพระ

พระบรมราชินี โดยสมควรแก่เกียรติราชประเพณีเป็นที่เคารพ
นิยมในพระบรมราชตระกูลอยู่ทั่วกันทั้งสองพระองค์

ความรู้สึกในพระปรีชาสามารถ แลด้วยความเคารพนิยม
ในใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ซึ่งได้เคยทรงศึกษาชั้นสูงมาในสำนัก
อารยประเทศ ไม่แต่ทรงรับราชการฝ่ายทหารมาก่อน เคยทรง
รักษาราชการทั่วไปในบางคราวแทนพระบาทสมเด็จพระบรมเช
ษฐาธิราชมาแล้วนั้นได้เป็นมาด้วยดี ย่อมเป็นผลให้ประจักษ์อยู่
จนได้ทรงสำเร็จราชการในกาลที่เปลี่ยนรัชกาลมานี้ ยิ่งทวีความ
มั่นหมายที่ประเทศสยามจะได้ดำเนินไปในทางเจริญสวัสดิภาพ
ยิ่งขึ้น โดยสมควรแก่ยุคอีกด้วย

ความรู้สึกทั้งนี้ ย่อมตลอดถึงชาวต่างประเทศได้ฟังปรารภ
ในใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ซึ่งได้ทรงปกครองประเทศสยามมา
แล้วนั้นต่างได้ถวายความเคารพนิยมพร้อมเพรียง เฉลิมพระ
เกียรติปรากฏทั่วไป

ยังความรู้สึกอีกชั้นหนึ่ง ซึ่งปรากฏถึงใต้ฝ่าละอองธุลีพระ
บาทได้ทรงตั้งสัตยาธิษฐาน ตั้งพระราชหฤทัยดำรงทศพิธราช
ธรรมจักรวรรดิวัตรจรรยาเป็นต้น ย่อมนำมาซึ่งความพึงพอใจ
อีกมากด้วยกัน คงหวังในพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ เป็นที่พึง
พร้อมสรรพ ตลอดถึงการค้าขายให้ ได้แผ่ไพศาลสมบูรณ์ ทั้ง

ปรากฏมาแล้วแก่เหล่าข้าพระพุทธเจ้าแลชาวประเทศอื่นได้มา
ฟังพยานก็ไปมาค้าขายได้โดยสะดวกเป็นลำดับมา

ในโอกาสที่เหล่าข้าพระพุทธเจ้าได้มาเฝ้าละดับนี้ เป็น
พระมหากรุณาธิคุณที่โปรดเกล้า ฯ อีกด้วย ยิ่งเบิกบานใจทั่ว
หน้ากันอธิษฐานจ้านงปองถวายพระพรชัย เถลิงพระราชสิริ
สวัสดิ์พิพัฒน์มงคล

สรวมสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประสิทธิ์สนองพระบาทสมเด็จพระปร
มินทรมหาปราชชิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว พร้อมด้วย
สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี ทรงพระเจริญ
พระชนมายุ วัฒนะ สุขะ พละ สมบูรณ์ประไพ สถิตยเสถียร
ในเศวตรฉัตรรัตนมโหสิวรยราชสมบัติ ปกฤษฎีมาวิบูลย์ผล
สถาพร ขจรพระเกียรติเกริกไกร บำราศสรรพอู่ทวยสัตย์
พินาศ เถลิงพระบรมราชจักรีวงศ์ ดำรงสยามประเทศอยู่ด้วย
ความเป็นเอกราชคู่ฟ้าดิน เป็นที่พึ่งอันประเสริฐทั้งภายในแล
ภายนอกทุกประการ

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

ข้าพระพุทธเจ้า เหล่าพ่อค้าจีน

พระนคร กรุงเทพฯ ฯ

วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๘

คำถวายพระพรชัยของพวกอิสลาม

ขอเดชะฝ่าล่องรู้ลี้พระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้าผู้ได้รับฉันทานุมัติจากบรรดาพวแกกอิสลาม
คณะสุหนี่ศาสนิกชนพ้อคำ ซึ่งได้พร้อมกันมาคอยเฝ้าทูลลออง
รู้ลี้พระบาทอยู่ณที่นี้ ขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาส
กราบบังคมทูลพระกรุณาทรงทราบใต้ฝ่าล่องรู้ลี้พระบาท พระ
ราชอาญาไม่พินเกล้า ฯ

ด้วยข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายมีความปีติโสมนัสเป็นล้นเกล้า ฯ
ที่ได้ฝ่าล่องรู้ลี้พระบาทได้พระราชทานพระบรมราชวโรกาส แก่
ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายได้เฝ้าทูลลอองรู้ลี้พระบาท เพื่อถวาย
พระพรชัยในมหามงคลสมัยบรมราชาภิเษกสมโภชนี้ บ่อมเป็น
ที่ประจักษ์พระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นเกล้า ฯ หาที่เปรียบมิได้

ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายขอพระราชทานกราบบังคมทูลพระ
กรุณาทราบใต้ฝ่าล่องรู้ลี้พระบาทด้วยความจริงใจว่า บรรดา
พวกข้าพระพุทธเจ้าเหล่าอิสลามศาสนิกชน ที่ได้เข้ามาฟัง
พระบรมโพธิสมภาร ประกอบการคำขายเลี้ยงชีพอยู่ในพระ
ราชอาณาจักรสยามนี้ ตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระราชโอรส
ทุก ๆ รัชกาล ตลอดมาถึงรัชกาลปัจจุบันนี้ ล้วนแต่ได้มี

พระมหากษัตริย์ทรงทรมานให้พวกราชปุโรหิตเจ้าทั้งหลาย
ได้ประกอบกรรมชดช้อยและกระทำการกิจตามลัทธิศาสนาไม่ขัดข้อง
ได้มีโศกสมมัยถึงกัณฑ์ปกเกล้าอยู่ในพระราชอาณาจักรสยามนี้
โดยความร่มเย็นเป็นสุขสำราญอยู่ทุกเมื่อ ทั้งนี้ก็โดยพระมหา
กรุณาธิคุณและพระมหากรุณาธิคุณ สักตามภาพของใต้ฟ้า
ลือลือพระบาททรงไว้ซึ่งศัพทราชาธรรมปกเกล้า ข้าพระ
พุทธเจ้าทั้งหลายมีใจเบิกบานรู้สึกพระมหากษัตริย์ และ
ความจงรักภักดีในใต้ฝ่าลอองธุลีพระบาทอยู่เนืองนิตย์ เพราะ
ฉนั้นข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายที่ได้มีโอกาสมานเฝ้าและทูลเกล้า
โอกาสเฝ้าทูลลอองธุลีพระบาทครั้งนี้ พร้อมใจกันขอพระ
ราชทานอวเชษฐพระพรชัยแด่ใต้ฝ่าลอองธุลีพระบาท ในวโรกาส
มหามงคลสมัยบรมราชาภิเษกสมโภชนี้

ขออาราธนาอัครเทพเจ้าผู้ทรงไว้ซึ่งสรรพคุณในสากลโลก
จงบันดาลความสุखสิริสวัสดิ์พัฒนามงคลให้ใต้ฝ่าลอองธุลีพระ
บาทเสวยราชย์สรวรรษาธิปัตติ ปราศจากปวงภัยอุภัยทวารโศกนตราย
มีพระราชหฤทัยเบิกบานด้วยอัญญวิมุตย์ผล ทรงพระเจริญด้วย
อิศริยยศ มริยวาระศ ทรงสมบุรณ์ด้วยพิพิศุสงฆาร พุทธ
มณีนพนา มีพระบรมเดชานุภาพแผ่ไพศาลไปทั่วทิศานุทิศ

ราชบัณฑิตยสถานด้วยพระราชกฤษฎีกาในการศึกษานานภาพเรื่อง
โรจนอยู่ทุกทิวารตรีกาล

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอเดชะ

กรุงเทพมหานคร

วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๘

คำกราบบังคมทูลของพ่อค้าชาติศึกษา

ขอเดชะฝ่าล่องธูลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้าเหล่าผู้แทนคณะชาวศึกษา ซึ่งได้เข้ามาพึ่ง
พระบรมโพธิสมภารอยู่ในใต้ฝ่าล่องธูลีพระบาท ขอพระราช
ทานพระบรมราชวโรกาสในอภิสิทธิ์ชนสัมปन्नมราชภิเษก เพื่อ
กราบบังคมทูลพระกรุณา ถวายพระพรชัยมงคลแด่ใต้ฝ่าล่อง
ธูลีพระบาททั้งสองพระองค์

บางกนในคณะข้าพระพุทธเจ้านี้ได้เข้ามาสู่ประเทศสยาม
แต่ครั้งพระบรมมหาราชเจ้า ผู้ทรงไว้ซึ่งพระเกียรติคุณรุ่งเรืองยิ่ง
ของใต้ฝ่าล่องธูลีพระบาทชั่วกาลนานถึง ๓๐ ปีล่วงมาแล้ว ใน
ระหว่างเวลานั้นข้าพระพุทธเจ้าได้ริ่ความร่วมเป็นสันติสุขโดย
บริบูรณ์ พร้อมทั้งความอิสรภาพทั้งกายและวาจา ในบัดนี้

ข้าพระพุทธเจ้าจึงรู้สึกเป็นหนี้อยู่ในพระมหากรุณาธิคุณของพระบรมราชวงศ์แห่งสยามอย่างลึกซึ้ง

ภายใต้การปกครองแห่งอดีมหาราชเจ้าของใต้ฝ่าลอองธุลีพระบาท ข้าพระพุทธเจ้าได้เห็นประเทศนี้เจริญรุ่งเรืองขึ้นทั่วไป ทางรถไฟอันยืดยาวและดียิ่งกิติ การทดน้ำอันสามารถทำการได้สำเร็จกิติ โรงเรียนและวิทยาลัยกิติ โรงพยาบาล หรือกรมไปรษณีย์ โทรเลขกิติ ล้วนแต่เป็นพยานส่วนน้อยแห่งความทรงเอาพระราชนุหัตถ์สอดส่อง เพื่อประโยชน์แห่งสาธารณชนของใต้ฝ่าลอองธุลีพระบาทและพระอดีมหาราชเจ้าทั้งนั้น

ข้าพระพุทธเจ้ารู้สึกปรีดาปราโมทย์ยิ่งนัก ที่กรณีย์กิจอันหนักแห่งราชอาณาจักรอันไพศาลนี้ ได้ตกเป็นภาระของใต้ฝ่าลอองธุลีพระบาท ผู้ทรงไว้ซึ่งพระปรีชาสามารถเป็นอย่างเลิศ การเปลี่ยนแปลงทั้งส่วนทางรัฐประศาสนกิจและเศรษฐกิจ ซึ่งใต้ฝ่าลอองธุลีพระบาทได้ทรงประสิทธิ์ประสาทขึ้นตั้งแต่वारแรกเสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัตินั้น จะนำมาซึ่งเหตุการณ์อันสำคัญแห่งประวัติการภายในเวลาเร็ว ๆ นี้

ขอให้พระผู้เป็นเจ้าอันศักดิ์สิทธิ์ได้ทรงประสาทพระพรชัยแด่ใต้ฝ่าลอองธุลีพระบาท ให้ทรงดำรงสิริราชสมบัติอยู่เนาว์

นำโดยผาสุก เพื่อบันดาลให้พระราชกรณียกิจ ซึ่งพระบาท
สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๖ อุดมหาราชเจ้า ได้ทรงริเริ่มขึ้น
ไว้นั้น บรรลุเป็นผลสำเร็จถึงที่สุดเทอญ

ข้าพระพุทธเจ้ามีความหวังใจและความปรารถนาอย่างยิ่งว่า
ประเทศสยามอันอยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์อันเป็นที่พึง
เคารพนับถือ ของใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท คงจะเป็นประ
เทศสยามที่บริบูรณ์มั่งคั่งสพรั่งพร้อม พอแก่ความประสงค์
ทุกประการแล

ขอใ้ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทจงมีพระชนม์ยืนยาว เพื่อ
ทรงคุ้มครองร่มเกล้า ฯ เหล่าข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย

ขอใ้พระบรมราชาและพระบรมราชินีทรงพระเจริญเทอญ

คำกราบบังคมทูลของข้าอินต

ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้าเหล่าสมาชิกแห่งฮินดูสภา ซึ่งมีคณะ
อริยสมาชิคตชาวสิกข และคณะอื่นๆ ของชาติฮินดู ซึ่งได้เข้า
มาตั้งมั่นอยู่ในพระราชอาณาเขตตสยามนี้ ขอน้อมเกล้า ฯ กราบบ
ถวายบังคมแด่ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาททั้งสองพระองค์และพระ

มหาเสวตฉัตร เพื่อแสดงความจงรักภักดีอันซื่อสัตย์สุจริต
แต่ได้ฝ่าฝืนองรุ้พระบาทผู้เอกอัครมหากษัตริราชเจ้าแห่งพระ
บรมราชวงศ์จักรี

ข้าพระพุทธเจ้าเหล่าชาวอินทราจกล่าวได้ว่า ได้ปลงใจ
ถือเอาพระราชอาณาเขตสยามเป็นที่อาศัยดำรงชีพไปจนตลอด
แล้ว และเกือบจะทุกคนได้ทำการส่งเสริมการพาณิชย์ของ
ประเทศมากกว่า ๒๐ ปี ทั้งจำนวนสามในครึ่งที่ทวีขึ้นอย่าง
รวดเร็ว จนบัดนี้นับได้เกือบ ๒,๐๐๐ คนแล้ว

เหตุนี้จึงเป็นธรรมดาที่ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายจะเอาใจ
สอดส่องอยู่ในความผาสุกและความสำเร็จบริบูรณ์แห่งราชอาณาจักร
สยาม ซึ่งข้าพระพุทธเจ้าได้รับความร่วมมือสนับสนุนจาก
นานมาแล้ว ข้าพระพุทธเจ้าจึงขอวิงวอนต่อพระผู้เป็นเจ้าของ
ประเทศที่ประสาทสรรพสิ่งในโลกนี้ ให้พระราชอาณาจักรสยาม
ซึ่งอยู่ในพระราชประศาสนกิจ อันก่อปรด้วยพระปรีชาฉลาด
และพระเมตตาคุณคุณ จงบรรลุถึงซึ่งความรุ่งเรืองอันสูงสุด
และขอให้ได้ฝ่าฝืนองรุ้พระบาทจงทรงประสบแต่ความสำเร็จ
และขออำนาจในสรรพราชกิจทั้งปวงเทอญ

พุทธศาสนาอันเป็นศาสนาสำคัญที่สุดศาสนาหนึ่งได้มีกำเนิด
ขึ้นในดินแดนของเหล่าข้าพระพุทธเจ้า ทั้งผู้ให้กำเนิดคือ

ผู้เป็นลูกของมนุษย์ชาติต่ำก็ได้มี พระประสูติกาลในบ้านเกิด
เมืองมารคของข้าพระพุทธเจ้า เมื่ออันดิมหาอินเดียทั่วทั้ง
ประเทศนับถือกราบไหว้พระพุทธเจ้าในฐานะที่เป็นพระเจ้าอัน
สูงสุดแห่งพระเจ้าทั้งหลาย

ข้าพระพุทธเจ้าได้ถวายชีวิตไว้ในพระราชอาณาจักรสยาม
ซึ่งมิใช่เป็นประเทศซึ่งข้าพระพุทธเจ้าจะพึงรู้สึกไปถวิลหา
ข้าพระพุทธเจ้าขอถวายสัตย์ปฏิญาณว่าข้าพระพุทธเจ้ามีความ
จงรักภักดีต่อประเทศสยามโดยแท้จริง
ข้าพระพุทธเจ้าได้มีโอกาสได้พบปะกับพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร
เมื่อครั้งเสด็จประพาสตามแนวแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งได้ทรง
ดำเนินปฏิปทาตามแนวทางแห่งปัจจุบันสมัยนิยม ทรงสอด
ส่องอยู่ในความผาสุกของพสกนิกรของพระองค์เป็นเนืองนิตย์
จึงได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานความร่มเย็น สันติ
สุข และการปกครองอันเป็นระเบียบเรียบร้อย พระองค์ได้
ทรงทราบตระหนักแนพระราชหฤทัยว่า เมื่อจะปลูกสร้างถาวร
วัตถุสิ่งใดลงจักต้องก่อฐานให้มั่นคงด้วยสัมภาระที่ดีเสียก่อน

แม้การปกครอง การศึกษา และการที่เกี่ยวกับประชา
สาธารณชนต่างๆ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๖ พระบรม
เชษฐาธิราชของใต้ฝ่าลอองธุลีพระบาท มีพระบรมนามาภิไธย

เกี่ยวข้องอยู่ด้วยเสมอ นั่น ก็ไม่เป็นสิ่งที่ใคร ๆ จะรู้จักน้อยไปกว่าพระราชกรณียกิจที่พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๕ ได้ทรงกระทำมาแล้วนั้นเลย. พระองค์ได้ทรงแสดงพระราชอัธยาศัยสอดส่องถึงความเป็นไปของประชาชนของพระองค์ และพยายามแห่งความสอดส่องทรงเห็นเหตุการณ์ไกลของพระองค์นั้น ก็คือ พระองค์ได้เตรียมพระราชอาณาจักรสยามให้มีสภาพพร้อมสรรพที่จะรับรองการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่จะบังเกิดมีขึ้นในภายหน้า แต่ใช้วิธีที่คนทุก ๆ คนจะได้รับผลแห่งพืชที่ตนได้หว่านลงไว้หรืออีกนัยหนึ่งใช้วิธีที่เราจะได้เห็นผลแห่งการที่ตนได้ลงแรงกรากกรำทำมาทุก ๆ คน งานของคนเราโดยมากนำมาซึ่งความสุขสำราญและผลประโยชน์แก่คนที่เกิดมาภายหลัง. พระบรมเชษฐาธิราชเจ้าของใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทใช้แต่ได้ทรงพระราชอุสสาหะบำรุงการศึกษาของกุลบุตรฝ่ายเดียวเท่านั้น แต่ยังได้ทรงจัดการศึกษาให้แพร่หลายจนประชาชนนิกรที่อยู่ในฐานะอันขาดแคลนไร้ทรัพย์ก็ได้รับความสะดวกในการเล่าเรียนทั่วกันด้วย

พระองค์ได้ทรงทำนุบำรุงการอุสสาหะกรรมต่าง ๆ จนมีผลให้บังเกิดโรงสีกลไฟแลโรงงานต่าง ๆ ขึ้นเป็นอันมาก อีกทั้งความสะดวกในการคมนาคมโดยได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้

สร้างทางรถไฟขึ้น ดังนั้นพาณิชย์การของประเทศจึงได้รับความ
ส่งเสริมก้าวหน้าขึ้นอีกเป็นอเนก อันเป็นเหตุให้บังเกิดผล
ประโยชน์กำไรอย่างงดงาม

กิจการใดที่จำเป็นอันจะเป็นปัจจัยให้กรุงเทพเป็นพระมหาน
ครอันสมแก่พระราชอาณาจักรสยามนี้ พระองค์ก็ได้ทรงส่งเสริม
โดยพระราชวิริยาภรณ์ขุดขี้ แต่โดยความปรารถนา
ของพระผู้เป็นเจ้า พระองค์ได้เสด็จสวรรคตเสียแล้ว จึงมิ
สามารถจะทรงพระราชกิจของพระองค์ให้ลุล่วงถึงที่สุดแห่งพระ
บรมราชประสงค์ได้

ในพระราชอาณาจักรสยามไม่มีการปกครองอย่างกดขี่ ไม่
มีกฎหมายบังคับอย่างหน้าเลือด ไม่มีการถือชาติ ไม่มีข้าราชการ
ที่ชั่วร้าย ไม่มีความพยายามที่จะเกลียดกันคนต่างชาติ ไม่มี
การแสดงความเห่อเหิมโดยบีบบังคับผู้อื่น และข้อสำคัญที่สุด
คือความยุติธรรมนั้น มิได้ซื้อขายแก่กัน แต่ได้เพื่อแผ่ให้กัน
แลกัน

บัดนี้ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทได้ทรงถือนั่งเขียนแห่งการปก
ครองพระราชอาณาจักรแล้ว พระราชภาระอันหนักแห่งตำแหน่ง
อันสูงสุด เช่นนี้ ซึ่งย่อมต้องปฏิบัติ ด้วยความ วิจิตร สอดส่อง
และให้มีผลอันสำคัญยิ่ง เสมอจึงได้ตกมาเป็นของใต้ฝ่าละออง

รูลีพระบาท ซึ่งพระอดีตมหาราชาธิบดีได้ทรงส่งเสริมให้มีเกียรติคุณรุ่งเรืองยิ่ง ๆ ขึ้นตลอดเวลาหลายร้อยปีมาด้วยความสำเร็จอย่างงดงามอันพึงควรระลึกจดจำไว้เสมอ เหล่าข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายขอถวายความปณิธานขอให้ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาททรงประสบความสำเร็จอย่างยอดเยี่ยมในการทรงประกอบพระราชกรณียกิจหรือแม้ในพระบรมราชประสงค์ใด ๆ ทั้งสิ้น

พระราชธัชชาชัยอันสุภาพ สุขุม และเกษมสันต์ พระราชสิกขการอันสูงยิ่ง และพระราชหฤทัยอันจัดจ้อยอยู่ในราชกรณียกิจแห่งบ้านเมือง พระราชวิริยะภาพอันจะยังความเจริญมั่งคั่งให้บังเกิดแก่ประชาชนนิกร ทั้งจะให้ประเทศมีความดีงามสมกับชื่อ เพื่อจะยังความเจริญก้าวหน้าและความปราชัยให้บังเกิดแก่ชาติ เหล่านี้ล้วนแต่เป็นสิ่งที่ประจักษ์แก่ตาโลกแล้วว่าอนาคตภาคอันใหญ่ยิ่งแห่งประเทศนี้รอคอยอยู่แล้ว พระราชวิจารณ์อันหนักแน่นในพระราชกรณียกิจตั้งแต่แรกเริ่มเสด็จขึ้นเถลิงถวัลยราชย์ทั้งได้มีพระราชหฤทัยสอดส่อง เพื่อจะยังความเจริญให้บังเกิดขึ้นโดยทั่วๆ ไปเป็นเครื่องแสดงความหวังสำหรับภายหน้าอยู่เป็นอันดี

ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทได้ทรงพระราชดำริห์โดยถ่องแท้แล้วว่าความเจริญทั่วๆ ไปย่อมอาศัยฐานะอันไพศาลแห่งการ

เค็มธุรกิจและฐานะแห่งอาณาประชาราษฎร ทั้งพระราชกำหนด
กฎหมายและคณะข้าราชการในรัฐบาลซึ่งสามารถปฏิบัติราชการ
ให้สำเร็จเรียบร้อยดี และสิ่งเหล่านี้ได้ผลสนองรู้พระบาทได้
ทรงกรากกระทำไห้บังเกิดมีขึ้นแล้วพร้อมมูล เป็นพระราชบุญ
ยาภินิหารอย่างยิ่งที่ได้ผลสนองรู้พระบาทมีราชบริพารล้วนแล้ว
ไปด้วยเสนาบดีที่สัตย์ซื่อ ชำนาญ พร้อมด้วยกิตติคุณสารอัน
นำเคารพบนอบอันได้ชื่อว่า รัตนภรณ์แห่งราชอาณาจักร
เพื่อได้เป็นที่ปรึกษา คำจุน และชักจูงการภายในแห่งประ
เทศนี้

ด้วยมืออันประณตนั้น ข้าพระพุทธเจ้าขอตั้งสัตยาธิฐาน
ให้ได้ผลสนองรู้พระบาททรงไว้ซึ่งพระวิริยภาพอันแรงกล้าและ
ชัยชนะ และขอให้อำนาจคุณพระสัมมาสัมพุทธเจ้าน้อมนำ
มาซึ่งสิ่งอันดีงามทั้งปวงเทอญ

ข้าพระพุทธเจ้าขอถวายพระพรชัยมงคลอีกครั้งหนึ่ง แต่
ได้ผลสนองรู้พระบาทและสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินี ใน
มหามงคลอภิลักขิตสมัยบรมราชาภิเษก และขอกราบบังคมทูล
แสดงความจงรักภักดีของเหล่าข้าพระพุทธเจ้า อันมีอยู่ต่อได้ผล
สนองรู้พระบาทและมหาเศวตฉัตร

คำกราบบังคมทูลของคณะ ดาวดี โบหรา มหะหมัด

ขอเดชะฝ่าล่องธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม

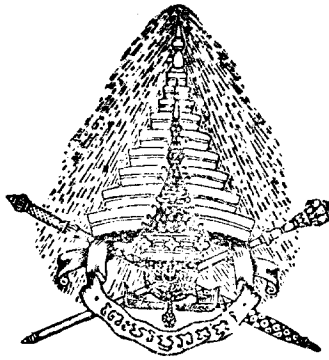
ข้าพระพุทธเจ้าเหล่าผู้แทนคณะ ดาวดี โบหรา มหะหมัด ซึ่งได้มาพึ่งบรมโพธิสมภารทำการค้าขายอยู่ในพระราชอาณาจักรของใต้ฝ่าล่องธุลีพระบาท ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตกราบบังคมทูล ถวายพระพรชัยมงคล แด่ใต้ฝ่าล่องธุลีพระบาท ในโอกาสเสด็จขึ้นเถลิงสิริราชสมบัติแห่งรัฐสยามณฑลประเทศสยามนี้

ชั่วกาลนานหลายปีล่วงมาแล้ว ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายได้รับพระราชทานเอกสิทธิให้เข้ามาสำนักอยู่ในพระราชอาณาจักรของใต้ฝ่าล่องธุลีพระบาท เพื่อทำการพาณิชย์นานา ทั้งได้รับพระราชทานอิสรภาพในการปฏิบัติศาสนกิจอีกส่วนหนึ่งด้วย ซึ่งข้าพระพุทธเจ้ารู้สึกเป็นพระมหากรุณาธิคุณอย่างยิ่ง

ในวาระอันเป็นอภิลักขิตสมัยบัดนี้ ข้าพระพุทธเจ้าขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาส กราบบังคมทูลถวายความเคารพและความขอบพระเดชพระคุณ สำหรับสิทธิและพระมหากรุณาทั้งปวง ซึ่งข้าพระพุทธเจ้าได้รับพระราชทานอยู่ในกาลบัดนี้ ซึ่งเป็นไปได้อีกด้วยอาศัยพระมหาเมตตาคุณโดยแท้ ข้า

พระพุทธเจ้าขอถวายพระพรชัยมงคล ขอให้ทรงดำรงอยู่ใน
 สิริราชสมบัติชั่วกาลนาน โดยเกษมสุขสำราญเจริญรุ่งเรืองยิ่ง
 และขอให้พระชนมายุยืนยาว

ข้าพระพุทธเจ้าขอพระราชทานกราบบังคมทูลพระกรุณา
 ขอได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ทรงรับพร ดังได้กราบบังคม
 ทูลมานี้ เพื่อเป็นเครื่องหมายแห่งความจงรักภักดี อันคณะ
 ข้าพระพุทธเจ้าขอพระราชทานทูลเกล้า ฯ ถวายในโอกาสนี้

พระราชดำริต์ตอบผู้แทนคณะประชาชน
ซึ่งเฝ้าถวายชัยมงคลเมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๖๘

เราขอขอบใจท่านทั้งหลาย ทั้งฝ่ายศาสนิกบริษัท และ
วานชนิกกรอันได้มาสโมสรสนนิบาต เพื่อประสาทพรชัย โดย
ไมตรีจิตต์แต่เราและสมเด็จพระบรมราชินี ณ บัดนี้

โดยฐานะแห่งโลกสันนิวาสในเวลานี้ ประเทศต่าง ๆ ย่อม
ต้องอาศัยซึ่งกันและกัน หมู่ชนต่าง ๆ ภายในประเทศก็ต้อง
อาศัยซึ่งกันและกัน ตลอดลงไปจนเอกชนก็ต้องทำกิจหา
นุเคราะห์แก่กันและกันโดยลำดับ มนุษเราได้ประจักษ์ใจ
ขึ้นทุกทีว่า สิ่งที่ควรมุ่งควรปรารถนานั้น คือการช่วยกันและกัน
หรือจะว่าการสามัคคีทั่วโลกโดยปราศจากความถือชาติถือสกุล

นั้นก็ได้ เพราะฉะนั้น การปกครองบ้านเมือง ใช่ว่าจะสำเร็จ
 ได้ด้วยผู้นำที่มหาราชการถ่ายเดียวนั้นหาไม่ได้เลย ต้องอาศัย
 ความช่วยเหลือพร้อมเพรียงกันในหมู่พลเมืองทุกชนิด ทุกชีพ
 ทุกชาติ เช่นในทางให้การศึกษา ซึ่งเราไม่จำเป็นต้องชี้แจง
 ยืดยาวเลยว่า คณะศาสนิกบริษัท เช่นคณะเปรสบีเดียนเรียน
 และมิชชันโรมันคาทอลิก ได้มีคุณูปการแก่บ้านเมืองเพียงไร
 ด้วยความประจักษ์อยู่แล้ว หรือในทางค้าขายและทางประสาท
 ความสมบูรณ์ให้แก่ประเทศก็เหมือนกัน คงไม่มีเสียงแย้ง
 ได้ว่าเราได้รับผลจากการที่มีพ่อค้าต่างชาติเช่นพวกท่านทั้งหลาย
 เข้ามาทำมาหากินเพียงไร ไซ้แต่เท่านั้น เรายังรู้สึกภูมิใจไม่น้อย
 อีกด้วยที่ได้เห็นพ่อค้าไทยเกิดขึ้นบ้างแล้วจนได้เห็นแต่งคณะผู้
 แทนเข้ามาอวยพรให้แก่เราในบัดนี้ ทั้งนี้แหละล้วนเป็นพยาน
 ส่อให้เห็นได้ดีแล้วว่า เมืองเรามองคแห่งความเจริญพอจะหวัง
 ได้เสมอว่ายังจะงอกงามยิ่งขึ้นต่อไป การที่ประชาชนแต่ง
 หัวหน้าคณะผู้แทนมาอวยพรแก่เราในครั้งนี้ เป็นที่หมาย
 สำคัญแห่งความพร้อมเพรียงในสามัคคีธรรมว่าเราทั้งหลายจะ
 อยู่ด้วยกัน จะทำมาหากินด้วยกันเป็นอันดี ด้วยความรู้สึก
 เช่นนี้เราจึงมีความปิติยิ่งนักที่ได้มาต้อนรับท่านทั้งหลายครั้งนี้
 เรายินดีรับพรของท่านด้วยความปิติปราโมทย์ และขออำนวย

พรตบแทนให้ท่านทั้งหลายมีความสุขความเจริญ ให้ทั้งมา
 ค้ำขึ้น มีความปรารถนาสิ่งใดในทางที่ชอบ ขอให้เป็นผลสำเร็จ
 ดังมโนรถ กับขอจงได้รับความชอบใจของพระราชินีและ
 ตัวเราเองทุกคณะ และจงนำความชอบใจนี้ไปให้แก่บรรดา
 ประชาชนซึ่งท่านเป็นผู้แทนวันนี้อยู่โดยทั่วกัน

บัญชีพระสงฆ์ที่เข้างาน

บัญชีพระสงฆ์ที่เจริญพระพุทธมนตร์และฉันเช้า ๓ วัน ในงานพระราชพิธีบรมราชาภิเษก องค์ที่เจริญพระพุทธมนตร์ในพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย หมาย อ. พระที่นั่งไพศาลทักษิณ หมาย พ. พระที่นั่งจักรพรรดิพิมาน หมาย จ. นั้งปรก หมาย ป. สวดท้อฆาณ หมาย ภ. คือ :-

๑. พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นชินวรสิริวัฒน์ (ภุขงค์ สิริวิฑฺฒน) สมเด็จพระสังฆราชเจ้า วัดราชบพิธ พ. จุตเทียนชัย ถวายเทศน์
๒. สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ม. ร. ว. เจริญญาณนฺท) วัดระฆังโฆสิตาราม พ. ดับเทียนชัย
๓. สมเด็จพระวันรัต (จ๋าย ปุณฺณทตฺต) วัดเบญจมบพิตร พ.
๔. สมเด็จพระพุฒาจารย์ (แพ ตีสุสเทว) วัดสุทัศน์เทพวราราม พ.
๕. พระญาณวราภรณ์ (ม. ร. ว. ชื่น สุจิตฺต) วัดบวรนิเวศวิหาร พ.
๖. พระธรรมวโรดม (เข้ม ธรรมสร) วัดพระเชตุพน พ.

๓. พระพรหมมุนี (แย้ม อุปวิภาส)
วัดราชประดิษฐ จ.
๔. พระศาสนโสภณ (เจริญ ญาณวร)
วัดเทพศิรินทราวาส พ. อ่านประกาศเทวดา
ถวายเทศน์
๕. พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จัน สิริจนฺต)
วัดบรมนิวาส จ., ป.
๑๐. พระรัตนธัมมุนี (ม่วง รตนธช)
วัดท่าโพธิ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช พ., ป.
๑๑. พระโพธิ์วงศาจารย์ (อ้วน ตีสส)
วัดสุปัฏน จังหวัดอุบล อ., ป.
๑๒. พระธรรมปาโมกข์ (แจ่ม จตฺตสล)
วัดมกุฏกษัตริยาราม พ., ป.
๑๓. พระธรรมโกศาจารย์ (เซ่ง อุดฺตม)
วัดราชาธิวาส พ., ป.
๑๔. พระธรรมไตรโลกาจารย์ (เฮง เขมจารี)
วัดมหาธาตุ พ., ป.
๑๕. พระเทพสุธี (นาค สุ่มนาค)
วัดอรุณราชวราราม พ., ป.

๑๖. พระเทพกวี (มณี ฉนฺน)
วัดบวรนิเวศวิหาร จ.,ป.
๑๗. พระเทพเมธี (จู อิศฺสรญาณ)
วัดมัชฌิมาวาส จังหวัดสงขลา พ.,ป.
๑๘. พระเทพเวที (อยู่ ญาโณทย)
วัดสระเกศ พ.,ป.
๑๙. พระเทพมุนี (เพื่อน ติสฺสทตฺต)
วัดพระเชตุพน พ.,ป.
๒๐. พระเทพโมลี (อยู่ อุดฺตรภทฺท)
วัดประยุรวงศาวาส พ.,ป.
๒๑. พระมงคลทิพยมุนี (ม้าย ปณฺฑิต)
วัดจักรวรรดิราชาวาส พ.,ป.
๒๒. พระมงคลเทพมุนี (นวม พุทฺธสร)
วัดอนงคาราม อ.
๒๓. พระคุณวงศ์ (วอน นนฺทีย)
วัดปรมัยยิกาวาส จังหวัดนนทบุรี พ.
๒๔. พระราชสุธี (โชติ ธรรมปโชติก)
วัดพระปฐมเจดีย์* จังหวัดนครปฐม พ.,ภ.

๒๕. พระราชเวที (ปลด กิตฺติโสภณ)
วัดเบญจมบพิตร พ.,ภ.
๒๖. พระศรีธรรมมุนี (จาบ เขมก)
วัดบวรนิเวศวิหาร อ.,ภ.
๒๗. พระวรรณมุนี (พร้อม จันทโชต)
วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จังหวัดพิษณุโลก .พ.,ภ.
๒๘. พระสุธรรมธีรคุณ (ขาว เขมก)
วัดสามพระยา พ.,ภ.
๒๙. พระญาณเวที (บุญลือ ยติก)
วัดพระมหาธาตุ จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.,ภ.
๓๐. พระอุดรคุณารักษ์ (ศรี พุทฺหมโชติ)
วัดพระเชตุพน พ.,ภ.
๓๑. พระญาณไตรโลก (ฉาย คงคสุวรรณ)
วัดพนัญเชิง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พ.,ภ.
๓๒. พระเมธาธรรมรส (เสาร โสริย)
วัดพิชยญาติการาม พ.,ภ.
๓๓. พระวิสุทฺธิโสภณ (โพ อินฺทสร)
วัดมหรณพาราม พ.;ภ.

๓๔. พระเทพสิทธินายก (เลียบ ปุณณสิริ)
วัดแหวราชกุญชร พ.,ภ.
๓๕. พระอมรโมลี (อาบ อุปลุกตฺต)
วัดบวรนิเวศวิหาร พ.
๓๖. พระวินัยมุนี (แปลก วุฑฺฒญาณ)
วัดราชบพิธ พ.,ภ.
๓๗. พระทักษิณคณิศร (สาย ปุณฺณกฺก)
วัดอินทาราม จังหวัดธนบุรี อ.,ภ.
๓๘. พระญาณโพธิ (ใจ จนฺทโชต)
วัดพระเชตุพน อ.,ภ.
๓๙. พระธรรมเทศาจารย์ (ม่วย ฐมฺมปาล)
วัดราชโอรสาราม อ.,ภ.
๔๐. พระอริยธรรมา (พุด พุฑฺธญาณ)
วัดสำแล จังหวัดประทุมธานี อ.
๔๑. พระธรรมมานสาร์ (สว่าง จนฺทโชติ)
วัดเทียนถวาย จังหวัดประทุมธานี อ.,ภ.
๔๒. พระชยาภิวฒน (หนู ติสฺสธมฺม)
วัดสมหนิมิตต์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี อ.,ภ.

๔๓. พระธรรมมารามคณี (หนู วิจิต)
วัดโตนด จังหวัดหลังสวน อ.,ภ.
๔๔. พระวิสุทธังสี (เปลี่ยน อินทสร)
วัดชัยชุมพลชนะสงคราม จังหวัดกาญจนบุรี อ.,ภ.
๔๕. พระอุดมญาณ (ตวด อุตฺตม)
วัดเสาชงทอง จังหวัดนนทบุรี อ.,ภ.
๔๖. พระวินัยกิจโกศล (ตรี จันทสร)
วัดกัลยาณมิตร อ.,ภ.
๔๗. พระรัตนมุนี (บาง ชมฺมรสี)
วัดหงส์รัตนาราม อ.,ภ.
๔๘. พระศาสนุเทศาจารย์ (บุญ ปริพฺณสีล)
วัดเศวตฉัตร อ.,ภ.
๔๙. พระแก้ววงศ์ (กระเจาะ วสุตฺตม)
วัดบพิตรพิมุข อ.,ภ.
๕๐. พระประสิทธิ์ศีลคุณ (จ้อย สิริทตฺต)
วัดโมลีโลกยาราม อ.,ภ.
๕๑. พระวิเชียรมุนี (บุญ ปุณฺณสุวณฺณ)
วัดดุสิตาราม อ.,ภ.

๕๒. พระประสิทธิ์สุตคุณ (ทิม อุทิศ)
วัดราชนัคดาราม อ.,ภ.
๕๓. พระสุเมธมนี (ลับ สงกิจจ)
วัดชนะสงคราม อ.,ภ.
๕๔. พระวิสุทธิสารเถร (ผ่อง ชุมโชติก)
วัดกุหาสวรรค์ อ.,ภ.
๕๕. พระวิสุทธิสมาจาร (เช็ก พรหมสร)
วัดทองธรรมชาติ อ.,ภ.
๕๖. พระภัทรศีลสังวร (สาต อหีสก)
วัดนิเวศน์ธรรมประวัติ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อ.
๕๗. พระพุทธพยากรณ์ (เจริญ อุปติสส)
วัดอัมรินทร์สวรรค์ อ.,ภ.
๕๘. พระสุวรรณวิมลศีล (ลับ ติสสโชติ)
วัดสุวรรณดาราราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อ.,ภ.
๕๙. พระสังกิจจคุณ (ขำ อินทวิส)
วัดตรีทศเทพ อ.,ภ.
๖๐. พระธรรมธราจารย์ (อ่อน ปญฺญตฺตม)
วัดมหาพฤฒาราม *อ.,ภ.

๖๑. พระศรีสมโพธิ (ช้อย ฐานทตฺต)
วัดมหาธาตุ อ.,ภ.
๖๒. พระวิเชียรธรรมคุณาธาร (โสม ฉนฺน)
วัดราชบูรณะ อ.,ภ.
๖๓. พระพนิตพนัย (ชั้น กมาธิก)
วัดมกุฏกษัตริยาราม อ.
๖๔. พระธรรมกิติ (นาค เมณฑกนาม)
วัดระฆังโฆสิตาราม อ.,ภ.
๖๕. พระวิเชียรทวี (ฉัตร อินทสุวณฺณ)
วัดพระเชตุพน อ.,ภ.
๖๖. พระศีลาจารพิพัฒ (ช่วย อีสฺสรญาณ)
วัดสระเกศ อ.,ภ.
๖๗. พระญาณสมโพธิ (สวัสดี กิตฺติสาร)
วัดมหาธาตุ อ.,ภ.
๖๘. พระนิกรมมุนี (ปลื้ม อุดฺตฺร)
วัดมหาธาตุ อ.,ภ.
๖๙. พระอมราภีรักจิต (ชัย ชิตมาร)
วัดบรมนิวาส อ.,ภ.

๓๐. พระสาธุศีลสังวร (ศีลรตน)
วัดบวรนิเวศวิหาร อ.
๓๑. พระธรรมปัทมญาณจารย์ (เชื้อ จนฺทโชติ)
วัดประยุรวงศาวาส อ., ก.
๓๒. พระอริยกวี (สำราญ โกสล)
วัดจักรวรรดิราชาวาส อ., ก.
๓๓. พระปริยัติบัณฑิต (ดำ อาภากรสี)
วัดสุทัศน์เทพวราราม อ., ก.
๓๔. พระศากยบุตติยวงศ์ (อยู่ ปุณฺณวาทฺธน)
วัดอรุณราชวราราม อ., ก.
๓๕. พระอริยมุนี (สว่าง ธมฺมโชติ)
วัดเบญจมบพิตร อ., ก.
๓๖. พระสุนทรสมาจาร (พรหม อินฺทโชติ)
วัดกัลยาณมิตร อ., ก.
๓๗. พระพุทธวิริยากร (จัน จนฺทกนฺต)
วัดโสมนัสวิหาร อ., ก.
๓๘. พระอุดมศีลคุณ (อิน อคฺคิหตฺต)
วัดเทพศิรินทราวาส อ., ก.

๑๕. พระมหาคณิศร (ภา ภาณก)

วัดราชบพิศ จ.,ภ.

๑๖. พระญาณรักจิต (ศรี นารท)

วัดนิเวศน์ธรรมประวัติ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จ.,ภ.

ประกาศเทวตาในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก รัชกาลที่ ๗

ธรรมา สดั่ง สดั่ง นรินท์

ปริศนาภาโว สทา รกษตุ

ผริตวาน เมตต์ สเมตตา ภทนต์

อภิชิตตจิตตา ปริศน์ ภณนุ ๑

ภทนต์ ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้าทั้งหลาย นิมนตพระผู้เป็นเจ้า
สำรวมจิตต้อย่าให้ส่ายในอารมณ์ จงกอบด้วยเมตตาพรหม
วิหาร แผ่ไปในพระบรมราชวงศข้าราชการแล้วจงสวดพระ
ปริตรอธิฐานจิตต์ว่า ขออานุภาพพระปริตรนี้ จงคุ้มครอง
ป้องกันรักษาสมเด็จพระบรมกษัตริย์กับทั้งราชมหิสวราชสมบัติ แก่
พระราชวงศานุวงศเสนาพยุมาตย ให้ปราศจากสรรพอุบัติน
ทุกขเจริญสุขสิริสวัสดิเป็นนิพัทธนิรันดระเทอญ ๑

ศคเค กาเม จ รุเป

ศิริตติชเรตถะ จนตติเกเช วิมานะ

ที่เป รุญเส จ คาเม

ตรวนคหเน เคหตถุมหิ เขตเต

ภุมมา จายนุ เทวา

ชถถวิธเม ยกชคณรพพนาคา

ติญจันตา ฉนตติเก ย

มุนีวรวจัน สธาโว เม สณนุ ๑

โกนโต เทวสงฆา

คุกรหมุเทพยอมรนิกรยักษคันธรรพ

กุมภกันทน์นาคทั้งหลาย

มีอาทิจคือ ท้าวทตรฐราช ท้าววิรุพทุก

ท้าววิรูปักษ์ แลท้าวกุเวรราช กับทั้งสมเด็จพระนเรศวรมหาราช
ผู้มิ่งมหิทธิอำนาจ จึ่งทักท้วงทักท้วงกันประเสริฐ บังเกิด
อยู่ในทิพย์พิมานมาส • แลเทพยเจ้าซึ่งเนาอยู่ในภูมิพิภพ
บรรพตอากาศฉะกามาจรโสฬสพรหมพิภพ อีกร่องคัมภีร์
วิญญูพเคราะห์เทพยดาทวาทศราศีสถิต กับทั้งเทพยดาสัปตพิศ
นักษัตรดารา แลเทพไทยอันอภิบาลบำรุงรักษาพระมหานคร
พระบรมมหาราชวัง พระที่นั่งเสวตฉัตรมนุทีรัตนปราสาท
จมาสมอสถ้านิบาตในพระราชนิเวศนมหาสถาน สมณ
เบญจางคิกคือ สดับรรคพระสังฆกรรมพุทโธวาทศาสนกถา
จงปรีดาร์บราชพลีทั้งสองประการ คืออามิสพลี มีต้นว่ารูป
เทียนสุคนธบุบผชาติโกชนาหารอันเอมโอช ที่โปรสให้จัด
สรรเป็นเครื่องสักการพิธี แลธรรมพลี คือพระราชกุศลที่ทรง
บำเพ็ญในการพระบรมราชาภิเษกครั้งนี้ มีต้นว่าทรงบูชาพระ
ศรีรัตนตรัย ทรงบริจาคไทยธรรมไตรจักรพัสดุขชะโกชนา
หารแลสมณะปริกขารอันประณีตแด่พระภิกษุสงฆ์ ทรงพระ
ราชูปถัมภ์เทพยทั้งปวงเป็นธรรมบรรณาการ จงมีไมตรีจิตต์
สถิตเป็นสักขีพยานในงานพระราชพิธีบรมราชาภิเษกนี้ ฯ จำ
เดิมแต่สมเด็จพระบรมนราธิบดียุธิธรรมกษัตริย์ในพระบรมวงศ
ทรงสุภาพนาครเทพมหาราชอมรรัตนโกสินทรพินิตราชบุรุษ

นี้มา คณนาได้ถึง ๑๔๔ ปี มีบรมกษัตริย์ได้เสวยไอศวรรยา
 ธิปัตย์สืบสूरียสันตติวงศ์ถึง ๖ พระองค์ล่วงแล้วมา ทุกพระองค์
 ได้ทรงปกครองแผ่นดินโดยผาสกสวัสดี คลาดแคล้วจาก
 สรรพพิบัติอุบัททภัยอันตราย พระราชอาณาจักรปราศจากกร่ำ
 รสยสงบราบคาบ ทั้งนี้ก็เห็นแท้แน่ว่า เป็นด้วยอานุภาพ
 เทพไทยทั้งปวงช่วยอภิบาลรักษา ฯ กาลบัดนี้ พระราชวงศา
 นวงศ์เสนาบดีมนตรีมุขสมณะพราหมณาจารย์ มีสมานฉันท์
 ประชุมกันตั้งพระราชพิธีถวายพระบรมราชาภิเษก แต่สมเด็จพระ
 บรมบพิตรพระราช สมภารพระองค์ซึ่งเสด็จผ่านพิภพ นลอมพระ
 องค์ สมเด็จพระบรมเชษฐาธิราช สืบสूरียสันตติวงศ์ อัน
 จะได้อัทรงพระปรมาภิไธยประกาศิตว่า .

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาปรีชาธิปก มหันตเดชณ
 ดิลกรามาธิบดี เทพยปรีย์มหาราชรวังศ อัมมทินพงศ
 พระกษัตริย์ บรมุรัตนราชินิกโรดม จาตุรันตบรมมหาจักร-
 พรรดิราชสังกาศ อุกโตสุชาติสำคัญคราห์จักรีบรมนาถ
 จุฬาลงกรณราชวรังกูร มหามกุฏวงศวิรัสสุริยัฐ ราชธรรม
 ทศพิธอัครกฤษณินบุญ อตุลยกฤษณาภิไธยหาร บรมพาธิการ
 สุตสาธิตชั้นยลัภณวิจิตรเสภาภักยสรรพางค์ มหาชนโตมวง
 กมานท สมุหิมตสมันตสมาคม บรมราชสมภาร ทิพย

เทพาวตาร ไผ่ศาลเกียรติคุณ อุดุลยศักดิ์เดช สรรพเทเวศ
 ปรียานุรักษ์ มงคลลัคนาเนมาหวัย สุโขทัยธรรมราชา อภิ
 เนาวศิลป์ศึกษาเดชนาวุธ วิชัยยุทธศาสตร์โกศล วิมล
 นรยพินิต สุจริตสมาจาร ภัทรภิธานประดิธานสุนทร
 ประวรศาสนโปสดมภก มุลมุขมุตยวรนายกมหาเสนานี
 สราชนาวีพยุหโยธโทยมจร บรมเชษฐโสทรสมมต เอก
 ราชยศสัททิมบรมราชสมบัติ นพปฎลเศวตฉัตรชาติฉัตร ศรี
 รัตนปลัดภณ มหาบรมราชาภิเษกาภิษิกดิ์ สรรพศกวิจิตร
 เดโชไชย สกลมไหสวรรยมหาสวามินทร์ มเหศวรมหินทร
 มหารามาธิราชวโรดม บรมนาถชาติอาชัญยาศรัย พุทธา
 ทิไตรรัตนสรณารักษ์ วิศิษฎศักดิ์อักษรนเรศวราชิบดี เมตตา
 กรุณาสิทธิ์ลหุทัย อโนปไมยบุญการ สกลไพศาลมหา
 รัชฎราชิบดีนทร์ ปรมินทร์ธรรมิกมหาราชาริราช บรมนาถ
 บพิตร พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

เสด็จเถลิงถวัลยราชพระบรมมหาราชวัง กรุงเทพมหานคร
 อมรัตนโกสินทรหมินทรายุทธยา มหาดีลกภพพรัตนราช
 ธานีบุรีรมย์ อุดมราชนิเวศนามหาสถาน อภิบาลสยามรัฐมหา
 มณฑล ฯ ขอเทพยเจ้าทั้งหลาย มีกมลประกอบด้วยเมตตา
 ช่วยกันคุ้มครองรักษาสมเด็จพระบรมบพิตรพระราชสมภารพระองค์

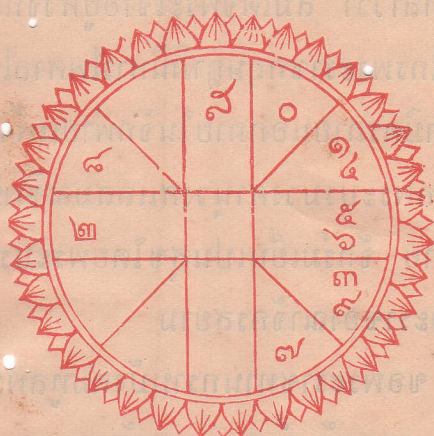
ให้ทรงพระเจริญในสิริราชสมบัติ ชั่วพลวี้ด้วยพระราชศักดิ์
 ติเรกยศ ปราบจกแผ่ไพศาลไปในนานาประเทศ ทุกเขตต์ขันธ
 รัชสีมา ปราศจากสรรพภัยพิบัติทุกข. เสวยไอศวรรยสุข
 ที่มายุสมขนมสวัสดิ์ จงจัดสรรพทุกขาคูร พลสุขเกษม
 เปรมปรีดี ตลอดถึงพระราชวงศานุวงศเสนาบดีอมาตยราช
 บุรพาาร สมณพราหมณาจารย์ประชาชนกรทั้งในกรุงเทพมหานคร
 ทั้งในหัวเมืองมณฑลชั้นในชั้นนอก ปันออกเป็นเมืองเอก
 โทตรีจัตวา อีกทั้งในประเทศราชธานีทั่วรัชสีมาอาณาเขตต์
 อนึ่งขออานุภาพเทพยมเหศวรศักดิ์ แลเทพยผู้อภิรักษ์
 พระมหานครราชธานีนี้ มีพระสยามเทวาธิราช พระกาฬไชยศรี
 แลพระเสื่อเมืองพระทรงเมือง เทพารักษ์หลักพระนครเป็น
 ต้นไป จงบันดาลบรรดาไพร่ชประเทศไทยต่างเขตต์ขันธสีมา
 ให้มีหิตูปเทศจิตต์ไกลจากวิหิงสา ไม่ก่อกิจอมิตรไพรมารันท
 กลับเป็นสัมพันธมิตรสนิสนม น้อมนำประโยชน์มาสู่พระ
 มหานครให้สัมบูรณ์พลสวัสดิ์ ยังหมู่เสนาพลนิกายให้มีนัส
 ร่วมสามัคคีธรรมเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มั่นคงในความสวามิ
 ภักดี เป็นกำลังพิทักษ์รักษารัชสีมาให้ราบคาบ มีสุรภาพ
 เข้มหาญพอจะต่อยุทธชิงชัยจากศัตรู เมื่อถึงเวลาจะเข้าสู่
 สงคราม เชิดชูความเป็นเอกราชของชาติให้ยืนยงยังหมู่พระ

ราชวงศานวงศ์เสวคามตยราชบริพาร ให้พร้อมสมัคสมัน
 นั้นที่ช่วยกันปฏิบัติราชกิจ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตกตัญญู
 เป็นกำลังค้ำชูพระราชอำนาจให้เจริญนั้น ยังสรรพอุบัตะ
 อย่าให้เกิดมีแก่ประชาชน ยังฝนให้ตกต้องตามฤดูกาล เกื้อ
 กุลแก่สรรพัตถิญาหารพืชผลพุกษาลดชาติ ยังเหล่าสัตว์
 จตุบาทวิบาทให้ปราศจากอันตราย เกิดสืบพืชพันธุ์เจริญ
 แพร่หลายเป็นอุปการแก่นุชนิกร ยังพระมหานครให้สมบูรณ์
 ด้วยโภคสมบัติไหลหลั่งถึงมาได้ชัดทั่วทิศานุทิศ ของประ
สิทธิ์ศกมณูญผลโดยนัยประกาศอันอาตมพรรณนามาฉะนี้

ชมมส์ถ่วนกาโต อยมภทนต์ตา

ชมมส์ถ่วนกาโต อยมภทนต์ตา

ชมมส์ถ่วนกาโต อยมภทนต์ตา

กรมพระราชพิธี กระทรวงวัง

วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๘

ข้าพระพุทธเจ้า เสวกโท พระยาโหราธิบดี กับโหรมีชื่อ
พร้อมกันขอพระราชทานคำนวณพระฤกษ์บรมราชาภิเษก ขึ้น
กราบบังคมทูลพระกรุณาโดยทางสุริยคติกาลแดจันทระดิวารฤกษ์
ตามคำปริวรรตโหราศาสตร์นิยมว่า พระฤกษ์วันนั้นได้จตุรงคโชค
ประกอบด้วยราชา แลลาภฤกษ์แลศรจักรร่วมพระราชลักษณะแล
เป็นลาภกับพระฤกษ์ทั้งกาลก็ฉะใจเป็นมรณ นับว่าพระฤกษ์